

Bestuursverslag
Voorwoord Raad van Bestuur

Bestuursverslag
Commissie van Onderzoek en Aanmeldpunten

Bestuursverslag
Onderwijs

Bestuursverslag
Zorg

Bestuursverslag
Onderzoek

Bestuursverslag
Kwaliteit & Veiligheid

Bestuursverslag
Medewerkers

Bestuursverslag
Middelen

Bestuursverslag
De organisatie

Bestuursverslag
Continuïteit en risico

Jaarrekening
Geconsolideerd
Enkelvoudig

Overige gegevens
Vaststelling jaarrekening
Controleverklaring

1. Voorwoord

Raad van Bestuur

In 2018 heeft de ketenorganisatie Stichting Koninklijke Auris Groep haar koers opnieuw aangescherpt. Dit is gedaan met het oog op maatschappelijke ontwikkelingen binnen de zorg en onderwijs.

Daarnaast wil Auris een bijdrage leveren aan een samenleving waarin het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en inclusie steeds meer leidend zijn in de manier waarop wij omgaan met mensen die voor kortere of langere duur ondersteuning nodig hebben. Auris wil hier met al haar onderdelen een bijdrage aan leveren.

Het afgelopen jaar zijn wij met maar liefst 400 van onze collega's in gesprek gegaan over de wijze waarop wij meer en beter cliënten en kinderen naar het reguliere onderwijs kunnen begeleiden en hoe wij het reguliere onderwijs zelf daarbij kunnen ondersteunen. Deze dialoogsessies, die werden begeleid door daartoe opgeleide medewerkers, hebben wij als een groot goed ervaren. Wij genoten van de inspirerende gesprekken. De samenstelling van de groepen was divers; collega's van verschillende afdelingen en ouders namen deel aan de dialoog. Deze multidisciplinaire samenstelling werd zeer gewaardeerd. Uit deze sessies zijn goede oplossingsrichtingen aangedragen. Deze zijn gebundeld in een verslag. Om de zeer bruikbare suggesties in de toekomst ten uitvoer te brengen, nemen wij een groot aantal mee in onze jaarplannen en meerjarenagenda. Daarnaast gaan we in het jaar 2019 een aantal belangrijke vraagstukken ter consultatie of toetsing voorleggen aan onze stakeholders.

Bij Auris werken experts in taal en communicatie. Auris gaat in de toekomst nog meer dan we al deden, haar toegevoegde waarde voor de samenleving onderbouwen en verantwoorden. In de zorg was al langer sprake van een streven naar, zoveel als mogelijk, evidence based handelen en behandelen van cliënten. Ook in het onderwijs wordt dit gedachtengoed vertaald naar kwaliteitscriteria. Auris borgt haar basiskwaliteit zodat Auris-onderwijs van Goes tot Haarlem en van Tilburg tot Amersfoort een zelfde Auris-kwaliteit kent.

In het laatste kwartaal van 2018 ontvingen wij met trots de expertise status voor onze Zintuiglijk Gehandicapten Zorg vanuit ZonMw. Wij kregen deze erkenning voor de wijze waarop wij in staat zijn onderzoek met de praktijk binnen Auris en met onze stakeholders weten te verbinden. Een groot compliment voor onze afdeling onderzoek en collega's die in de zorg werken.

Wij prijzen ons gelukkig dat we, ondanks de schaarste op arbeidsmarkt, het afgelopen jaar weer voldoende audiologen binnen onze audiologische centra hebben. Daarnaast is de externe audit van het Auris Audiologisch Centrum uitermate positief verlopen. Deze combinatie maakt dat het Auris Audiologisch Centrum een belangrijk onderdeel is van onze organisatie en toekomstbestendig is.

Auris heeft veel ambitie voor de toekomst. Op onderdelen zijn we al goed op weg, op andere onderdelen staan we nog maar aan het begin. Auris wil door ontwikkelen naar een expertiseorganisatie. In verbinding met onze externe partners en met alle deskundigheid en betrokkenheid komen onze termijndoelen steeds dichterbij.

Hermien Hendriks
Voorzitter Raad van Bestuur

Tijs van der Wielen
Lid Raad van Bestuur

1.1 De organisatie: Koninklijke Auris Groep

Koninklijke Auris Groep (Auris) is de professionele partner van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal. Auris bestaat uit scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs, ambulante diensten, audiologische centra en zorglocaties. Auris biedt speciaal onderwijs en ambulante dienstverlening in het regulier onderwijs en begeleidt professionals in de vorm van scholing en advies. Daarnaast voert Auris praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek uit. In het werkgebied Zeeland, Zuid Holland, Noord-Holland en Midden-Nederland zorgen ruim 1500 medewerkers ervoor dat de cliënten van Auris zo zelfstandig mogelijk hun leven kunnen leiden en optimaal kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Het creëren van toegevoegde waarde in de keten van zorg en onderwijs in de regio staat voorop. Daar immers krijgt de doorlopende ontwikkel-leerlijn tussen zorg (audiologie en behandeling) en onderwijsarrangementen (licht-medium-intensief) in de praktijk vorm en ervaren cliënten en leerlingen de meerwaarde van Auris. Ook is daar de expertise van Auris voor andere belanghebbenden zichtbaar.

In 2018 zijn de missie, visie en de strategische doelstellingen voor 2022 aangescherpt en verder uitgewerkt. Het management en het bestuur hebben dit in nauwe samenwerking gedaan. Vervolgens is feedback gevraagd aan de medezeggenschap en de medewerkers.

In januari 2019 zijn de missie, visie en de strategische doelstellingen definitief vastgesteld door de Raad van Bestuur. Echter, de aangescherpte missie en visie krijgen pas betekenis als ook professionals en ouders de ruimte krijgen om hierop vanuit

hun eigen optiek te reageren en aan te geven wat er nodig is om de doelen te bereiken. Daarom heeft het bestuur in 2018 in de vier regio's achttien dialoogbijeenkomsten georganiseerd. Deze dialooggesprekken zijn geleid door medewerkers van Auris. De resultaten zijn vertaald naar de meerjarenbeleidsagenda.

1.2 Missie, visie en strategische doelstellingen Auris 2022

Missie

Als je doof of slechthorend bent of een taalontwikkelingsstoornis hebt, heeft dat invloed op wie je bent en op je rol in de samenleving. Ervaar jij of je omgeving hierin belemmeringen, dan kun je bij Auris terecht. De medewerkers van Auris zijn experts in taal, communicatie en horen. Samen zorgen wij dat jij je optimaal ontwikkelt zodat je effectief kunt meedoen aan de samenleving.

Visie

Wij sluiten aan bij jouw vraag op het gebied van taal, communicatie en horen. Om het beste uit jezelf te halen, krijg je bij Auris dat wat daarvoor nodig is. Dit doen we met onze diagnose, behandeling, dienstverlening en ons onderwijs. Ons aanbod is specialistisch, op maat, doelgericht en effectief. Als het noodzakelijk is, bieden wij je dit aan op één van de Auris behandel- of onderwijslocaties.

Strategische doelstellingen voor 2022

1. Auris realiseert een beweging van intensieve setting naar ambulante setting door 75% van de dove, slechthorende en leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis te ondersteunen in het reguliere onderwijs.

2. Auris biedt een onderscheidend aanbod, waarbij professionals zoveel als mogelijk effectieve interventies inzetten gericht op de hulpvraag van de cliënt, de onderwijsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsvragen van de reguliere school. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onderbouwde methodieken en methoden.
3. Het herkennen van TOS op jonge leeftijd biedt een beter ontwikkelingsperspectief voor het kind. Tachtig procent van de kinderen met (ernstige) taalontwikkelingsstoornissen start vóór het 3e jaar (max 2;11 jaar/35 maanden) in Auris Zorg.
4. Auris heeft haar procedures en processen zodanig ingericht dat cliënten, leerlingen en medewerkers geen onnodige (administratieve) handelingen moeten uitvoeren wanneer zij gebruik maken van meerdere diensten binnen Auris, te weten zorg, onderwijs, dienstverlening en/of arbeidstoeliding.
5. De cliënten en leerlingen van Auris worden in de eigen omgeving door het systeem waarin zij functioneren optimaal ondersteund. Daarvoor heeft Auris een volwaardig opleidingscentrum. Het externe cursusaanbod, dat volgens de modernste inzichten is opgesteld, stelt Auris in staat cliënten en stakeholders antwoord te geven op hun behoefte en vraag naar expertise.
6. Auris heeft excellent toegerust personeel dat haar maatschappelijke opdracht met aantoonbare waarde uitvoert. Daartoe heeft Auris een volwaardig opleidingscentrum. Het interne cursusaanbod, dat volgens de modernste inzichten is opgesteld, stelt Auris in staat haar medewerkers op te leiden en hun expertise actueel te houden.

7. Auris is compliant en gaat 100% zinnig en zuinig om met maatschappelijke middelen. Kritieke prestatie-indicatoren: financiële ratio's zijn binnen de gestelde norm.

Kernwaarden

Auris brengt de volgende kernwaarden in praktijk:

Samen

Jij wilt effectief mee kunnen doen in de samenleving. De medewerkers van Auris kunnen je daarbij helpen. Wij begrijpen namelijk wat het betekent om doof of slechthorend te zijn of een taalontwikkelingsstoornis te hebben. Ook weten we welke invloed dit heeft op jouw omgeving. Wij werken samen aan jouw ontwikkeling en helpen je het beste uit jezelf te halen. Door aan te sluiten bij jouw vragen over taal, communicatie en horen. En door altijd de verbinding te zoeken met jouw netwerk, bijvoorbeeld je familie, verzorgers, begeleiders en leraren. Dat is waarom onze medewerkers bij Auris werken.

Zorgvuldig

De medewerkers van Auris zijn stuk voor stuk experts op het gebied van taal, spraak en gehoor. Zij bieden jou specialistische en persoonlijke begeleiding. Doelgericht en met bewezen effectieve methoden, die zoveel mogelijk gebaseerd zijn op praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van anderen en onszelf. Ook werken wij continu aan de verbetering en vernieuwing van onze expertise en ons aanbod.

Slagvaardig

Jij wilt stappen zetten die voor jou belangrijk zijn, bijvoorbeeld naar regulier onderwijs of werk. De specialisten van Auris helpen je daarbij. Zij leggen de lat hoog en denken in kansen.

Uitdagingen gaan ze niet uit de weg en hun werkwijze is vooruitstrevend en innovatief. Aan de andere kant: fouten maken mag. Want daar leer je van.

Deze drie begrippen versterken elkaar, maar leveren ook spanning op. Hoe kun je samen slagvaardig zijn? En hoe kun je tegelijk slagvaardig en zorgvuldig zijn? Binnen deze spanningsvelden werken wij aan de kwaliteitsverbetering van onze zorg, dienstverlening en onderwijs. Het gedrag dat bij deze kernwaarden hoort is 'samen, denken en doen'.

2. Commissie van Onderzoek en Aanmeldpunten in de regio's

De reis van een cliënt of leerling bij Auris begint met de aanmelding bij een van de Auris Aanmeldpunten bij hem of haar in de regio. Cliënten die bij het Auris Audiologisch Centrum moeten worden onderzocht, melden zich direct aan bij het centrum van hun keuze.

Medewerkers van de Auris Aanmeldpunten begeleiden de aanmelding binnen Auris.

Is toegang tot onderwijs aan de orde, dan beslist de Commissie van Onderzoek (CvO) of de leerling tot het onderwijs van Auris wordt toegelaten, of dat de leerling specialistische ondersteuning in het reguliere onderwijs krijgt. Die ondersteuning wordt geboden in de vorm van een onderwijsarrangement. Is dit een intensief onderwijsarrangement, dan wordt dit aangeboden in het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs van Auris. Een licht of medium onderwijsarrangement wordt uitgevoerd door Auris Dienstverlening in het primair, voortgezet en middelbaar onderwijs.

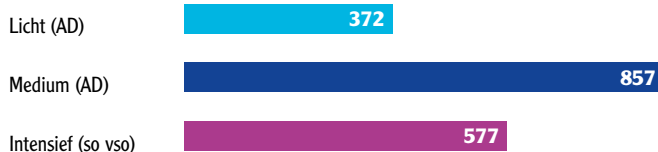

2.1 Instroom nieuwe leerlingen Auris Onderwijs

In 2018 zijn binnen Auris 1.806 arrangementen toegekend aan nieuwe leerlingen. 68% Van deze arrangementen hadden betrekking op ondersteuning in het regulier onderwijs (857 medium, 372 licht) en 32% betrof een plaatsing op een school voor speciaal onderwijs (577 intensief).

Arrangementen

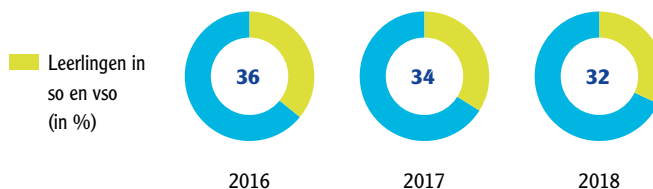

Ten opzichte van 2017 is het aantal leerlingen dat bij Auris instroomde (AD of leslocatie), gestegen met 25% (2018: 1.806, 2017: 1.442, een stijging met 364 leerlingen). In 2017 was de stijging 5% ten opzichte van 2016 (2017: 1.442, 2016: 1.380), een stijging met 62 leerlingen. Vooral bij de jonge leerlingen is het aantal afgegeven arrangementen gestegen: in de doelgroep TOS in de leeftijdscategorieën 0-4 jaar en 4-8 jaar, bij de doelgroep DF/SH in de leeftijdscategorie 0-4 jaar.

Leerlingen aantallen per jaar

Leerlingen in so & vso

In de jaren 2016, 2017 en 2018 is relatief gezien het aandeel intensieve arrangementen voor nieuwe leerlingen afgenomen: dit was in 2016 36%, in 2017 34% en in 2018 32%. Dit sluit aan op de ambitie van Auris en de beweging van passend onderwijs om leerlingen zo veel mogelijk te begeleiden in de thuisnabije, reguliere onderwijssetting.

In 2018 is het project Entree 3.0 uitgevoerd. Onder meer de procedure om te bepalen of de leerling tot het onderwijs kan worden toegelaten of dat begeleiding door Auris noodzakelijk blijft, is verder gestroomlijnd. De oordeelsvorming hierover sluit dichter aan op het primair proces. Dat betekent wel dat er (nog) meer nadruk komt te liggen op het partnerschap met school en ouders. De werkwijze is meer afgestemd op het regulier onderwijs: de gegevens in het ontwikkelperspectief (OPP) van de reguliere school geven, met de relevante onderbouwende documenten, de benodigde informatie voor aanmelding bij Auris.

De website www.auris.nl is hierop aangepast en foldermateriaal voor extern en intern gebruik is ontwikkeld. Voor de ambulante dienstverlening is een 'gemeenschappelijk

rapport' en een 'ondersteuningsdocument' ontwikkeld waarin Auris de informatie kan opnemen die vanuit wet- en regelgeving en vanuit de professionals nodig is, zonder dat Auris de verantwoordelijkheid voor het OPP van de school overneemt. Begin 2019 gaan alle regio's hiermee werken.

2.2 Jaarlijkse evaluatie arrangement zittende leerlingen

De Commissie van Onderzoek (CvO) is betrokken bij de jaarlijkse evaluatie van de arrangementen. In 2018 is de nieuwe werkwijze van jaarlijks evalueren verder doorgevoerd. Om de jaarlijkse evaluatie en het vervolg van het arrangement vast te leggen, is de 'CVO registreertool' gebruikt.

De jaarlijkse evaluatie is voor 5.005 leerlingen (73% van het totaal) volledig geregistreerd. Na de jaarlijkse evaluatie bleef het vervolgarrangement bij 78% daarvan gelijk, dat wil zeggen medium bleef medium, licht bleef licht en intensief bleef intensief. Het arrangement stopte bij 14% van de leerlingen, bij 6% werd afgeschaald van intensief naar licht/medium en bij 2% van de leerlingen werd opgeschaald van licht/medium naar intensief.

Vanuit het project Entree 3.0 is in 2018 ook gewerkt aan de doorontwikkeling van de jaarlijkse evaluatie van het arrangement. Elk jaar wordt aan de hand van de Siméa Richtlijn Toelaatbaarheid geëvalueerd of het onderwijsarrangement nog passend is. Hierbij zijn de rollen en taken steeds duidelijker geworden en blijft de CvO verantwoordelijk voor de uiteindelijke besluitvorming. Een CvO-lid is als 'linking pin' betrokken bij een verandering van setting (van intensief naar licht/medium of van licht/medium naar intensief) en bij opschaling in de reguliere setting (van licht naar

medium). Ook werd de CvO linking pin betrokken bij evaluaties waar twijfels waren of de leerling nog in aanmerking kwam voor een vervolgarangement.

In 2018 is een belangrijke stap gezet in het verder inzichtelijk maken van de leerlingstromen. Met de rapportages over de registraties kan de door- en uitstroom op locaties worden vergeleken. Dit levert niet alleen input op voor het gesprek op de locaties maar ook voor het formuleren van ambities. In 2019 wordt gestreefd naar volledige registratie.

2.3 Instroom nieuwe cliënten Auris Zorg

In 2018 waren 622 aanmeldingen voor Auris Zorg. Er zijn 594 aanmeldtrajecten afgerond. Het aantal aanmeldingen is in 2018 ten opzichte van 2017 gestegen met 9% (2018: 622, 2017: 570). Het aantal afgeronde aanmeldtrajecten is in beide jaren bijna gelijk gebleven (2018: 594, 2017: 596).

Het aantal afgegeven zorgarrangementen in 2018 is met 3% licht gestegen ten opzichte van 2017 (2018: 602, 2017: 583). Uitgesplitst naar type behandeling daalt Aurisbreed het aantal ambulante behandelingen licht en is een lichte stijging te zien van het aantal kinderen in een behandelgroep.

Afgeronde trajecten per jaar

Aanmeldingen per jaar

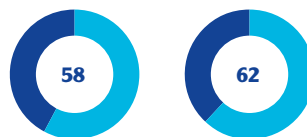

2.4 Doorlooptijd aanmelding zorg

Aurisbreed wordt in 2018 62% van de zorgarrangementen binnen vier weken na aanmelding afgegeven, dit is een lichte toename ten opzichte van 2017 (58%). In vergelijking met 2017 is in 2018 een afname te zien van de zorgbesluiten met een doorlooptijd van meer dan 10 weken (2018: 9%, 2017: 13%).

Zorgarrangement binnen 4 weken

(in % per jaar)

Doorlooptijd > 10 weken

(in % per jaar)

2.5 Actieve cliënten

Auris Zorg telt in 2018 1.116 actieve cliënten. Dit is een stijging van 3% ten opzichte van 2017 (1.080). Deze lichte stijging is te verklaren door uitbreiding van de productieafspraken die Auris met de zorgverzekeraars heeft kunnen maken.

Actieve cliënten per jaar

2.6 Expertise borging in de CvO

Een belangrijke pijler in het strategisch beleid van 2018 was de expertise van de Auris medewerker. Het kwaliteitskader Entree borgt de expertiseontwikkeling en gaat uit van de lerende organisatie. De CvO levert hier een bijdrage aan in de vorm van de tweejaarlijkse PDCA-gesprekken in de regio's en de jaarlijkse Aurisbrede CvOdag. In 2018 werd tijdens deze bijeenkomsten vanuit het kwaliteitskader Entree gereflecteerd op het nemen van besluiten, op de jaarlijkse evaluatie van het arrangement en op de taak van de CvO-leden als 'linking pin'.

Daarnaast werd de voorzitter van de CvO bij complexe dossiers als vraagbaak betrokken. In de meeste dossiers die in deze context werden besproken, was geen formele TOS-diagnose gesteld of er was sprake van meervoudige problematiek.

In alle regio's is gewerkt aan kennisdeling en aan de leer- en verbetercyclus. Door intercollegiale toetsing is de kwaliteit van redeneren en de toepassing van de Richtlijn Toelaatbaarheid verbeterd, hiervoor zijn onder andere casuïstiekbesprekingen met de Commissie van Leerlingzorg (CvL) en de CvO ingezet. De strategische doelstellingen van Auris geven voor 2019 richting aan de doorontwikkeling van het kwaliteitskader Entree en de inrichting van de processen bij de jaarlijkse evaluatie.

3. Onderwijs

Binnen Auris zijn scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Daarnaast begeleidt Auris leerlingen die doof of slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben in het reguliere onderwijs.

Achtenzestig procent van de leerlingen die 2018 werden toegelaten, kreeg ondersteuning van Auris in een reguliere school. Tweeëndertig procent van de toegelaten leerlingen volgde hun lessen op een van de (voortgezet) speciaal onderwijslocaties van Auris.

3.1 CALM

Auris wil de meerwaarde van de ondersteuning aan leerlingen en leerkrachten op scholen die regulier onderwijs bieden aantonen en zichtbaar maken. Daarom is in 2017 het project Consultatie en Advies, Licht en Medium – onderwijsarrangementen (CALM) gestart. Het project loopt tot en met zomer 2019 en heeft als doel inzichtelijk te maken over welke expertise en professionaliteit de ambulante dienstverleners binnen Auris beschikken. Het project wordt uitgevoerd door een werkgroep bestaande uit twaalf ambulante dienstverleners (werkzaam in po, vo en het mbo), afkomstig uit de vier regio's binnen Auris. In 2018 heeft de werkgroep onder andere de volgende punten opgepakt:

- Het beschrijven van interventies en methoden. In samenspraak met collega's is een breed spectrum van interventies beschreven (de best practices). In 2017 is hiermee een begin gemaakt. In 2018 kreeg de werkgroep ondersteuning van twee onderzoekers van de onderzoeksafdeling binnen Auris. De leden van de werkgroep hebben in samenwerking met de onderzoekers de beschrijvingen geredigeerd. Zij hebben onderzocht of de gebleken effectiviteit van de interventies ook met informatie uit (wetenschappelijk) onderzoek kan worden onderbouwd. De effectladder van het NJi is hierbij als referentiekader gehanteerd. In overleg met Auris Zorg is eind 2018 een herzien format voor de beschrijvingen van interventies en methodieken ontwikkeld. Dit format wordt in 2019 ingevoerd. Hiermee komt er meer eenduidigheid in de beschrijving van de interventies en methodieken die door de professionals van Auris in de zorg en in de ambulante dienstverlening worden gebruikt.
- Naast het opbouwen van de database van interventies en het

verbeteren van de systematiek van de beschrijvingen lag in 2018 nadruk op de doorontwikkeling van een eenduidige manier van werken door de ambulante dienstverleners. Hiervoor is het werkproces in kaart gebracht. De werkgroep heeft handreikingen opgesteld die de collega's kunnen ondersteunen in het startgesprek met de leerkracht om de hulpvragen aan Auris inzichtelijk te maken.

- De organisatie heeft de uitgangspunten die Auris hanteert voor de ondersteuning aan leerkrachten en leerlingen in de reguliere scholen vastgesteld. Deze uitgangspunten en de afspraken die op sectorniveau zijn gemaakt, vormen het kader van waaruit de ambulante dienstverleners werken. De werkgroep heeft het kader opgenomen in de beschrijving van het werkproces.
- De werkgroep heeft een advies geformuleerd over de professionaliseringsagenda voor de regiodirectie.

Vanaf begin 2018 zijn de teamleiders nauwer betrokken bij het CALM-project. In samenwerking met de leden van de werkgroep is gestart met het Auris-breed informeren over de eenduidige werkwijze en het gebruik van de database voor de inzet van de ambulante dienstverleners. Aanvankelijk was het de bedoeling dat daarmee de projectfase zou zijn afgerond. Het bestuur en de regiodirectie hebben echter besloten het project met een jaar te verlengen om daarmee de implementatie en borging van de eenduidige werkwijze te kunnen realiseren.

In 2019 en volgende jaren ligt ook de focus op de doorontwikkeling van de kwaliteit en inhoud van de database en de toegankelijkheid ervan. De werkgroep en de teamleiders bereiden een structuur voor om de kwaliteit en vernieuwing van de database en de werkwijze te kunnen borgen. De uitvoering hiervan vindt in 2019 plaats.

De collega-instellingen volgen de ontwikkelingen bij Auris met belangstelling. In 2018 vond op meerdere momenten afstemming binnen de sector plaats, zowel onder professionals als op bestuurlijk niveau. De besturen van de vier instellingen spraken af om sectorbreed te werken met effectief gebleken, bij voorkeur wetenschappelijk onderbouwde, interventies en deze interventies in de toekomst via een landelijk expertisenetwerk te bundelen.

3.2 TOS 12- intensief

Medio 2018 verscheen het eindrapport van het Auris-project 'TOS 12-intensief'.

Het project leverde onder andere de volgende inzichten op:

- De kenmerken van de leerlingen met een ernstige TOS op onze so-leslocaties
- De kenmerken van het speciaal onderwijs op de Auris-scholen voor leerlingen met een TOS. De kenmerken zijn overzichtelijk samengevat in het 'curriculair spinnenweb'.
- Een ontwikkelagenda waarin overzichtelijk is aangegeven wat nodig is om het speciaal onderwijs aan leerlingen met TOS toekomstbestendig in te richten.

In het eindrapport wordt geconstateerd dat de basis van het curriculum van het speciaal onderwijs aan leerlingen met TOS is beschreven en dat het op hoofdlijnen op de Auris leslocaties wordt gevolgd maar dat er ook verschillen zijn in gehanteerde methodieken en interventies. Het rapport levert aanbevelingen om de visie op het speciaal onderwijs te herformuleren, het onderwijskader van het speciaal onderwijs aan leerlingen met een TOS hierop te herijken en kwaliteitsindicatoren vast te stellen.

Daarnaast is geadviseerd om de navolgende thema's verder te ontwikkelen:

- nagaan op welke wijze leerlingen met TOS zich 21e eeuwse vaardigheden eigen maken en welke organisatievormen daarbij passen (o.a. gepersonifieerd leren);
- het vergroten van de ouderbetrokkenheid;
- het 'doorontwikkelen' van het speciaal onderwijs aan leerlingen in de bovenbouw.

Het bestuur besloot in 2018 de aanbevelingen en adviezen uit het eindrapport over te nemen en hiervoor een projectplan op te stellen.

3.3 Dienstverlening en speciaal onderwijs aan leerlingen die doof of slechthorend zijn

Auris formuleerde specifiek beleid voor dove en slechthorende leerlingen. In 2018 is gestart met het opstellen van een notitie. Hierin worden de implicaties van dit beleid in relatie tot de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en de strategische doelstellingen van Auris voor het onderwijs en de dienstverlening aan dove en slechthorende kinderen benoemd. De notitie wordt in 2019 voorgelegd aan het bestuur ter bekrachtiging van eerdere besluitvorming.

Auris werkt op sectorniveau in het samenwerkingsverband Siméa nauw samen met partners om de kwaliteit van onderwijs en dienstverlening voor deze kleine doelgroep te borgen. Medewerkers van Auris maken deel uit van de landelijke expertgroep 'Sprong Vooruit'. Sprong Vooruit ontwikkelt onder

andere aangepaste curricula en leermiddelen voor het speciaal en regulier onderwijs en werkt samen met organisaties als SLO, Cito en CED om onder meer de toegankelijkheid van toetsen en aanpassingen op de leerlijnen, ook voor dove en slechthorende leerlingen te waarborgen. In 2018 heeft Sprong Vooruit de Siméa-kwaliteitsindicatoren voor het speciaal onderwijs aan dove en slechthorende leerlingen aangepast.

3.4 Ontwikkelingen Auris vso

Sinds 2014 kunnen leerlingen op het vso twee leerroutes volgen: de leerroute vmbo met uitstroomperspectief vervolgonderwijs of de leerroute praktijk met uitstroombestemming arbeid.

De scholen werken nauw samen. Innovaties zijn gezamenlijk aangepakt en afhankelijk van de mogelijkheden uitgevoerd. In het verlengde van de 'Visie 12+' vindt afstemming plaats over het curriculum, de implementatie van de (vakgebiedoverstijgende) leerlijnen, de invoering van het nieuwe Ontwikkelperspectief en het gebruik van de toetskalender. Daarnaast werken de colleges intensief samen met vmbo-scholen en mbo-instellingen en zijn er nauwe contacten met bedrijven in de regio die arbeidsplaatsen aanbieden. Dit alles met het doel de leerlingen goed te laten doorstromen.

Op het Auris College Goes wordt sinds 2016 de Entree-opleiding, mbo niveau 1, aangeboden. Dit gebeurt in samenwerking met Scalda, een mbo-instelling in Zeeland. Deze opleiding is bedoeld voor leerlingen met de uitstroombestemming vervolgonderwijs, zij kunnen na de onderbouw niet doorstromen naar het reguliere vmbo. De opleiding is ook bedoeld voor leerlingen met de uitstroombestemming arbeid die het niveau aankunnen. De

Entree-opleiding biedt de profielen Dienstverlening & zorg, Bouwen en wonen, Verkoop, Horeca, Constructietechniek/ installatietechniek, Logistiek, Groen. De leerlingen lopen minimaal 350 uur stage bij een erkend leerbedrijf en maken als afsluiting een stageverslag. De verslaglegging gebeurt met behulp van het WAS (stagevolgsysteem). De leerlingen krijgen les in burgerschap, ondernemend gedrag, Nederlands (spreken, schrijven, lezen en luisteren, gesprekken voeren) en rekenen. Zij bundelen de opdrachten in een portfolio en doen mee aan alle examens. Alle vijftien leerlingen die dit traject het schooljaar 2017-2018 volgden, behaalden hun diploma Entree. Hierna kunnen zij doorstromen naar mbo-niveau 2 en een startkwalificatie halen.

Het Auris College Leiden kreeg in 2018 van de inspectie de waardering 'goed' voor het gehele waarderingskader.

Conform de Visie 12+ heeft het Auris College Rotterdam voor leerlingen met TOS de bovenbouw van het vso afgebouwd. Hierdoor is het aantal leerlingen fors gedaald. Verder heeft de school veel aandacht besteed aan het versterken van het pedagogisch didactisch handelen, onder andere door het implementeren van *Teach like a Champion*.

3.5 Met Woorden in de Weer

Met Woorden in de Weer (MWidW) is een aanpak die Auris-breed wordt toegepast met als doel de woordenschat van kinderen te vergroten. Auris heeft voor deze aanpak gekozen omdat wordt verwacht dat dit een positief effect heeft op de algehele leerontwikkeling, op het sociaal-emotioneel welbevinden en op

de verbale communicatie van leerlingen. Alle medewerkers van Auris worden door externe trainers opgeleid en vervolgens intern gecoacht. In 2018 zijn in de maanden januari en november in totaal 75 nieuwe medewerkers zorg en onderwijs in MWidW opgeleid. Ook het team van Auris Rotsoord is in MWidW opgeleid.

De medewerkers van de Ambulante Dienst volgen alleen het theoretische gedeelte van de trainingen MWidW. De Ambulante Diensten van de regio West, te weten de teams uit Breda, Bergen op Zoom, Tilburg en Haarlem, hebben deze training al gevolgd. Daarnaast hebben 37 ambulante begeleiders van verschillende diensten de training gevolgd. Voor de nieuwe ambulante begeleiders van de zorg wordt jaarlijks een informatiedag georganiseerd over het werken met MWidW.

De kwaliteitsontwikkeling en de borging van MWidW op locaties is in handen van zogenaamde lexiconcoördinatoren. De lexiconcoördinator coacht de teamleden bij de uitvoering van MWidW, organiseert scholingsactiviteiten op locatie en voert aanpassingen en vernieuwingen door. Op iedere locatie Zorg of Onderwijs waar kinderen behandeld worden of onderwijs ontvangen, is minstens één lexiconcoördinator aanwezig.

In 2018 zijn de lexiconcoördinatoren van Auris Rotsoord opgeleid en hebben dertien nieuwe lexiconcoördinatoren aan een Auris-brede intervisie en scholingsactiviteit deelgenomen. Zesentwintig ervaren lexiconcoördinatoren namen deel aan een Auris-brede studieactiviteit. In 2019 wordt een opleidingscoördinator aangesteld die verantwoordelijk wordt voor de coördinatie van de opleidingen en terugkomactiviteiten.

3.6 Leeropbrengstenonderzoek so

In 2018 heeft de CED-groep het tweejaarlijkse leeropbrengstenonderzoek uitgevoerd. Uit de rapportage blijkt dat de resultaten over het geheel genomen door de jaren heen vrij stabiel zijn. Verder liggen de resultaten van Auris onder de landelijke standaarden. In de loop van 2019 wordt de analyse van de resultaten door de scholen uitgevoerd en worden de resultaten toegevoegd aan de rapportage van het leeropbrengstenonderzoek.

Naar aanleiding van de leeropbrengstendag in 2016 is een werkgroep opgericht die de aandachtspunten uit het leeropbrengstenonderzoek heeft besproken. Dit resulteerde in de onderstaande punten naar aanleiding van het onderzoek van 2018.

- Keus van logopedische testen in het onderzoek van 2018. Resultaat: Alleen de Peabody wordt in het onderzoek meegenomen omdat de CELF te veel subtesten heeft die niet bij alle leerlingen worden afgenomen. Hierdoor is een Aurisbreed onderzoek niet mogelijk.
- Toevoegen van de AVI in het leeropbrengstenonderzoek. Resultaat: we nemen de AVI mee in het onderzoek.
- Het gebruik van de cito kleutertoets binnen Auris. Resultaat: de citokleutertoets wordt niet bij Auris afgenomen.
- Keuze maken voor de verplichte eindtoets. Resultaat: De regiegroep SO neemt hierin de beslissing.
- Hoe analyseren de scholen zelf hun leeropbrengsten? Kunnen we hier onderling van leren en kunnen we hiervan leren voor het Aurisbrede leeropbrengstenonderzoek? Resultaat: er is een schoolanalysegedag georganiseerd. De scholen hebben daar hun manier van analyseren aan de

andere scholen getoond. Er is veel uitwisseling tussen de scholen geweest. Er is geen werkwijze van één van de scholen overgenomen voor het Aurisbrede leeropbrengstenonderzoek.

- Onderzoekje naar leerwinst. Resultaat: in het leeropbrengstenonderzoek van 2018 is leerwinst in een pilotvorm meegenomen..

De resultaten van het leeropbrengstenonderzoek 2018 zijn met de scholen gedeeld. De scholen analyseren de eigen resultaten op basis van een Aurisbrede vragenlijst. Deze worden in 2019 gebundeld, op Aurisniveau geanalyseerd en toegevoegd aan de rapportage leeropbrengstenonderzoek 2018.

3.7 Uitstroom en bestendinging

Jaarlijks wordt in januari de vragenlijst van de inspectie over uitstroom, bestendinging en IQ ingevuld. Op basis van deze vragenlijst maakt de inspectie een risicoanalyse. Auris plaatst de resultaten op de websites van de scholen, naast de resultaten van de schooljaren daarvoor, zodat ouders en andere stakeholders deze resultaten kunnen inzien. *(Zie tabel: Resultaten van de prestatieanalyse so, op pagina 13)*

In het schooljaar 2016 – 2017 lopen vijf so scholen risico op indicator 2 'Uitstroom in relatie tot het IQ' en twee scholen scoren onvoldoende op indicator 3 'Bestendinging'. Het feit dat minder scholen risico lopen op indicator 2 dan in het verleden komt doordat de so-scholen leerlingen nog bewuster, en daardoor veelal eerder, laten uitstromen naar het regulier onderwijs. Daarnaast heeft de Inspectie van het Onderwijs de grenswaarden versoepeld.

Resultaten van de prestatieanalyse so

	West					Zuid				NW		Midden			
	TF	HI	TP	AS	PS	SH	FL	MT	DK	WK	PVG	PGS	FT	TK	RS
Indicator 1: Einduitstroom 2016-2017 Grens: <12,06% naar regulier onderwijs risicopunten: 2	50,00	45,50	80,00	80,00	30,00	77,80	100,0	60,00	45,50	34,60	46,20	52,6	42,90		43,80
Indicator 2: Uitstroom in relatie tot het IQ 2016-2017 Grens: verschilpunt <2.87 risicopunten: 5	3,44	2,86	3,18	3,48	2,68	2,92	3,09	2,88	2,13	3,06	3,70	2,99	2,89	2,49	2,66
Indicator 3: Bestendiging schooljaar 2015-2016 grens: <83,3% bestendigd risicopunten: 2	94,00	86,50	100,00	94,40	67,90	98,60	100,00	100,00	92,60	91,40	100,00	73,80	89,90	95,00	84,30
Indicator 4: Tussentijdse uitstroom 2016-2017 grens: <16,67% regulier risicopunt: 1	66,70	57,10	75,00	20,00	77,78	60,00	66,67	70,00	44,40	84,20	96,30	71,40	72,10	54,50	71,00
	0	5	0	0	7	0	0	0	5	0	0	2	0	5	5
	Geen risico	Risico	Geen risico	Geen risico	Risico	Geen risico	Geen risico	Geen risico	Risico	Geen risico	Geen risico	Geen risico	Geen risico	Risico	Risico

De Auris Prof. Groenschool en de Auris Dr. M. Polanoschool lopen risico op indicator 3. De doelgroep van de Auris Dr. M. Polanoschool is complexer dan die van onze andere so-scholen, omdat de school uitsluitend leerlingen heeft die doof of slechthorend zijn en aangewezen zijn op speciaal onderwijs. Hiertoe behoren ook meervoudig gehandicapte-leerlingen. De Auris Prof. Groenschool heeft voorstellen voor verbetering doorgevoerd, waardoor de school nu goed scoort.

3.8 Uitstroom en bestendiging vso

Vanaf 2013 bieden de Auris Colleges een leerroute vmbo aan waar leerlingen met uitstroomperspectief gedurende maximaal drie jaar vervolgonderwijs in de onderbouw van het vmbo doorlopen. Daarnaast wordt de leerroute praktisch aangeboden aan leerlingen met uitstroomperspectief arbeid of Entree. De Auris Colleges volgen de leerlingen na uitstroom op hun vervolgplaats, zowel onderwijs als arbeid. Er wordt gevraagd naar de bestendiging na één en na twee jaar. De bestendiging na twee jaar is boven de 85%.

Deze werkwijze is door de vso-scholen positief geëvalueerd. De scholen blijven nauw samenwerken en pakken innovaties gezamenlijk aan. Daarnaast is een voortdurende afstemming op Siméa-niveau. (Zie tabel: *Indicatoren, op pagina 14*)

3.9 Sociale veiligheid

De veiligheidsmonitor maakt deel uit van het cliëntervaringsonderzoek, dat tweejaarlijks in de maand januari wordt afgenomen. In de jaren dat het cliëntervaringsonderzoek

Indicatoren

Indicatoren	Auris College Leiden	Auris College Goes	Auris College Rotterdam
Indicator 1: Einduitstroom 2016-2017 Grens: <46,86% naar regulier onderwijs risicopunten: 2	40,00	50,00	79,10
Indicator 2: Uitstroom in relatie tot het IQ 2016-2017 Grens: verschilpunt <3,12 risicopunten: 5	2,74	3,30	3,52
Indicator 3: Bestendiging schooljaar 2015-2016 grens: <68,85% bestendigd risicopunten: 2	96,60	77,30	87,80
Indicator 4: Tussentijdse uitstroom 2016-2017 grens: <4,45% regulier risicopunt: 1	76,50	50,00	68,40
Totaal aantal risicopunten	7	0	0
	Risico	Geen risico	Geen risico

niet wordt afgenomen, wordt de veiligheidsmonitor apart afgenomen onder leerlingen. Het onderzoek toetst de (sociale) veiligheidsbeleving van leerlingen. Het onderzoek wordt op alle Auris-scholen afgenomen. Om rekening te houden met de mogelijkheden van al onze leerlingen, zijn vier versies van de vragenlijst beschikbaar:

- een versie waarin de vragen onder elkaar staan gepresenteerd;
- een versie met één vraag per pagina, ondersteund met een filmpje met Nederlands met Gebaren (NmG);
- een versie met één vraag per pagina, ondersteund met een filmpje met Nederlandse gebarentaal (NGT);
- een versie die wordt voorgelezen.

De vragen gaan over de sfeer op school en het plezier in de klas, over het feit of leerlingen zich durven uit te spreken, over omgaan met internet en social media, over omgaan met negatief gedrag door de school en over de tevredenheid over de omgang met medeleerlingen. Daarnaast worden vragen gesteld over pesten en online pesten, elkaar pijn doen, bang zijn voor elkaar of gemeen zijn tegen elkaar. Tevens kunnen de leerlingen opmerkingen en/of tips voor de school kwijt.

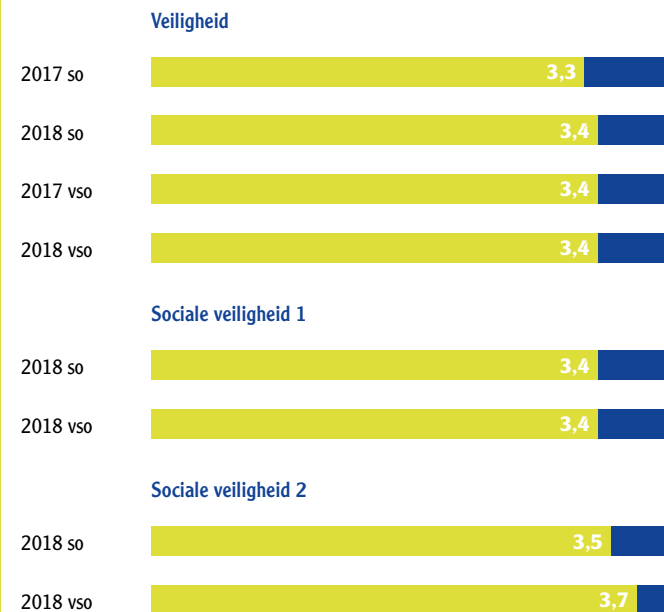
Leerlingen vanaf groep 5 in het so en alle leerlingen in het vso worden uitgenodigd om deel te nemen. De verwachting is dat gezien de omvang van de leeftijdsgroep een representatief beeld wordt gegeven voor de totale doelgroep op de school. De respons binnen heel Auris is 84% met een spreiding van 53% tot 97%. Auris onderzoekt daarnaast hoe jongere leerlingen betrouwbaar kunnen worden bevraagd.

De resultaten van de vragenlijst worden gedeeld met de deelraad

Resultaten op Auris-niveau

Algemene resultaten | Rubriekscores so/vso

Gemiddelde score

en de inspectie. Op basis van de resultaten worden indien nodig acties ondernomen die bij de volgende afname en resultaten worden geëvalueerd. Kortom, de scholen worden door de leerlingen als veilig ervaren. Er wordt weinig gepest.

Overzicht

3.10 Onderwijs: regionale, sectorale en landelijke ontwikkelingen

Landelijke (politieke) ontwikkelingen

In de politiek en in de publieke opinie is veel aandacht voor de effecten van het systeem van passend onderwijs. In 2020 wordt het systeem in zijn geheel geëvalueerd. Jaarlijks vinden er tussentijdse evaluaties plaats.

De politiek is alert op de groei binnen het speciaal onderwijs en constateerde voor het tweede opeenvolgende jaar dat er ook in 2018 meer leerlingen speciaal onderwijs krijgen dan in 2017. Binnen het so geldt dit ook voor Auris. De minister maakte daarbij ook melding van de groei van het speciaal onderwijs, het so, in onze sector. Dit sluit niet aan bij de doelstelling van het systeem van passend onderwijs en bij de maatschappelijke visie. De visie is juist om leerlingen zoveel als mogelijk in de eigen omgeving, thuisnabij passend onderwijs te bieden. De politiek is kritisch op de wijze waarop de besturen de ondersteuning aan zorgleerlingen via de samenwerkingsverbanden hebben ingericht en op het toenemende aantal leerlingen dat geen passende onderwijsplek heeft (thuiszitters). De inzet van Auris en van de partners in de sector om de meerwaarde van het onderwijs en de ondersteuning eenduidig en inzichtelijk te maken, wordt binnen de politiek als een belangrijke ontwikkeling gezien en met interesse gevolgd.

Naast de effecten van de invoering van het systeem van passend onderwijs zijn op landelijk niveau de werkdruk, de professionalisering en de personele schaarste in het onderwijs belangrijke punten van zorg.

Samenwerken in de sector

Auris is een van de vier landelijke instellingen die verantwoordelijk zijn voor het speciaal onderwijs en de ondersteuning aan dove en slechthorende leerlingen en leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis. De besturen van de instellingen werken op landelijk niveau samen binnen de stichting Siméa. In de stichting Siméa werken de besturen van de vier instellingen voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen (Auris, Kentalis, Viertaal en Vitus Zuid) nauw samen. De besturen hebben hun strategische belangenbehartiging in de Stichting ondergebracht.

De besturen besloten in 2018 de expertise en de professionalisering op sectorniveau te bundelen en te borgen. Er is een start gemaakt met het gezamenlijk inrichten en vormgeven van activiteiten gericht op scholing en professionalisering van de medewerkers. En er is gestart met het onderzoek om een landelijk expertisenetwerk in te richten. (zie hiervoor ook hoofdstuk 4). Medewerkers van Auris leveren zowel op beleidsniveau als op uitvoerend niveau een bijdrage aan deze sectorontwikkelingen.

Ook is in Siméa-verband in 2018 een hernieuwde start gemaakt met public affairs, om politici te informeren over de inzet van de sector in het onderwijs en de ondersteuning van onze doelgroep.

Ontwikkelingen in de regio

De inspanningen van Auris zijn er op gericht om het specialisme en de meerwaarde van het onderwijs en de ondersteuning inzichtelijk te maken (zie hoofdstuk 4.3). Auris zet zich in voor een goede samenwerking met reguliere scholen en samenwerkingsverbanden. Ook in 2018 zijn er afspraken gemaakt met samenwerkingsverbanden (o.a. regio Brabant) over onderlinge afstemming en stroomlijning van processen. Met name

over leerlingen waarbij sprake is van complexere problematiek en leerlingen waarbij scholen wel ondersteuningsvragen hebben terwijl zij niet tot de doelgroep van Auris behoren, bestaan zorgen. Medewerkers van Auris participeren binnen samenwerkingsverbanden in de zorgstructuren en brengen zo de expertise in en overleggen met de partners over leerlingen met complexere problematiek. Daarnaast konden scholen en samenwerkingsverbanden ook in 2018 weer gebruik maken van het scholingsaanbod van het cursuscentrum van Auris.

Scholen, samenwerkingsverbanden, maar ook belangenorganisaties van ouders, zijn kritisch op de meerwaarde van het speciaal onderwijs. Desondanks zijn de partijen positief over de inzet van Auris. De resultaten van de cliëntervaringsonderzoeken bevestigen dit positieve beeld.

4. Zorg

Auris is zich er sterk van bewust dat zij een maatschappelijke opdracht heeft om de beste zorg zo doelmatig mogelijk te bieden, gezien de beperkt beschikbare maatschappelijke financiële middelen.

De vragen of de juiste zorg op de juiste plek wordt geboden, of de zorg zo thuisnabij als mogelijk wordt geboden en welke zorg het meest bewezen effectief is, staan bij het leveren van de zorg centraal. Auris hecht grote waarde aan ouderbetrokkenheid. Auris Zorg is in 2018 erkend als expertiseorganisatie op het gebied van de Zintuigelijk Gehandicapten (ZG) zorg.

4.1 Specifieke (beleids)ontwikkelingen en resultaten audiologische zorg

Ketenzorg

Om “de best mogelijke zorg op de juiste plek” te kunnen leveren en de vroegsignalering te versterken, overlegt en werkt Auris nauw samen met regionale ketenpartners. Het in 2017 gestarte initiatief om de ketenzorg tussen het Erasmus MC en Auris voor kinderen met een auditieve stoornis te versterken, is voortgezet. Dit resulteerde in 2018 in doorverwijzingen van kinderen met een auditieve stoornis voor audiologische zorg van het Erasmus MC naar Auris. Zodra de audiologische zorg niet meer in een academische setting wordt aangeboden, is Auris de aangewezen organisatie om deze doelgroep audiologische zorg te leveren. De inbedding binnen één organisatie heeft een grote meerwaarde want naast ZG-behandeling wordt deze doelgroep ook onderwijs geboden.

Tevens is samen met Rijndam Revalidatie en het Erasmus MC verkend welke van deze drie organisaties diagnostiek bij kinderen met een vermoeden van een TOS (al dan niet in combinatie met andere problematiek) moet bieden. Deze verkenning heeft geleid tot een overzicht van specialisaties per organisatie. Ook is duidelijk geworden welke organisatie de best passende diagnostiek kan bieden. Tevens zijn onderling afspraken gemaakt, waardoor het kind zo snel mogelijk op de juiste plaats diagnostiek wordt geboden.

Het Audiologisch Centrum Rotterdam heeft de ouderen-organisatie Laurens ondersteund bij de doorontwikkeling van hun hoorzorgbeleid.

Auris organiseerde diverse netwerkbijeenkomsten in de regio's

voor CJG-artsen, eerstelijnslogopedisten en medewerkers kinderopvang. Hierdoor kreeg het belang van vroegsignalering weer nadrukkelijker vorm. Ook de samenwerking met de diverse ketenpartners is hierdoor verbeterd. Dit alles komt ten goede aan de cliënten en leerlingen.

Klantgericht werken

In Goes en Bergen op Zoom zijn focusgroepbijeenkomsten met cliënten, stakeholders en medewerkers georganiseerd waarin de dienstverlening van het Audiologisch Centrum breed is onderzocht. Dit heeft concrete verbeterpunten opgeleverd om het klantgericht werken te optimaliseren. Met name het cliëntperspectief wordt consequent meegenomen in beleids- en organisatorische besluiten. Een vergelijkbaar onderzoek is inmiddels ook gestart in Rotterdam om naast de reeds verkregen inzichten ook regionale verschillen op te sporen en het beleid hierop regionaal af te stemmen.

Hoofdbehandelaarschap

Vanaf 1 januari 2019 treedt de Leidraad Audiologische Zorg in werking. Deze leidraad beschrijft de (organisatorische) voorwaarden, waaraan de inrichting van Audiologische Centra moet voldoen om de eindverantwoordelijkheid van klinisch fysisch audiologen voor de gehele audiologische zorg te kunnen waarborgen.

Vanwege de visie van Auris op kwalitatief hoogwaardige audiologische zorg en de organisatie daarvan voldoet Auris in 2018 en voorafgaande jaren reeds grotendeels aan de in 2019 in werking tredende leidraad. Op organisatorisch vlak is in 2018 nog een gering aantal aanpassingen verricht zodat Auris met ingang van 1 januari 2019 volledig compliant is aan de leidraad.

Indiensttreding nieuwe klinisch fysisch audiologen

Binnen Auris zijn vier klinisch fysisch audiologen aangesteld. Samen met de master audiologen, bachelor audioloog en de audiologie-assistenten vormen zij een sterk team. Hiermee is de continuïteit en de kwaliteit van de audiologische zorg gewaarborgd.

4.2 Specifieke ontwikkelingen op het gebied van zintuiglijke gehandicaptenzorg

Erkenning Auris als ZG-expertiseorganisatie

De afdeling Onderzoek van Auris is in samenwerking met de praktijkprofessionals binnen Auris Zorg sterk gericht op het verzamelen en ontwikkelen van wetenschappelijke inzichten. Deze inzichten worden op diverse manieren in de dagelijkse zorgpraktijk geïmplementeerd met als doel de kwaliteit en de effectiviteit van de zorg continu te vergroten. Daarnaast ziet Auris het als haar opdracht om deze kennis ook buiten de organisatie met alle belanghebbenden te delen. Vanwege deze maximale inzet op kennisontwikkeling en -deling is Auris in 2018 formeel erkend door Zon-MW als expertiseorganisatie.

Partnerschap met ouders

Auris hecht grote waarde aan de ouderbetrokkenheid. De effectiviteit van de behandeling neemt bewezen toe wanneer ook ouders (aspecten van) de behandeling inzetten. Deze samenwerking in ‘partnerschap’ vraagt een voortdurend afstemmingsproces tussen het behandelteam en de ouders. Auris hanteert het principe van ‘dialogisch werken’ en heeft de richtlijn ‘dialogisch werken’ ontwikkeld die aangeeft hoe medewerkers dit partnerschap kunnen vormgeven en zo optimaal mogelijk

kunnen uitvoeren. De richtlijn biedt behandelaren concrete handvatten om de communicatie met ouders dialogisch te laten verlopen en bevordert de uniformiteit in de communicatie tussen behandelaren en ouders. Deze richtlijn is inmiddels volledig ingebed binnen de organisatie.

Co-teaching

Daarnaast ligt het principe van co-teaching in lijn met de visie van Auris op behandeling. Co-teaching is een methodiek, gericht op uitbreiding van vaardigheden van de ouder(s) en/of peuterspeelzaalmedewerkers. Deze vaardigheden passen bij de begeleidingsbehoefte van het kind en zijn nodig om het kind zo goed mogelijk tot ontwikkeling te laten komen. Ouders en peuterspeelzaalmedewerkers worden hiermee als het ware co-therapeuten in de behandeling. Deze methodiek is in 2018 nader beschreven en heeft nadruk in de behandeling.

Stepped care; de minst intensieve maar maximaal effectieve zorg op de juiste plek

Auris biedt diverse vormen van ambulante behandeling aan, denk hierbij aan ambulante vroegbehandeling, gezinsgerichte behandeling en krachttraining tot gespecialiseerde groepsbehandeling. Hiermee onderscheidt de organisatie zich positief ten opzichte van andere ZG-aanbieders. Dit gedifferentieerde aanbod maakt het mogelijk de cliënt maatwerk te bieden. Ambulante behandeling in het gezin én de reguliere peuterspeelzaal/kinderopvang (vroegbehandeling) is een unieke vorm van behandeling. Hierbij wordt een brug geslagen tussen de eerstelijns logopedie en derdelijns zintuiglijke gehandicaptenzorg. Dit maakt het een toonbeeld van Value Based Health Care. Extra positief voor de cliënt is de thuisnabije behandeling. Dit betekent vergroting van de empowerment van de omgeving en het levert

de cliënt tijdsbesparing op. Aan de kostenkant levert het een substantiële besparing van zorgkosten op door de doelmatige thuisnabije behandelvorm. Deze vorm van behandeling wordt hoog gewaardeerd door cliënten (8.6) en professionals (8.3). Zorgverzekeraars signaleren dat Auris zich positief onderscheidt ten opzichte van andere zorgaanbieders door het unieke stepped care zorgaanbod. Om de effectmeting van dit type behandeling te optimaliseren, zijn de vragenlijsten voor ouders van cliënten en medewerkers van reguliere peuterspeelzalen en kinderdagverblijven gevalideerd en in gebruik genomen.

Learning Language and Loving it

Het project *‘Learning Language and Loving It’* (Nederlandse vertaling: Leren praten met plezier) is in 2018 gestart. Het *The Hanen Centre* heeft hiervoor een training ontwikkeld. Deze training is aan Auris-medewerkers gegeven die binnen zorg of onderwijs werken met kinderen met de talige leeftijd onder de vijf jaar. Medewerkers creëren met behulp van de strategieën van ‘Leren praten met plezier’ een stimulerend klimaat voor deze kinderen, waarin interactie en taal zich kunnen ontwikkelen. *The Hanen Centre* heeft ook een aantal Auris-medewerkers opgeleid om de training intern bij Auris te kunnen geven. Op basis van een aantal pilots is de training verder toegespitst op de doelgroep van Auris. In 2019 wordt “Leren praten met plezier” opgenomen in het standaard scholingsaanbod van Auris, zodat alle medewerkers getraind kunnen worden.

Bo gaat naar de behandelgroep

Om de overgang naar een behandelgroep voor een kind zo soepel mogelijk te laten verlopen en daarmee de gewenningstijd te verkorten, is het prentenboek “Bo gaat naar de behandelgroep” en de bijbehorende app ontwikkeld. Het boek en de app bevorderen

tevens de communicatie en de herkenning van dagelijkse gebaren. Auris heeft met dit boek en de app in 2018 de Siméa innovatieprijs gewonnen. Hiermee won Auris deze prijs voor de derde keer in vijf jaar tijd. Het boek wordt als welkomstgeschenk uitgereikt aan alle ouders van kinderen die op de behandelgroep starten zodat zij hun kind thuis goed kunnen voorbereiden en ondersteunen.

Pilot Spelenderwijs

In de regio Midden is in 2018 een pilot uitgevoerd in samenwerking met de organisatie “Spelenderwijs” (peutercentra en voorschoolse educatie) met als doel de laagdrempeligheid en de snelle beschikbaarheid van de consultatiefunctie te vergroten. De pilot leverde positieve resultaten op en de werkwijze wordt in 2019 gecontinueerd. Ook de andere organisaties waarmee Auris samenwerkt gaan op deze wijze werken.

Uitbreiding locaties/behandelgroepen

Voor 2018 was uitbreiding van de gespecialiseerde groepsbehandeling begroot in de regio's Noordwest en Midden. In januari 2018 is de gespecialiseerde behandelgroep in Lisse gestart en in mei 2018 is een nieuwe gespecialiseerde behandelgroep van start gegaan in Utrecht (locatie Rotsoord). Daarnaast is in augustus 2018 een nieuwe locatie in Vlissingen geopend. Dit is geen uitbreiding maar een verplaatsing van een behandelgroep van de locatie Goes naar Vlissingen in het kader van een betere spreiding van locaties over de provincie Zeeland.

Questmanager

In 2017 is het project Questmanager gestart. Met Questmanager komen cliënten en Auris snel met elkaar in verbinding en wordt de dienstverlening via de digitale weg verbeterd. Doel van dit project is het invullen van vragenlijsten, testen en

toetsen en het verwerken van deze gegevens efficiënter te laten verlopen door digitale afname en digitale ondersteuning van de medewerker. Zo kan meer tijd worden besteed aan de behandeling van de cliënt. Ook kan sneller worden doorverwezen naar de juiste behandelvorm. Informatie uit de testen en toetsen is sneller beschikbaar en wordt vastgelegd op één centrale plek, het Elektronisch CliëntenDossier. In 2018 is de pilot uitgebreid en delen van de functionaliteit van Questmanager zijn in gebruik genomen bij de Aanmeldpunten en in de ZG-behandeling. Nu worden in elke fase van de cliëntbehandeling via Questmanager vragenlijsten ingevuld en worden testen en toetsen afgenomen, zoals aanmeldformulieren bij aanmelding en cliëntervaringsonderzoeken bij uitstroom.

4.3 Samenwerking

Om onze cliënten de best mogelijke (keten)zorg te leveren, hecht Auris veel waarde aan een goede afstemming met de samenwerkingspartners op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Op landelijk niveau werkt Auris samen met andere Audiologische Centra en ZG-zorgaanbieders binnen respectievelijk de FENAC (Federatie van Nederlandse Audiologische Centra) en SIAC (Samenwerkende Instellingen Auditieve en Communicatieve Sector). Voor de zintuiglijke gehandicaptenzorg lag het accent in 2018 op het toewerken naar het nieuwe bekostigingsmodel voor de zintuiglijke gehandicaptenzorg in 2020. Dit gebeurt in samenwerking met de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Auris speelde hierin een actieve rol. Dit leverde in 2018 een concept prestatiestructuur op.

Om de best mogelijke zorg op de juiste plek te krijgen,

werkt Auris op regionaal niveau nauw samen met verwijzers, eerstelijns logopedisten, integrale vroeghulp en reguliere kinderopvangorganisaties/peuterspeelzalen. De Auris Audiologische Centra werken daarnaast ook samen met het Erasmus MC, Rijndam Revalidatie, verpleeg- en verzorgingshuizen, instellingen voor verstandelijk beperkten en audiciens.

5. Onderzoek

Auris Zorg is in 2018 door ZonMw erkend als expertisecentrum op het gebied van de Zintuigelijk Gehandicapten (ZG) zorg. Deze erkenning toont aan dat onze medewerkers de juiste expertise hebben van taalontwikkelingsstoornissen (TOS) en auditieve beperkingen. Zij kunnen specialistische zorg bieden en deze borgen. Auris Onderwijs heeft voor 2019 vergelijkbare ambities. Hierin speelt praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek een essentiële rol.

Voor de doelgroep 'kinderen met TOS' initieert en voert Auris zelf praktijkgericht onderzoek uit. Voor de doelgroep 'kinderen met auditieve beperkingen' sloot Auris in 2018 aan bij partnerinstellingen. In 2019 gaat Auris samen met de andere (erkende) instellingen (Kentalis en NSDSK) een meerjarig deelsectorplan opstellen waarin de gezamenlijke zorg-programmalijnen voor beide doelgroepen worden opgenomen. Daarnaast werkt Auris in 2019 verder samen met Kentalis aan het onderzoek naar onderwijs voor de doelgroep 'leerlingen met TOS'.

5.1 Onderzoek samen met anderen

In 2018 heeft Auris verschillende onderzoeken afgerond die de expertise van professionals binnen maar ook buiten Auris vergroten. Zo is binnen Auris Zorg een vragenlijst ontwikkeld die de effecten van de ambulante behandeling (AB) goed in kaart brengt. Er zijn twee pilotonderzoeken uitgevoerd naar de bruikbaarheid en de doelmatigheid van deze vragenlijsten. Op basis van deze onderzoeken is de vragenlijst aangepast en wordt in 2019 gekeken naar een eerste implementatie van de AB in de kinderopvang bij kinderen met TOS. Verder is de eerste fase van Taal in Zicht afgerond. Dit is een door Verbindend Vernieuwen gesubsidieerd onderzoeksproject naar de uitstroom van kinderen die de behandelgroepen verlaten. De analyses van de data die in deze eerste fase is verzameld, laten zien dat ouders het uitstroomadvies over het algemeen goed opvolgen. Daarnaast heeft Verbindend Vernieuwen wederom subsidie toegekend om dit onderzoek voort te zetten en de kinderen nog langer in hun ontwikkeling te volgen.

In 2017 startte het Verbindend Vernieuwen-onderzoek Klankontwikkeling bij peuters. Dit onderzoek heeft een looptijd van twee jaar. In 2018 hebben zeven van de tien deelnemende groepen hun deelname afgerond. Na de herfstvakantie van 2018 zijn nog drie groepen gestart, zij zijn in 2019 klaar. De eerste uitkomsten laten bijvoorbeeld zien dat 77% van de kinderen uit de tien groepen klankontwikkelingsproblemen hebben en dat deze problemen bij de meeste kinderen ernstig zijn. Uit de evaluatie-enquête blijkt dat pedagogisch begeleiders en logopedisten erg positief zijn over de interventie en de impact ervan. De analyses die in 2019 worden uitgevoerd, gaan uitwijzen of er ook een meetbaar significant effect is van twee maanden werken met de

klankinterventie op groepsniveau. Op basis daarvan wordt in 2019 bepaald of vervolgstappen worden genomen zodat met deze interventie het handelingsrepertoire en daarmee de expertise van de professionals op behandelgroepen wordt vergroot. De eerste uitkomsten van het onderzoek zijn in 2018 onder meer gedeeld op een internationaal congres en op het Valorisatiefestival.

5.2 Onderzoek binnen Auris

Binnen Auris Onderwijs is in het project TOS & Bewegen onderzoek gedaan naar het effect van een kort beweegmoment op de concentratie van leerlingen met TOS. Dit onderzoek is in 2018 uitgevoerd en afgerond. De resultaten geven voorlopig geen aanleiding om korte beweegmomenten op school te implementeren, omdat in het onderzoek geen positieve effecten op de concentratie zijn gevonden.

In 2018 is ook gestart met het structureel ondersteunen van praktijkonderzoek in het project 'Recept ^ Research'. In eerste instantie wordt het gebruik van digitale middelen in interventies onder de loep genomen. Kleine initiatieven vanuit de praktijk worden ondersteund met het beschrijven van de interventie en het verwachte resultaat. Voorts wordt nagedacht over een manier om resultaten meetbaar te maken. Het gebruik van luister-kijkwoordjes van de logopedist door ouders is geëvalueerd. Daarnaast is een nieuw ondersteuningsformat voor evaluatie van geleerde woorden met MWidW getest en wordt gekeken naar het resultaat van het werken met de Osmo. De laatste twee acties worden in 2019 verder onderzocht. Vanuit Recept ^ Research is tevens een interventiebeschrijvingsformat ontwikkeld dat ook in CALM en bij Masterplan Zorg kan worden ingezet/gebruikt.

Ook is een aantal nieuwe onderzoeken in 2018 gestart. Binnen de AD is gestart met onderzoek naar het effect van de training Sociaal Vaardig Communiceren tot 12 jaar. Dit project wordt naar verwachting in 2019 afgerond. Binnen de naschoolse behandelgroepen worden gebruikerservaringen met Auris-producten, zoals de Gevoelensposter en de Koffer vol Emoties, in kaart gebracht en geëvalueerd.

In 2018 is er ook gestart met het in kaart brengen van de SIAC-cliëntkenmerken van cliëntprofiel (CP)6. Dit onderzoek wordt in 2019 samen met partnerorganisaties voortgezet. Ook is in 2018 gestart met het creëren van voorwaarden voor het ontwikkelen van een onderwijsmonitor. Zo kunnen onder andere logopedische gegevens en schoolse gegevens (zoals Cito-scores) van de leerlingen op een centraal punt samenkomen en worden gebruikt voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. Dit wordt in 2019 voortgezet en hiermee kan Auris zowel haar waarde aantonen als haar expertise verhogen. Daarnaast was de afdeling onderzoek betrokken bij het ontwikkelen van een app om de kijkwijzer leesbegeleiding (een tool voor AD-ers om met de leerkracht in gesprek te gaan over de leesbegeleiding van een kind) te digitaliseren en te verbeteren. In 2019 wordt in samenwerking met studenten literatuuronderzoek gedaan om de onderbouwing van de kijkwijzer leesbegeleiding te updaten en een soortgelijke kijkwijzer voor spellingbegeleiding te ontwikkelen. Daaraan gerelateerd heeft Auris met Kentalis een onderzoek opgezet naar de leesproblematiek van kinderen met TOS binnen de AD. In 2019 worden de leesresultaten van kinderen uit groep 3 en 4 geïnventariseerd. Tevens wordt een expertmeeting georganiseerd om tot ideeën te komen om de leesbegeleiding aan deze leerlingen te verbeteren. Bovendien is er op Auris Florant een onderzoek gestart naar het aantal meertalige

leerlingen binnen deze school. Resultaten van dit onderzoek worden begin 2019 verwacht en zullen een eerste inzicht geven in hoeverre de hypothese klopt dat er meer meertalige kinderen binnen het onderwijs van Auris zitten, dan op basis van de populatie verwacht mag worden.

In 2018 zijn ook nieuwe projecten gestart of gehonoreerd met subsidie vanuit Verbindend Vernieuwen, zoals het project Meertaligheid onder de Loep en het project FOCUS op communicatieve participatie. Voor het onderzoek Meertaligheid onder de Loep gaat Auris in BergOp andere gegevens registreren van meertalige kinderen in de behandelgroepen. Het onderzoek is er vooral op gericht de ontwikkeling van de meertalige kinderen op de groep beter te volgen. Voor het onderzoek FOCUS op communicatieve participatie gaat Auris ouders en behandelaren vragen om de FOCUS-vragenlijst in te vullen en te bespreken, zodat de vooruitgang in de communicatieve vaardigheden van kinderen in de behandelgroepen objectief kan worden gemeten. Tot slot ligt er een concept voor een onderzoeksvoorstel voor Verbindend Vernieuwen naar het volgen en verbeteren van de zinsbouw van kinderen op de behandelgroepen. Dit voorstel wordt in 2019 verder uitgewerkt en als project uitgevoerd.

5.3 Samenwerking UU

Auris heeft convenanten met de faculteit Geesteswetenschappen en de faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht gesloten om uitwisseling tussen praktijk en wetenschap tot stand te brengen. Voor 2019 zijn er plannen om aan de Universiteit Utrecht een bijzondere leerstoel op het thema Passend onderwijs aan leerlingen met TOS te installeren.

5.4 Denktank Taal en samenwerking HU

De praktijk van Auris wordt gevoed met recente wetenschappelijke ontwikkelingen door samenwerking met en de zitting van de hoogleraar logopediewetenschap/lector logopedie van de Hogeschool Utrecht in de Denktank Taal. De Denktank Taal verbindt praktijk, theorie, beleid en sturing. De Denktank zorgt voor verankering van het Auris Taalbeleid in de organisatie en bespreekt nieuwe ontwikkelingen en inzichten om deze op toepasbaarheid in de praktijk te beoordelen. In 2018 is in de vorm van een artikel in het medewerkersmagazine aandacht besteed aan de Denktank. Tevens zijn afspraken gemaakt om vragen en adviezen van de Denktank via de regiodirecteuren in de organisatie te verspreiden.

Besproken vragen in 2018:

- De Denktank Taal heeft de vraag of de methodiek Natuurlijk communiceren (NSDSK) binnen Auris gebruikt moet worden opgepakt, is een pilot gestart om dit nader te onderzoeken en zal na rapportage over de pilot in 2019 een antwoord formuleren.
- De Denktank heeft besloten dat de *'Leerlijn luisteren voor D/SH'* zoals ontwikkeld op de Auris Dr. M. Polanoschool deel kan uitmaken van de ontwikkelleerlijnen.
- De Denktank heeft besloten dat de werkwijze van *'Ondersteunende communicatie'* niet voor de doelgroep van Auris is bedoeld en adviseert deze aanpak binnen Auris niet in te voeren.

5.5 Leergemeenschap

Een van de plekken waarop kennis wordt overgedragen aan praktijkprofessionals is de leergemeenschap. Deze draait sinds 2018 in de vier regio's van Auris. Het doel hiervan is de kennis over onze doelgroepen te vergroten, kennis tussen onderzoek en praktijk uit te wisselen en de onderzoekende houding van Auris-professionals te versterken. Jaarlijks vinden er ongeveer zes bijeenkomsten in elke regio plaats. Tijdens deze bijeenkomsten wordt kennis uitgewisseld over een bepaald onderwerp. Meestal zijn er interne en/of externe sprekers aanwezig en wordt het gesprek over de toepasbaarheid van onderzoeksuitkomsten gefaciliteerd. In 2018 werden onder andere de volgende onderwerpen besproken: schrijfonderwijs, meertaligheid, executieve functies, TOS en motoriek en het effect van krachttraining. In 2019 wil Auris de samenwerking met de praktijk in het organiseren van de leergemeenschappen versterken en daarbij ook de plaats van de leergemeenschap in het bredere professionaliseringstraject van haar medewerkers verankeren.

6. Kwaliteit & Veiligheid (klachten en incidenten)

Het kwaliteitsmanagementsysteem bestaat uit in- en externe audits, de ontwikkeling van het kwaliteitshandboek en de cliëntervaringsonderzoeken.

Auris ontwikkelt de kwaliteit van haar dienstverlening door een cyclische werkwijze. Alle scholen en zorglocaties evalueren jaarlijks hun jaarplan en nemen de uitkomsten mee bij de opstelling van het plan voor het komende jaar. Verbeteringen of veranderingen als gevolg van aanpassingen in regelgeving en de maatschappelijke opdracht worden in de jaarplannen meegenomen.

6.1 Kwaliteitshandboek

In het kwaliteitshandboek is de concretisering vastgelegd van de belangrijkste processen met betrekking tot in-, door- en uitstroom van cliënten bij de Auris Audiologische Centra, cliënten in de ZG-zorg van Auris en voor leerlingen met de lichte en medium arrangementen voor onderwijs. Voor de intensieve arrangementen is het kwaliteitshandboek nog in de ontwikkelingsfase. Het kwaliteitshandboek voor Auris Zorg wordt minimaal één keer per jaar door de teamleiders geëvalueerd en geactualiseerd. Dit vond in juli 2018 plaats. Daarnaast wordt het kwaliteitshandboek van de Audiologische Centra continu aangepast op basis van nieuw ontwikkeld beleid en procesafspraken. In het vierde kwartaal van 2018 is tevens een evaluatie en actualisatie gestart van het kwaliteitshandboek van Entree.

6.2 Interne audits

Auris voert op gestructureerde wijze interne audits uit, zoals beschreven in het interne auditplan. Aan de hand van de interne audit wordt bepaald wat er nodig is om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren en wordt getoetst of de organisatie voldoet aan de interne en externe kwaliteitsnormen. Denk hierbij aan het kader van CIIO-maatstaf, het FENAC-kwaliteitskader en het waarderingskader van de inspectie.

Bij het uitvoeren van de interne audits is een verbinding gerealiseerd met de overige interne kwaliteitsmetingen die plaatsvinden binnen Auris, zoals de interne controle op de audiologie en behandelenzorg, het medewerkerstevredenheids-onderzoek en de cliëntvervalsonderzoeken.

De interne audits zijn conform planning doorlopen. In september 2018 is een interne audit verricht door een externe auditor in aanwezigheid van de adviseur kwaliteit. Scope was het Audiologisch Centrum Rotterdam, de ZG-zorg, het aanmeldpunt en de ambulante dienstverlening van regio West. Uit deze interne audit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. De PDCA-cyclus, de HR-cyclus en de overlegstructuur zijn goed geborgd en er is veel aandacht voor (door)ontwikkeling en brede ketenbenadering met interne en externe stakeholders. Gesignaleerde aandachtspunten worden meegenomen in de (door)ontwikkeling van de zorg- en dienstverlening. Voor onderwijs zijn de interne audits gebaseerd op het waarderingskader van de inspectie (1 augustus 2017). In dit waarderingskader maakt de inspectie onderscheid tussen deugdelijkheidseisen (eisen die wettelijk verplicht zijn) en eigen aspecten van kwaliteit. Naast het waarderingskader van de Onderwijsinspectie worden ook de kernwaarden van Auris in de interne audits meegenomen.

In 2018 is de applicatie Onsbeleidsplan en Mijnschoolplan aangeschaft. Dit instrument is gebaseerd op het waarderingskader van de inspectie. Met behulp van Mijnschoolplan kan de volledige PDCA-cyclus op de scholen worden doorlopen:

- De zelfevaluatie op basis van het waarderingskader van de inspectie;
- Het schoolplan;
- Het jaarplan;
- Het jaarverslag.

6.3 Externe audits

De externe audits binnen Auris zijn de bezoeken van de Inspectie (onderwijs), de CIIO-maatstaf (onderwijs en zorg), en de FENAC-audit.

In 2018 kregen vier scholen, te weten het Auris College Leiden, Auris Dr. M. Polanoschool, Auris Hildernissesschool en het Auris Taalplein, inspectiebezoeken. Zij kregen allemaal de waardering “goed” en hebben deze waardering inmiddels ook ontvangen. Vervolgens zijn er op deze vier scholen audits gedaan in het kader van de Excellente school. Toekenning daarvan vindt begin 2019 plaats. Auris Prof. Groenschool, Auris Hildernissesschool en Auris Dr. M. Polanoschool hebben al sinds 2015 het predicaat ‘Excellent’.

In het kader van de CIIO-maatstaf vond een tweede tussentijds onderzoek plaats op het Auris Audiologisch Centrum (Rotterdam, Bergen op Zoom en Goes), het Aanmeldpunt in alle regio's, bij de ambulante behandeling, de behandelgroep in Gouda en de Ambulante Dienstverlening in de regio West, Auris Onderwijs in de regio Zuid en de Auris Ondersteunende Diensten in Rotterdam. Dit onderzoek is succesvol doorlopen en er zijn geen afwijkingen geconstateerd. Het CIIO-certificaat is vervolgens verlengd.

In 2018 heeft tevens een FENAC-audit plaatsgevonden bij het Auris Audiologisch Centrum Rotterdam. Vanaf 2018 vindt certificering per locatie plaats, in tegenstelling tot voorgaande certificeringen die waren gebaseerd op een audit van de hoofdlocatie. Het oordeel van de auditoren is positief en verlenging van het certificaat is toegekend voor alle locaties.

6.4 CQI Audiologisch centrum

Sinds november 2014 voeren de audiologische centra van Auris doorlopend onderzoek uit naar de ervaringen van hun cliënten over de zorg- en dienstverlening. Hiervoor wordt de vragenlijst 'CQ-index Audiologische Centra Stichting Koninklijke Auris Groep' ingezet. Deze vragenlijst is ontwikkeld op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden (NVVS) in samenwerking met FENAC en de Stichting Miletus. Doel van het CQI-onderzoek is het systematisch betrekken van het cliëntperspectief bij kwaliteitsvraagstukken ten aanzien van de zorg die audiologische centra bieden. Dit doel wordt geconcretiseerd door het gebruik van de CQI-vragenlijst voor het genereren van:

- keuze-informatie voor cliënten van audiologische centra, informatie die de NVVS wil gebruiken in haar voorlichting en belangenbehartiging;
- verbeterinformatie voor audiologische centra;
- zorginkoopinformatie voor verzekeraars.

De resultaten van dit doorlopende cliënttevredenheidsonderzoek zijn openbaar en worden gepresenteerd op de website www.hoorwijzer.nl/audiologische-centra/. Auris krijgt van de respondenten het rapportcijfer 8. Tevens zijn de resultaten op vijf categorieën inzichtelijk in een voor Auris toegankelijk portal. In deze rapportage scoort Auris op de vijf gedefinieerde categorieën minimaal een 8.0 (service) en maximaal een 8.5 (accommodatie en deskundigheid). De response op de CQI is zowel bij Auris als landelijk gezien laag (<8%). Met ingang van 2019 wordt dan ook landelijk overgegaan op een verkorte, mogelijk meer gevoelige vragenlijst (PREM).

6.5 Cliëntervaringsonderzoek ZG-zorg

Binnen Auris Zorg wordt na afronding van iedere behandeling een kortcyclisch cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd. In 2018 zijn de vragen van dit cliëntervaringsonderzoek geëvalueerd en is de vragenlijst aangepast. De resultaten worden vervolgens op verschillende niveaus in de organisatie besproken.

6.6 Cliëntervaringsonderzoek Onderwijs

Het cliëntervaringsonderzoek is een instrument om de cliënten van Auris te vragen wat hun ervaringen zijn met het onderwijs en de dienstverlening. In het cliëntervaringsonderzoek is aandacht voor doorontwikkeling van het primaire proces en voor de veiligheidsbeleving bij cliënten.

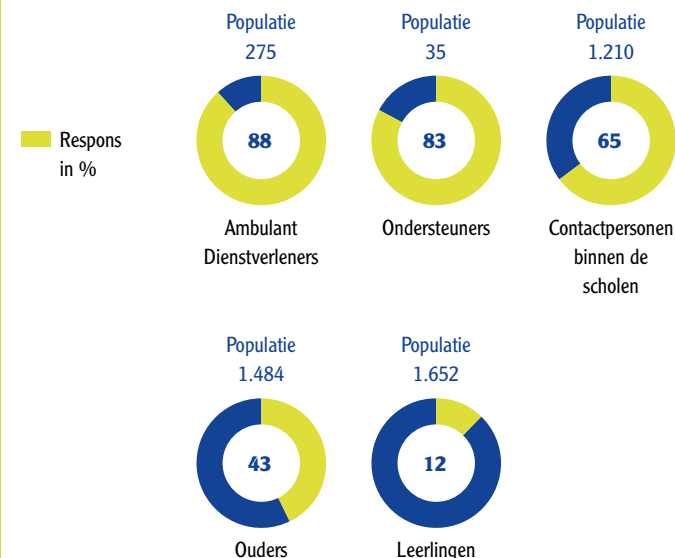
Ambulante dienst

Het cliëntervaringsonderzoek voor de Ambulante Dienst is in 2018 voor de tweede keer afgenomen. In 2017 werd het onderzoek op trajectniveau en niet anoniem uitgevoerd. In 2018 is het onderzoek anoniem uitgevoerd. De resultaten van beide onderzoeken zijn uitstekend, maar het onderzoek in 2018 verschilt nauwelijks van dat van 2017. Het lukte vrijwel niet om ouders en contactpersonen van de reguliere scholen bij de stakeholdersessies te laten aansluiten. Hoewel de gesprekken over de geboden dienstverlening interessant waren, werden de stakeholders gemist. Daarom wordt het onderzoek in 2019 niet anoniem gedaan. Zo kan de Ambulant Dienstverlener de feedback zelf met zijn cliënten bespreken.

(Zie grafieken: Resultaten cliëntervaringsonderzoek AD 2018, Respons en Resultaten)

Resultaten cliëntervaringsonderzoek AD 2018

Respons

De respons is goed. De respons van de ouders is weliswaar laag, maar voldoet wel aan de normen. De respons van leerlingen is erg laag. De meeste leerlingen hebben geen e-mailadres waardoor zij niet zijn uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen.

Resultaten Cliëntervaringsonderzoek AD 2018

Resultaten

Gemiddelde score

Ambulant Dienstverleners	3,6
Ondersteuners	3,7
Contactpersonen binnen de scholen	3,7
Ouders	3,7
Leerlingen	3,7

De gemiddelde scores van de respondenten is vrij hoog en er is nauwelijks verschil tussen de verschillende doelgroepen. De ambulante begeleiding wordt goed gewaardeerd.

De scholen

Het cliëntervaringsonderzoek, inclusief de veiligheidsmonitor, wordt tweejaarlijks op de scholen afgenomen. In het tussenliggende jaar wordt alleen de veiligheidsmonitor bij de leerlingen afgenomen. In 2018 is alleen de veiligheidsmonitor afgenomen.

6.7 Klachten

Auris neemt klachten serieus

Auris wil klachten zo goed mogelijk opvangen en oplossen. Voor de indiener zelf, maar ook voor andere cliënten, leerlingen, medewerkers, de school of zorglocatie, is het belangrijk dat er maatregelen worden getroffen. Dit om te voorkomen dat ongewenste situaties en gebeurtenissen ontstaan.

In 2018 zijn in totaal dertien formele klachten ontvangen. Hiervan hebben negen klachten betrekking op Auris Onderwijs en vier klachten op Auris Zorg.

Klachten Auris Onderwijs

Van de negen klachten die betrekking hebben op Auris Onderwijs, zijn er twee ingetrokken. De resterende zeven klachten zijn binnen Auris afgehandeld. Dat betekent dat er geen klachten zijn doorgezet naar de Landelijke Klachtencommissie (Onderwijsgeschillen).

De klachten hadden betrekking op:

1. Een incident tussen twee leerlingen en naar aanleiding van dit incident onvrede van ouders over de vervolgstappen. De school heeft hierover een aantal gesprekken gevoerd met ouders en goede afspraken gemaakt voor de toekomst.
2. Onduidelijkheid over intersectorale afspraken en de afspraken tussen cluster-2 instellingen. Meldingen hadden betrekking op andere verwachtingen bij de overgang naar regulier onderwijs. Deze afspraken zijn mondeling toegelicht.
3. Twee klachten over onvrede over de wachttijden. Hierover zijn gesprekken met betrokkenen gevoerd.
4. Oneens met de toezetting in het OPP; hierover is een gesprek gevoerd tussen betrokkenen.
5. Een onjuiste interpretatie van een gesprek tussen een ouder en de school over de vraag of Auris op termijn de juiste plek is voor de leerling. Er is een vervolggesprek geïnitieerd tussen school en indiener. Met deze persoon zijn goede afspraken gemaakt over het vervolgtraject.
6. Onvrede over het moment van plaatsing op school. Als gevolg van een wachtlijst kon de leerling niet conform de wens van de persoon geplaatst worden. De leerling is later dan door de indiener gewenst, alsnog geplaatst.

Daarnaast zijn zeven bezwaren bij de Commissie van Onderzoek binnengekomen. Hiervan zijn er vijf in het verslagjaar afgerond, twee bezwaren lopen door in 2019.

De bezwaren luiden als volgt:

1. Tweemaal werd een second opinion ingezet. Eenmaal bij een ander aanmeldpunt van Auris (bezwaar tegen niet toelaatbaar) en eenmaal bij een andere instelling (Kentalis bezwaar toewijzing medium arrangement in plaats van plaatsing op een Auris school).
2. Ouders die het oneens zijn met afschaling van een medium naar een licht arrangement en het oneens zijn met de bezwaarprocedure die sectorbreed is afgesproken.
3. Tweemaal beoordeling Niet Toelaatbaar.
4. Eenmaal toewijzing van een medium arrangement in plaats van plaatsing op een Auris school.
5. Eenmaal toewijzing van een licht arrangement in plaats van een medium arrangement.

In 2018 zijn geen klachten doorgezet naar de geschillencommissie passend onderwijs (GPO).

Bij de inzet van de second opinion bleef in beide gevallen het toegewezen arrangement gelijk. De inzet van de second opinion was van meerwaarde voor zowel de ouders, de school als voor de Commissie van Onderzoek omdat hiermee een tweede, onafhankelijke beoordeling van de aanvraag werd gedaan.

Bovengenoemde bezwaren ontstaan veelal omdat ouders zich onvoldoende herkennen in de toekenning van een arrangement. Auris erkent dat goede communicatie met de ouders bij het vaststellen van een arrangement essentieel is. Dit geldt zowel

voor een nieuwe aanmelding als bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelplan van het kind. De professionals binnen Auris nemen de ouders mee in het proces van totstandkoming van een arrangement, inclusief de overwegingen hierbij.

Klachten Auris Zorg

De klachtenfunctionaris verzorgt de klachtenopvang voor alle zorglocaties van Auris en neemt met iedereen contact op die een klacht op het gebied van zorg kenbaar maakt. De klachten zijn na tussenkomst en bemiddeling van de klachtenfunctionaris afgehandeld.

De vier klachten betroffen:

1. Een onjuiste verslaglegging en dossiervorming, waardoor in het dossier verkeerde informatie is opgenomen.
2. Schending naleving privacywetgeving (AVG). Het betrof hier onzorgvuldig omgaan met een medisch dossier.
3. Onheuse bejegening. Casus is opgelost door het gesprek aan te gaan met de betrokken professional.
4. Onvrede over de wachtlijst van plaatsing in een behandelgroep.

Klachten medewerkers

De Raad van Bestuur heeft in 2018 één formele klacht ontvangen van een aantal medewerkers van Auris Onderwijs. De klacht had betrekking op het beëindigen van het dienstverband van een collega. De Raad van Bestuur heeft in een gesprek met betrokkenen nadere uitleg gegeven. Daarmee is de klacht afgehandeld.

6.8 Incidentmeldingen

Het doel van het melden van incidenten is om te achterhalen wat, hoe en waarom een incident heeft kunnen plaatsvinden. Op basis daarvan kan Auris leren en eventueel de processen verbeteren. Veiligheid van cliënt, medewerker, hun omgeving en hun privacy(gegevens) staan hierbij voorop. Hiervoor:

- worden incidenten afgehandeld. Dit varieert van het administratief afhandelen tot aan inspectiemeldingen en nazorg voor cliënten of medewerkers;
- wordt aan de melder teruggekoppeld om informatie in te winnen (context en oorzaak) en de afhandeling door te nemen;
- wordt een kwantitatieve analyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in het aantal incidenten en het volgen van de afhandeling.

Voor het melden van incidenten is een procedure opgesteld. Melding vindt plaats via een digitaal meldsysteem. De verwerking van de incidentregistratie maakt onderdeel uit van het totale kwaliteit- en veiligheidssysteem van Auris.

De medewerkers van Auris zijn verantwoordelijk voor het melden van incidenten, waaronder (bijna) ongevallen. Zowel bij Auris Zorg, Onderwijs en bestuur/ondersteunende diensten worden nieuwe medewerkers geïnformeerd over het melden van incidenten tijdens de Auris introductiedagen.

In 2018 zijn de medewerkers meer bekend geworden met het meldingssysteem, hierdoor is het aantal meldingen ten opzichte van 2017 met 30% gestegen. Ook de aandacht van medewerkers voor de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is één van de oorzaken van de stijging van meldingen in 2018.

Auris is positief over de bekendheid van de incidentmeldingen. In totaal zijn 99 meldingen gedaan van incidenten. In één situatie is het incident bij de arbeidsinspectie gemeld. De arbeidsinspectie zag geen aanleiding voor verder onderzoek. Het aantal gemelde beveiligingsincidenten/datalekken is gestegen van drie naar zeventien.

6.9 Vertrouwenspersonen

Uit de rapportage van de interne vertrouwenspersonen blijkt dat er vier klachten op de locaties in behandeling zijn genomen en daar ook zijn opgelost. Er vonden twintig meldingen plaats in het kader van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit betreft niet altijd directe meldingen aan Veilig thuis, het advies- en meldpunt kindermishandeling. In sommige gevallen hebben medewerkers zaken gesignaleerd en vervolgens, eventueel in overleg met de betrokkenen, al dan niet besloten om een formele melding te doen. Er zijn elf meldingen gedaan bij Veilig thuis. Verschillende leerlingen zijn intensief gevolgd in verband met een zorgelijke thuissituatie.

In iedere regio zijn ook externe vertrouwenspersonen aangesteld die door medewerkers geconsulteerd kunnen worden over ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend gedrag, waaronder pesten, discriminatie, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld.

7. Medewerkers

Auris heeft de ambitie zich te ontwikkelen tot een lerende organisatie, waarbij de professional in de lead is. Strategische doelstelling 6 ziet specifiek toe op het opleiden en ontwikkelen van medewerkers: 'Auris heeft excellent toegerust personeel dat haar maatschappelijke opdracht met aantoonbare waarde uitvoert. Daartoe heeft Auris een volwaardig opleidingscentrum. Het interne cursusaanbod, dat volgens de modernste inzichten is opgesteld, stelt Auris in staat haar medewerkers op te leiden en hun expertise actueel te houden.'

7.1 Ontwikkeling

Eind 2018 is de huidige situatie met betrekking tot opleiden binnen Auris geïnventariseerd. De eerste contouren voor het plan van aanpak voor het intern opleidingscentrum zijn gemaakt. Het nieuwe generiek functiehuis vormt hiervoor de basis: per functie wordt vastgesteld welke opleidingsvereisten vanuit Auris worden gesteld en welke aanvullende opleidingen/modules bij Auris moeten worden gevolgd om up-to-date te blijven. Het werken met evidence based interventies vormt een belangrijk onderdeel binnen deze modules.

De leerroute voor nieuwe medewerkers Expertise TOS in samenwerking met Kentalis is in 2018 voortgezet en wordt na evaluatie doorontwikkeld. De pilot krijgt een vervolg met de leerroute Expertise Doof/SH. Verder is gewerkt aan het professionaliseren van de rol van mentoren en docenten van Auris in deze leerroutes. In 2018 is de voorbereiding van de invoering van een compact functiehuis met generieke profielen voortgezet, zodat implementatie in 2019 kan plaatsvinden. De functiefamilies zijn opgesteld en in spiegelgroepen voorgelegd aan management en medewerkers.

In 2018 zijn de eerste ('proef')beoordelingsgesprekken gevoerd, na toevoeging van de beoordeling aan de gesprekcycclus. Dit proefjaar wordt in 2019 geëvalueerd om tot een bij de visie en doelstellingen van Auris passende dialoog over functioneren te komen.

7.2 Kengetallen (peildatum 31 december 2018)

(Zie grafieken: Personele bezetting op peildatum 31-12-2018, Auris Totaal, Stichting Zorg, Stichting Onderwijs en Stichting Auris)

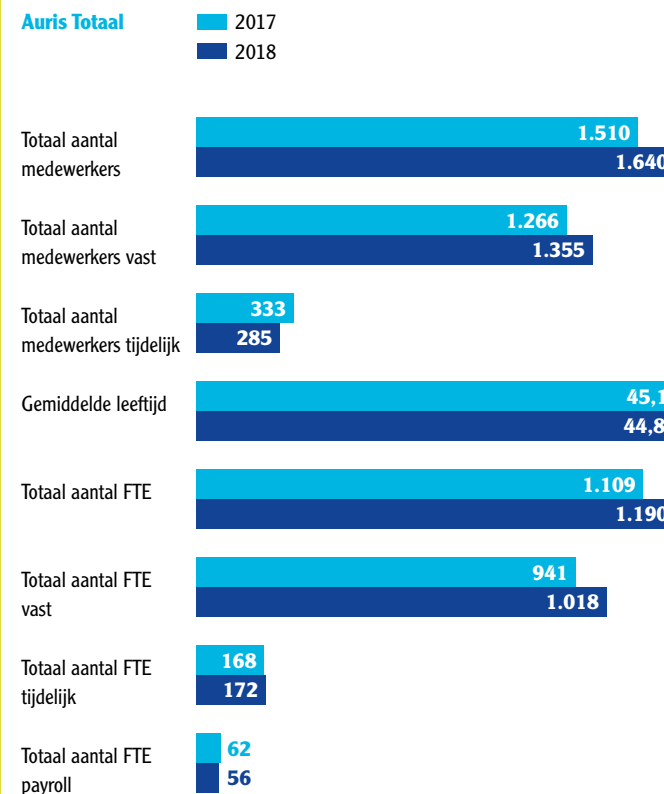
De meeste medewerkers van Auris hebben een vast dienstverband of een tijdelijk dienstverband met uitzicht op een vast contract. Om wendbaar te zijn en blijven, is een flexibele schil belangrijk. Auris zette ook in 2018 payrolldiensten in (gemiddeld over 2018 ging dit om 59 FTE). In het tweede kwartaal is de aanbesteding van payrolldiensten uitgevoerd. Het contract is gegund aan Tempo Team. Dit contract is in de zomer van 2018 geïmplementeerd.

Auris maakt gebruik van payrollcontracten om snel te kunnen acteren als directe inzet gewenst is. Sinds 1 augustus 2018 is de ketenbepaling voor vervanging van zieke leraren versoepeld, zodat de noodzaak om in die situatie met payrollcontracten te werken, lager is. In 2018 zijn alle vacatures vervuld – soms na meerdere rondes – maar de krapte op de arbeidsmarkt neemt toe, met name in piekperiodes met een grote vervangingsvraag.

De personele bezetting en het aantal medewerkers is ten opzichte van 2017 toegenomen. Op basis van een gemiddelde bezetting van 1.173 FTE in 2018 (vaste en tijdelijke dienstverbanden) was de instroom 2,24% (295 medewerkers) en de uitstroom 1,4% (206 medewerkers). Achttien medewerkers gingen met (keuze) pensioen. Het vertrek van de meeste medewerkers was op eigen verzoek of als gevolg van het einde van het contract.

Auris heeft gemiddeld 25 nieuwe medewerkers per maand welkom. Er is een breed samengestelde projectgroep gestart die

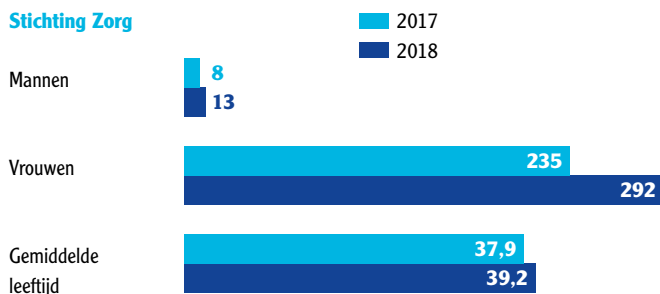
Personele bezetting (peildatum 31-12-2018)

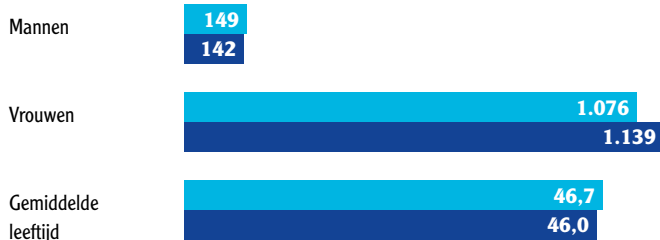

Personele bezetting (peildatum 31-12-2018)

Stichting Zorg

Stichting Onderwijs

Stichting Auris

de introductie van nieuwe medewerkers in 2019 opnieuw vorm geeft. Zo wordt er met ingang van januari 2019 maandelijks een introductiedag georganiseerd in plaats van twee keer per jaar.

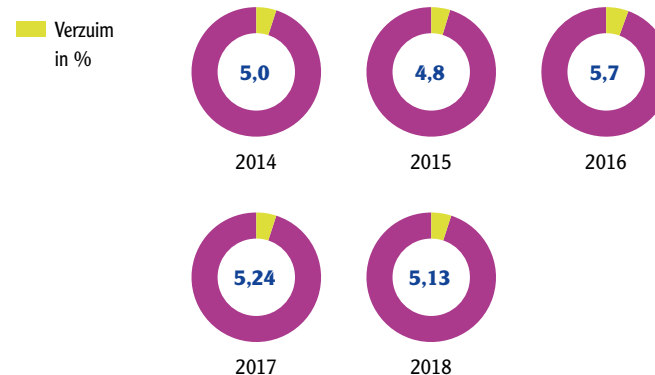
7.3 Werkbelasting, verzuim- en arbobeleid

In 2018 is de organisatie van het arbobeleid met instemming van de medezeggenschapsraad gewijzigd. Op alle locaties van Auris zijn een centrale preventiemedewerker en lokale preventiedeskundigen aanwezig. De centrale rol wordt door twee functionarissen uitgevoerd: een medewerker van Auris (adviseur HR) en een extern ingehuurd adviseur. In 2018 is de organisatieplanning van de RI&E's en bedrijfshulpverlening gestart, zijn arbobeleid en aanpak in kaart gebracht en zijn voorstellen voorbereid voor een integraal veiligheidsplan. Volgens planning vindt in 2019 besluitvorming hierover en verdere implementatie plaats.

Het ziekteverzuim van Auris over 2018 ligt met 5,13% in lijn met de sectoren Onderwijs (5,1%) en Zorg (5,7%). Auris neemt signalen van hoge werkdruk bij management en medewerkers serieus en brengt dit in 2019 verder in kaart. Instrumenten hiervoor zijn onder andere de werkverdelingsplannen, het medewerkersonderzoek en gericht onderzoek naar werkvermogen en werkbelasting. *(Zie grafiek: Verzuim)*

In het laatste kwartaal van 2018 is de aanbesteding van arbodienstverlening uitgevoerd. Het contract is gegund aan Zorg van de Zaak. De implementatie van het contract vindt plaats in 2019. Het monitoren van arbo-, verzuim- en re-integratievraagstukken krijgt met deze wijziging een nieuwe impuls. We

Verzuim per jaar

gaan toe naar meer frequente ziekteverzuimrapportages en effectiever overleg met de bedrijfsartsen. Ook kijken we opnieuw naar de inrichting van het casemanagement.

Middelen voor werkdrukverlaging

Voor het schooljaar 2018/2019 heeft het ministerie van OCW middelen beschikbaar gesteld om de ervaren werkdruk te verminderen. Onze medewerkers op de scholen hebben plannen gemaakt om het werkplezier te vergroten. Deze plannen zijn voorgelegd aan de Deelraad van de MR. Het grootste deel van deze plannen bestond uit extra personele ondersteuning in de vorm van onder andere leraarondersteuners, logopedisten en beschikbare vervanging bij administratieve taken. Door deze ondersteuning ervaren onze medewerkers dat zij tijd hebben voor het bespreken van de leerlingen, voor persoonlijke-

en vakinhoudelijke ontwikkeling en het uitvoeren van administratieve taken.

Daarnaast is op één school de klimaatbeheersing verbeterd. Hierdoor is het werkplezier verhoogd en dit had indirect invloed op het verlagen van de werkdruk. Het volledige budget voor 2018 is besteed.

7.4 Arbeidsvoorwaarden

In juli 2018 is het definitieve CAO-akkoord voor de medewerkers van Auris Onderwijs getekend. De ingangsdatum van het akkoord was met terugwerkende kracht 1 januari 2018. Deze CAO is ook van toepassing op de medewerkers van Auris Ondersteunende Diensten en de Bestuursondersteuning.

De in 2017 gestarte acties voor verhoging van salarissen en verlaging van de werkdruk in het primair onderwijs werden in 2018 voortgezet met een estafettetaking. Auris heeft het recht om deel te nemen aan de acties gerespecteerd.

De resultaten van de gezamenlijke acties werden zichtbaar in de nieuwe CAO. Alle medewerkers kregen een loonsverhoging van 2,5%. Er was extra budget voor het verhogen van de salarissen van leraren; zij kregen in 2018 een loonsverhoging variërend van 3% tot 11%. Alle leraren in het primair onderwijs werden op 1 september 2018 automatisch ingeschaald in een nieuwe schaal: LB-leraren in L11 en LC-leraren in L12. De verplichte functiemix is vervallen. Om de werkdruk te beheersen, kregen de scholen in 2018 extra middelen. In de CAO PO is afgesproken dat keuzes over de werkverdeling gemaakt worden op teamniveau met advies van de Deelraad.

De medewerkers van Auris Zorg kregen op 1 juni 2018 een loonsverhoging van 2,1%, als onderdeel van de afspraken in de CAO GZ 2017-2019. Auris verwacht voor zowel Zorg als Onderwijs in 2019 een nieuwe CAO.

Auris heeft het interne proces tot een mogelijke ontslaguitkering van een medewerker geborgd. Zowel de leidinggevende als de specialist HR zijn intensief betrokken met de medewerker. Wij volgen de regelgeving, zoals uitgevoerd door UWV.

8. Middelen: huisvesting, facilitaire zaken, ICT en financiën

Bedrijfsvoering waaronder huisvesting, facilitaire zaken, ICT en financiën worden vanuit de Auris Ondersteunende Diensten georganiseerd. Het kantoor bevindt zich in Rotterdam.

8.1 Huisvesting

In 2018 is verder gegaan met het formuleren van het Strategisch Huisvestingsbeleid. Hierin zijn strategische keuzes met betrekking tot huisvesting vastgelegd. Denk hierbij aan onderhoudsnormen, condities voor het deelnemen aan huisvestingscoöperaties, beschrijving van en eisen aan functieverbeterende maatregelen. Aanscherpingen in de visie en de strategische doelen van Auris leiden tot vertaling naar het strategisch huisvestingsbeleid en het hieruit voortvloeiende implementatieplan. Het strategisch huisvestingsbeleid wordt continu gezien als een groeidocument. Onderdeel hiervan is de doordecentralisatie en integrale huisvestingsplannen binnen enkele gemeenten.

8.2 Facilitaire zaken

In 2018 is het inkoopbeleid geformaliseerd en aangescherpt, conform Europese aanbestedingsregels. Dit heeft onder andere geresulteerd in een aanbestedingskalender. Door veranderende processen zullen steeds items van de aanbestedingskalender worden gehaald en nieuwe items worden toegevoegd. Hierop vindt een constante monitoring plaats. In 2018 zijn diverse aanbestedingen volbracht, waaronder de inhuur van een payroll-dienst, van de Arbo-dienstverlening en van ICT-apparatuur. Met bovengenoemde ontwikkelingen voldoet Auris in de komende jaren aan de rechtmatigheidseis en neemt de inkoopvolwassenheid van de organisatie toe.

8.3 ICT: programma Auris Digitaal

Alle ICT-gerelateerde activiteiten zijn gedurende 2018 vanuit het programma Auris Digitaal gecoördineerd. De resultaten binnen de verschillende ICT-programmalijnen zijn hieronder weergegeven.

Informatiebeveiliging en privacy

Met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) als belangrijk richtpunt is een aantal expertrollen ingevuld. Het betreft de Concern Information Security Officer, de Functionaris Gegevensbescherming en de Privacy Officer. Voorbeelden van processen die hier opvolgend zijn ingericht, betreffen:

- IBP-functionarissen in de regio's.
- Verwerkingsovereenkomsten met leveranciers van Auris.
- Gedragscode informatiebeveiliging.
- Procedures datalek.
- Beveiligingsaanpassingen in systemen.
- Aanpassingen in autorisaties.
- Bewustwordingscampagne AVG voor medewerkers.
- Inrichten van het risicomanagementproces op basis van de NEN7510 norm voor informatiebeveiliging.
- Uitvoeren van Data Privacy Impact Assessments op kernprocessen.
- 95% van de verwerkingsovereenkomsten is afgesloten.

Informatievoorziening

Uit analyse bleek dat interne informatie was verspreid over een aanzienlijk aantal verschillende systemen. In 2018 is gestart met het ordenen van (digitale) systemen en het terugdringen van het aantal systemen. In de volgende fase volgt een inhoudelijke

kwaliteitsimpuls. Op het gebied van managementinformatie is een corporate dashboard ingericht met de belangrijkste stuurinformatie voor Auris Onderwijs en Zorg. Vervolgens zijn processen ingericht voor een doorlopende ontwikkeling van het dashboard voor bestuurs- en externe verantwoording als ook voor beleidsondersteuning.

Primair proces Zorg en Onderwijs

In deze lijn worden systematisch verbindingen gelegd tussen onderwijsontwikkeling, praktijk, onderzoek en digitalisering. Dit gebeurt in de breedte door aan te sluiten op de grote projecten, waaronder Consultatie en Advies Licht Medium onderwijsarrangementen (CALM), TOS 12-, VSO+, Masterplan Zorg, Entree 3.0 en vernieuwingen in de AC's. De professionals van Auris worden ondersteund om de bestaande ICT-middelen zoals digiborden, digitale leermiddelen, tablets en apps en de inzet van video effectiever in te zetten. Apps kunnen centraal worden ingekocht en direct worden gedistribueerd naar de doelgroepen (zoals logopedisten, leerkrachten of teamleiders).

Generieke ICT (GICT)

In 2018 zijn veel werkplekken voorzien van nieuwe hardware. Andere projecten die zijn volbracht: migratie naar Windows 10, standaardisatie van de inrichting van de zogenaamde remote locaties, verhoging van netwerknelheden, verbetering van de wifidekking en -kwaliteit.

8.4 Financiën

Sinds medio 2018 hanteert Auris een harde maandafsluiting. Hierdoor is maandelijks inzicht in de financiële situatie van

de stichting evenals inzicht in de uitnutting van de budgetten. Op basis van deze maandafsluitingen legt de regiodirectie verantwoording af aan de Raad van Bestuur. In 2018 zijn de procuratie- en managementregelingen opnieuw vastgesteld.

Financiële resultaten 2018

Hiernaast is de staat van baten en lasten 2018 weergegeven.

Te zien is dat Auris een positief financieel resultaat heeft. Dit is een positieve afwijking ten opzichte van de begroting 2018. De belangrijkste afwijkingen staan toegelicht bij de 'Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten'.

Financiële resultaten 2018

(Bedragen x € 1.000,-)

Baten

Rijksbijdragen
Baten Zorg
Overige baten

Totaal baten

Lasten

Personeelslasten
Afschrijvingen
Huisvestingslasten
Overige lasten

Totaal lasten

Resultaat financiële baten en lasten

Totaal resultaat

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil 2018
	86.665	78.343	8.322
	16.210	15.763	447
	2.077	1.785	292
Totaal baten	104.953	95.891	9.062
	88.178	84.211	3.967
	2.177	2.065	112
	4.914	4.785	129
	9.245	8.710	535
Totaal lasten	104.514	99.771	4.743
Resultaat financiële baten en lasten	-277	1.410	-1.687
Totaal resultaat	162	-2.470	2.632

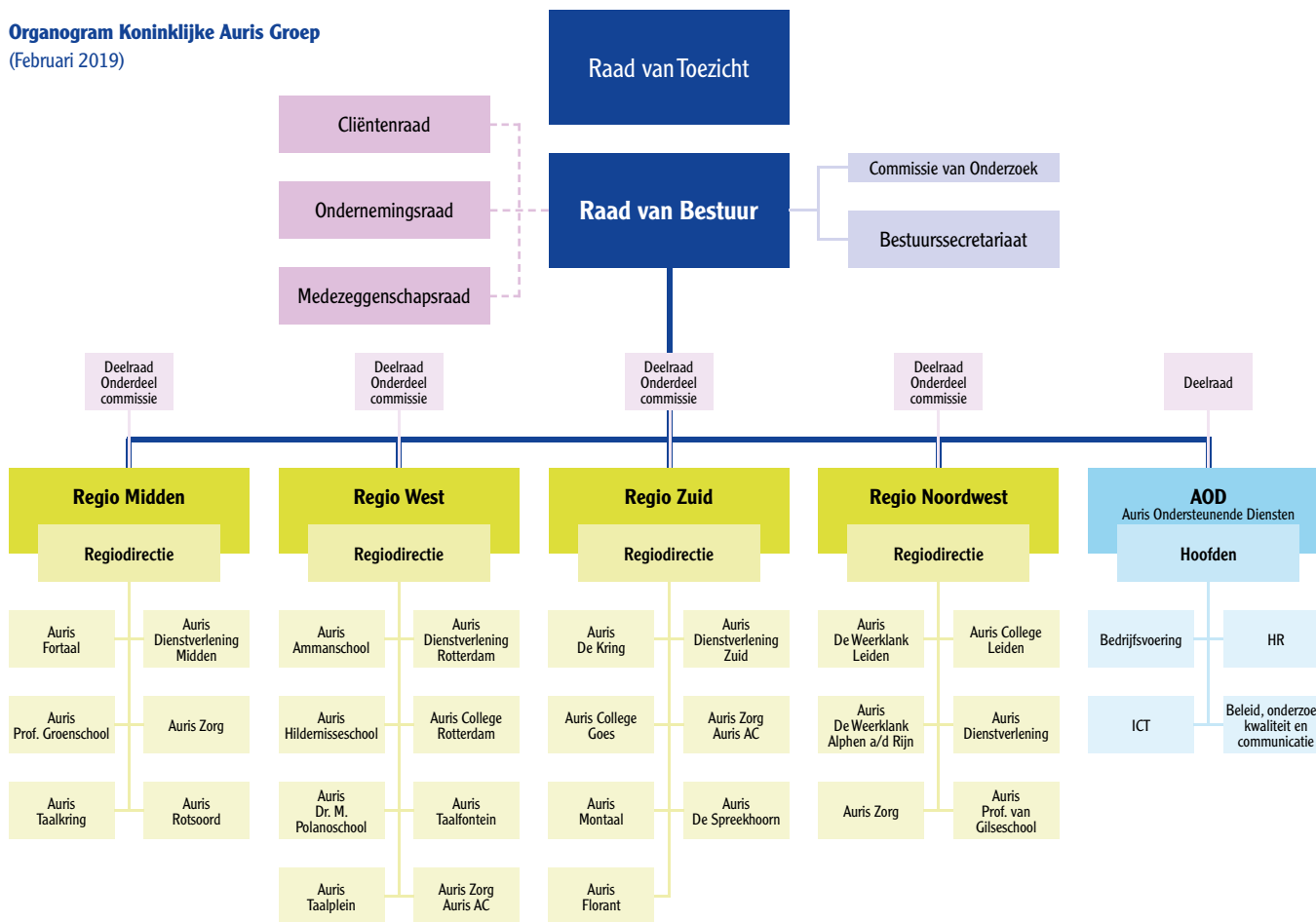
9. De organisatie

De Koninklijke Auris Groep kent twee niveaus: niveau 1 is Auris (Raad van Bestuur), onder niveau 2 vallen de regio's (Zuid, Midden, West en Noordwest) en Auris Ondersteunende Diensten (AOD). Gezamenlijk voeren zij de maatschappelijke opdracht van Auris uit: de professionele partner zijn van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal.

Organogram Koninklijke Auris Groep
(Februari 2019)

9.1 Structuur Koninklijke Auris Groep

Auris

Auris heeft een tweehoofdige Raad van Bestuur. Deze Raad van Bestuur stuurt ook direct de Commissie van Onderzoek (CvO), de concern controller en het bestuurssecretariaat aan. De Raad van Bestuur bestaat uit twee gelijkwaardige (collegiale) functionarissen die allebei een eigen takenpakket, verantwoordelijkheden en vertegenwoordiging binnen en buiten de organisatie hebben.

Regio's en Auris Ondersteunende Diensten (AOD)

De regiodirectie is verantwoordelijk voor alle activiteiten op het gebied van onderwijs en zorg in de regio en bepaalt daarbij hoe de visie van Auris in de regio en op de locaties wordt vertaald. Iedere regiodirecteur stuurt één of meer locaties aan. De aansturing in de regio's is op basis van geografische kernen toebedeeld. Ook zijn de inhoudelijke portefeuilles zorg, aanbod voor cliënten en leerlingen in de leeftijd 12- en 12+ toebedeeld aan de regiodirectie om de samenhang in zorg- en onderwijsarrangementen in de praktijk goed vorm te kunnen geven.

De Raad van Bestuur werkte in 2018 ook aan de transitie van de Auris Ondersteunende Diensten (AOD). De ambitie om een excellent expertisecentrum met landelijke impact te zijn, vraagt om een organisatieontwikkeling waarbij Auris verschuift van regionale autonomie naar collectiviteit op hoofdlijnen van beleid en strategische doelstellingen. De managementstructuur is herzien met als doel zowel kwalitatief als kwantitatief de slag te kunnen maken naar integrale ondersteuning van het primaire proces.

Auris heeft in 2018 een toekomstbestendige AOD neergezet. De AOD gaat in 2019 intensief samenwerken met de lijn en bewaakt onderling de integraliteit van beleidsontwikkeling (implementatie). Zo komt Auris steeds meer in control. In het verleden werd de AOD aangestuurd door één directeur. Nu zijn vier hoofden voor de domeinen HR, ICT, Bedrijfsvoering en Beleidsonderzoek, communicatie en kwaliteit aangesteld. Deze hoofden hebben zowel inhoudelijke vakkennis als hiërarchisch leidinggevende kwaliteiten. De functies zijn in eerste instantie vervuld door interim-functionarissen die samen het transitieteam vormden. In 2018 zijn de hoofden ICT en bedrijfsvoering benoemd. Het hoofd BOKC is begin 2019 benoemd. De vacature voor hoofd HR wordt in de loop van 2019 ingevuld. Daarnaast zijn enkele stafonderdelen kwalitatief versterkt. De transitie diende vrijwel budgetneutraal te verlopen. De trajecten met de MR en OR zijn goed verlopen.

Juridische structuur

De Koninklijke Auris Groep bestaat uit drie stichtingen: Stichting Koninklijke Auris Groep (KvK 41126554), Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (KvK 41130686) en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep (KvK 24334929).

Statutaire naam	Stichting Koninklijke Auris Groep
Adres	Ammanplein 2
Postcode	3031 RT Rotterdam
Website	www.auris.nl
E-mailadres	info@auris.nl
Kamer van Koophandel (KvK)	41126554
Contactgegevens bestuurssecretariaat	T 010 888 96 00

9.2 Raad van Bestuur

Hermien Hendrixx (voorzitter Raad van Bestuur) en Tijs van der Wielen (lid Raad van Bestuur) vormen samen de Raad van Bestuur.

Naam	Bestuursfunctie	Nevenfuncties
Drs. W.J.M. (Hermien) Hendrixx MPA	Voorzitter met ingang van 1 december 2017	Lid bestuur federatie Partners in Verstaan i.o.
Ing. T. (Tijs) van der Wielen MHA	Lid met ingang van 1 september 2017	Lid Raad van Commissarissen Kindercentra De Roef tot januari 2019

9.3 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Auris bestaat conform de statuten uit vijf tot maximaal zeven personen en heeft tot taak toe te zien in hoeverre de Raad van Bestuur door middel van strategie, beleid en beheer het doel van de stichting realiseert met oog voor de daarbij aan de orde zijnde belangen, processen, effecten en risico's. Daarnaast toetst de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur bij zijn beleidsvorming en de uitvoering van zijn bestuurstaken het belang van de organisatie in relatie tot de maatschappelijke functie in het oog houdt. Ook controleert de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur de belangen van allen die bij de stichting betrokken zijn, op een zorgvuldige en evenwichtige wijze tegen elkaar afweegt.

De Raad van Toezicht heeft in 2018 vier keer regulier vergaderd, een werkbezoek afgelegd en tweemaal vergaderd met de medezeggenschapsorganen van Auris (MR, OR en CR). Ook vonden aan het begin en aan het einde van 2018 twee zelfevaluaties plaats. De sessie aan het begin van 2018 werd begeleid door een externe partij.

De Raad van Toezicht heeft op hoofdlijnen vier taken. Per taak worden de belangrijkste feiten benoemd:

1. Het goed werkgever zijn van en het zorgdragen voor een goed functionerende Raad van Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft hiervoor de selectie- en remuneratiecommissie opgericht. Deze commissie voert functioneringsgesprekken met de Raad van Bestuur. De remuneratiecommissie bestaat minimaal uit de voorzitter en een aangewezen lid. De Raad van Bestuur wil haar eigen beoordeling zoveel mogelijk laten aansluiten op de gesprekscyclus die Auris voor haar eigen medewerkers hanteert. De remuneratiecommissie voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de Raad van Bestuur. Voorafgaand aan dit gesprek laat de remuneratiecommissie zich informeren over het functioneren van de bestuurders individueel en als team. Vertegenwoordigers vanuit de directie enerzijds en vanuit de medezeggenschap anderzijds hebben om deze werkwijze gevraagd. Daarnaast bereiden beide bestuurders schriftelijk een eigen reflectie voor. De gesprekken vonden in juli 2018 plaats. De met de bestuurders gemaakte ontwikkelafspraken worden door de remuneratiecommissie schriftelijk vastgelegd.

2. Het zorgen voor een goed functionerend intern toezicht door de (leden van de) Raad van Toezicht.

Het toezichthoudend orgaan van Auris heeft een brede

deskundigheid. De leden zijn benoemd op basis van profielen en voegen verschillende expertises toe (zie tabel). Zij hebben zitting voor een termijn van vier jaar, met de mogelijkheid tot herbenoeming voor wederom vier jaar. Zij treden af volgens een door de Raad van Toezicht vastgesteld rooster. Toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de Raad van Bestuur en andere mogelijke belanghebbenden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Het in 2011 vastgestelde kader voor toezicht en informatieverstrekking is nog steeds vigerend. Aan een nieuw toezichtkader wordt op dit moment gewerkt.

Professionalisering

Leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in de Zorg (NVTZ) en de Vereniging voor Toezichthouders Onderwijs Instellingen (VTOI). Individuele leden hebben zich ook in 2018 laten scholen.

Toepassing vigerende Governancecodes

De Raad van Toezicht werkt conform de Governancecode Zorg (Brancheorganisaties Zorg, 2017) en de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs (PO-raad, 2017). De Raad heeft bij benoeming van mevrouw Sluiter met het aandachtsgebied onderwijs in 2017 besloten af te wijken van art. 24.2 in de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs, omdat dit lid van de Raad van Toezicht tegelijkertijd de functie van bestuurder bij een ander organisatie in de PO-sector vervult. De Raad van Toezicht is namelijk van mening dat bestuurlijke ervaring in het reguliere PO gewenst is. Dit gezien de status aparte van cluster 2. Waarmee het interne toezicht vertegenwoordigd moet zijn, zodat het goede strategische debat met bestuur gevoerd kan worden. Om de onafhankelijkheid te waarborgen, is deze bestuurder niet werkzaam in het werkgebied waar Auris actief is.

Samenstelling Raad van Toezicht

Naam	Functie	Maatschappelijke functie	Nevenfuncties	Scholing in 2018
Dhr. drs. P.C. van den Brink	Lid met aandachtsgebied openbaar bestuur met ingang van 1 juli 2014 en voorzitter met ingang van 1 juli 2015.	Directeur-bestuurder Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.	Voorzitter Raad van Toezicht Vecht en IJssel tot 1 juni 2018. Dagelijks Bestuur Stichting Elan. Met ingang van 1 augustus 2018 lid van de Raad van Toezicht.	
Dhr. drs. D. van der Bijl	Lid met aandachtsgebied onderwijs op bindende voordracht van de MR. Lid met ingang van 14 maart 2016.	Directeur van de vestiging Hogeschool Inholland te Alkmaar en directeur van het Domein Techniek, Ontwerpen en Informatica.	Lid Bestuur Hermusfonds. Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kopwerk voor Christelijk Basisonderwijs. Lid Raad van Advies IVN Zuid-Holland.	FENAC-conferentie.
Dhr. P.A. van Wingaarden RA RC	Lid met aandachtsgebied financiën op bindende voordracht van de CR. Lid met ingang van 14 maart 2016. Met ingang van 1 november 2017 vice-voorzitter.	Zelfstandig interim bestuurder in het algemeen en financieel management bij Eureka Consulting B.V. Lid Raad van Bestuur Stichting Vecht en IJssel	Lid Raad van Toezicht en voorzitter Auditcommissie Stichting Saffier De Residentie Groep.	Cursussen op het gebied van o.a. strategisch partnerschap (bestuur en toezicht in het semi-publieke domein) en integrale leiderschaps- en organisatieontwikkeling.
Mw. Drs. I.C.A.N. Sluiter – van Hoof	Lid met aandachtsgebied onderwijs met ingang van 1 mei 2017.	Voorzitter College van Bestuur SKOZOK (Samen Koersen op Zichtbare Onderwijs Kwaliteit).	Voorzitter van de audit-commissie van de PO-Raad. Vice-voorzitter van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs De Kempen. Lid Raad van Toezicht Kinderopvang Humanitas.	Jaarcongres NVTZ.
Mw. J. Joppe MSc	Lid met aandachtsgebied zorg met ingang van 1 mei 2018.	Voorzitter Raad van Bestuur Zorggroep Elde.	Vice voorzitter bestuur Actiz. Lid Raad van Toezicht Gabriel Mytyschool in Den Bosch. Lid audit commissie. Lid Raad van Toezicht Severinus. Lid commissie kwaliteit en veiligheid en vice voorzitter.	Jaarcongres NVTZ. Masterclass Sturen op geluk in het publieke domein. Workshop mindmappen (Schouten & Nelissen).

In de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst van de Raad van Toezicht reflecteert de Raad zowel inhoudelijk als procesmatig op het eigen functioneren, het functioneren van de Raad van Bestuur en de samenhang daartussen. Deze bijeenkomst vond op 12 november 2018 plaats. Naar aanleiding van deze evaluatie is onder andere besloten om onder leiding van Marcel Bos van Scolix en samen met de Raad van Bestuur te bezien op welke wijze de toezichtvisie uit 2011 kan worden geactualiseerd. Hierbij zijn ook het informatieprotocol en de interventieladder betrokken.

3. Het functioneren als adviseur en klankbord voor de Raad van Bestuur.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de strategie, de prestaties en de interne beheersings- en controlesystemen. Dit gebeurt door het bespreken van onder meer beleidsstukken en verantwoordingsdocumenten. Dit is structureel opgenomen in de jaarplanning van de Raad van Toezicht. In deze jaarplanning zijn ook de goedkeuring van jaarplan en begroting, het bespreken van trimesterrapportages, de managementletter en het accountantsverslag, en de goedkeuring van het jaarverslag verwerkt.

Daarnaast heeft de Raad van Toezicht dialoogthema's geïnventariseerd waarover zij in gesprek wil gaan met de Raad van Bestuur. Deze thema's zijn: maatschappelijke opdracht, strategische scenario's na evaluatie implementatie Wet Passend Onderwijs (2020), onderzoek en samenwerking, stakeholder-beleid/belanghebbendenbeleid en cultuur en leiderschap voortvloeiend uit besturingsfilosofie. Deze thema's zijn als agendapunten van de Raad van Toezicht opgenomen.

4. Het houden van integraal toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en de algemene gang van zaken in de instelling.

De belangrijkste besluiten van de Raad van Bestuur waaraan de Raad van Toezicht in het verslagjaar zijn goedkeuring heeft verleend zijn:

- goedkeuring van de jaarverslagen van Stichting Koninklijke Auris Groep, Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep en Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep 2017;
- goedkeuring van begroting en jaarplan 2019;
- managementreglement 2019–2020 en de procuratieregeling;

Met betrekking tot de samenstelling van het interne toezicht heeft de Raad van Toezicht vanuit haar rol van werkgever besloten tot:

- benoeming van Jacqueline Joppe als lid Raad van Toezicht met ingang van 1 mei 2018;
- herbenoeming van Patrick van den Brink (voorzitter en aandachtsgebied openbaar bestuur en lokale overheid) voor de periode van 1 juli 2018 – 1 juli 2022.

Daarnaast vindt de Raad van Toezicht het belangrijk om periodiek met de medezeggenschapsorganen te overleggen. In 2018 heeft de Raad van Toezicht twee keer overlegd met de voltallige medezeggenschap van Auris (Medezeggenschapsraad, Ondernemingsraad en Cliëntenraad) en de Raad van Bestuur. Onderwerpen van gesprek waren de aangescherpte missie en visie, ontwikkelingen op het gebied van onderwijs- en zorgkwaliteit, begroting in relatie tot stijgende leerlingenaantallen en organisatieontwikkeling. Mevrouw Joppe en mevrouw Sluiter hebben als stakeholder deelgenomen aan één van de dialoogsessies.

Tot slot heeft de Raad van Toezicht een werkbezoek gebracht

aan de regio Midden waarin de vraag centraal stond *Hoe werken professionals (in teams) in de regio systematisch aan het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs en zorg? Hoe wordt de handelingspraktijk van alledag hierdoor verbeterd?*

9.4 Medezeggenschap

Op grond van de Wet medezeggenschap scholen (WMS) is voor de Stichting Onderwijs één MR ingesteld en per regio een Deelraad. Daarnaast is er een Deelraad voor de medewerkers van de Auris Ondersteunende Diensten.

In MR en de deelraden zijn, naast ouders en personeelsleden die verbonden zijn aan so en vso, ook ouders vertegenwoordigd uit het reguliere onderwijs die ondersteund worden door de Ambulante Dienstverlening. Voor de vier regio's van Auris is er zowel een zetel voor een personeelslid als een ouder beschikbaar.

Vergaderingen van de medezeggenschap

Medezeggenschapsorgaan	Aantal overlegvergaderingen met de Raad van Bestuur of (regio)directie in 2018
MR	6 x
DR regio's	4 à 5 x
Deelraad AOD	5 x
OR	6 x
OC's regio Midden, West en Zuid	4 x
Cliëntenraad	2 x
Alle MZ-organen met de Raad van Toezicht	2 x

Onderwerpen ter instemming en advies Auris-breed

Onderwerp	Orgaan	Verzoek	Reactie
Meerjarenbegroting 2018-2021	MR	Ter advies	Positief advies waarin aandacht is gevraagd voor het verder omlaag brengen van de allocatie van middelen
Bestuursformatieplan 2018–2019	MR	Ter instemming	Ingestemd
Klokkenluidersregeling	MR en OR	Ter instemming	Ingestemd
Benoeming RvT-lid aandachtsgebied zorg	MR en OR	Ter advies	Positief advies
Privacyreglement Onderwijs	MR	Ter instemming	Ingestemd met verzoek om aandacht voor communicatie
Privacyreglement zorg	CR	Ter instemming	Ingestemd
Benoeming Functionaris Gegevensbescherming	MR en OR	Ter instemming	Ingestemd
Schoolgids so en vso 2018–2019	OMR	Ter instemming	Ingestemd
Wijziging Managementstructuur Auris Ondersteunende Diensten	MR en OR	Ter advisering	Regelen betrokkenheid MZ bij benoeming hoofden
Benoeming hoofd HR, ICT en Bedrijfsvoering	MR en OR	Ter advisering	Positief advies
Addendum contract met Arbodienst (HCC) als gevolg wetswijzigingen	MR en OR	Ter instemming	Ingestemd
Positionering en taken preventiemedewerkers	MR	Ter instemming	Ingestemd
Voordracht centrale interne preventiemedewerker	MR en OR	Ter instemming	Na op verzoek ontvangen onderbouwing van voordracht ingestemd. Verzoek om workload en onderlinge relatie met externe preventiemedewerker te evalueren
Voorgenomen besluit taakbeschrijvingen intern en externe vertrouwenspersoon	MR en OR	Ter instemming	Ingestemd na bijstelling met verzoek om evaluatie na een jaar
Verlenging opzeggingstermijn arbeidsovereenkomst Stichting Zorg	OR	Ter instemming	Ingestemd
Fietsregeling en regeling vakbondscontributie	OR	Ter instemming	Ingestemd
Contractering nieuwe Arbo-dienstverlening	MR en OR	Ter instemming	Ingestemd
Herbenoeming RvT-lid	MR, OR en CR	Ter advisering	Positief advies
Geactualiseerd managementreglement en procuratieregeling	MR en OR	Ter advisering	Positief advies

Daarnaast is er een zetel voor een personeelslid uit de Auris Ondersteunende Diensten. Met een ouderzetel uit het reguliere onderwijs is de MR gelijkwaardig samengesteld. Aanvankelijk waren in 2018 niet alle zetels bezet maar in de loop van het jaar werden deze grotendeels opgevuld.

Op schoolniveau is er de mogelijkheid om zogenaamde locatie-raden in te stellen. Deze maken geen deel uit van de formele medezeggenschapsstructuur maar stellen ouders en personeel wel in de gelegenheid op lokaal niveau belangrijke zaken aan te kaarten. Ook kunnen zij de medezeggenschap voorzien van adviezen. De invulling is gaandeweg per regio anders vormgegeven.

In 2018 hebben nieuw toegetreden leden een basisscholing over de WMS gevolgd. Verder is er een medezeggenschapsbrede informatieavond georganiseerd waar de beleidsadviseurs financiën een presentatie gaven over de financiële systematiek van Auris. Ook zijn afspraken gemaakt over een eerdere betrokkenheid van de medezeggenschap bij het opstellen van beleidsdocumenten die gevolgen hebben voor de inzet van het Auris-personeel, zoals de begrotingscyclus.

Voor de Stichting Zorg zijn er de Cliëntenraad (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen) en de Ondernemingsraad (Wet op de ondernemingsraden).

De Cliëntenraad kampte in 2018 met onderbezetting. De voorzitter van de Cliëntenraad heeft één-op-één gesprekken met leden van de Raad van Bestuur gevoerd over voornamelijk de lopende zaken. Ook is nagegaan hoe de communicatie met de ouders van cliënten versterkt kan worden en is gezocht naar nieuwe leden voor de Cliëntenraad.

De ondernemingsraad heeft per regio een onderdeelcommissie ingesteld die conform het vastgestelde instellingsbesluit overleg voert met de betreffende regiodirectie. In regio Noordwest is er vooralsnog geen onderdeelcommissie opgericht maar neemt een medewerker deel aan de OR-vergaderingen.

Verder is er door de OR een vaste commissie ingesteld die zich bezighoudt met de Informatievoorziening en ICT (AVG, verwerking persoonsgegevens, e.d.). Daarnaast is er in 2018 een informeel overleg met de afdeling HR ingesteld waarbij HR-gerelateerde onderwerpen worden (voor)besproken. Hiermee wordt de medezeggenschap vroegtijdig in het beleidsproces betrokken.

De OR-leden hebben gezamenlijk en individueel een aantal studiedagen en conferenties bijgewoond. Ook is er in het voorjaar aan de hand van de zogenaamde SER-koerskaart gesproken over de visie, missie en speerpunten van het OR-beleid.

Om het geheel van medezeggenschap op een adequate wijze te ondersteunen, beschikt de medezeggenschap over een ambtelijk secretaris die de medezeggenschapsprocessen op secretariael, organisatorisch en beleidsmatig gebied faciliteert en de medezeggenschapsorganen adviseert.

10. Continuïteits- en risicoparagraaf

Overzicht

10.1 A1. Gegevensset

Toelichting bij de kengetallen

Leerlingen

Het aantal leerlingen so en vso betreft het aantal dat ingeschreven staat op de scholen van Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep. De leerlingen Dienstverlening zijn ingeschreven op de reguliere scholen Waar Auris zorg draagt voor extra ondersteuning en begeleiding. De teldatum is 1 oktober van het betreffende jaar. De gegevens van 2018 zijn gebaseerd op de officiële bekostigingstelling door DUO. De gegevens voor de jaren 2019-2021 zijn gebaseerd op ramingen vanuit de regio's binnen Auris.

Er is een daling zichtbaar van het aantal leerlingen met een intensief arrangement. Ook het aantal leerlingen op de so- en vso-scholen daalt. Hier tegenover staat een stijging van het aantal leerlingen met een licht of medium arrangement. Dit is in lijn met strategische doelstelling 1 van Auris.

A1. Kengetallen

Aantal leerlingen

Leerlingen so

2018 Realisatie	2.531
2019 Prognose	2.477
2020 Prognose	2.210
2021 Prognose	2.073

Leerlingen vso

2018 Realisatie	298
2019 Prognose	281
2020 Prognose	261
2021 Prognose	251

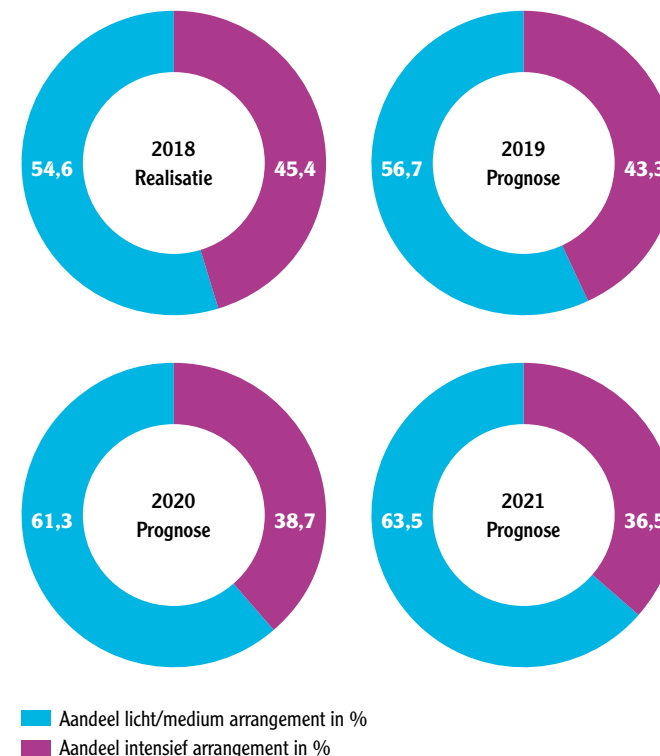
Leerlingen Dienstverlening

2018 Realisatie	3.397
2019 Prognose	3.613
2020 Prognose	3.912
2021 Prognose	4.042

Leerlingen Totaal

2018 Realisatie	6.226
2019 Prognose	6.371
2020 Prognose	6.383
2021 Prognose	6.366

Aandeel licht/medium en intensief arrangement t.o.v. totaal aantal leerlingen

Overzicht

Personele bezetting

De personele bezetting van 2018 toont de gemiddelde bezetting over het hele jaar. Dit geldt ook voor de prognose voor de jaren 2019-2021. De prognose 2019 is gebaseerd op de beleidsrijke begroting 2019. Bij de prognose 2020 en 2021 is rekening gehouden met de verschuiving binnen het onderwijs van intensief naar licht/medium arrangementen. Voor Stichting Zorg en Stichting Auris zijn geen beleidswijzigingen voor de formatie opgenomen.

A1. Kengetallen (vervolg)

Personele bezetting in FTE (Stichting Onderwijs, excl. Payroll)

Bestuur/Management

2018 Realisatie	57,2
2019 Prognose	59,8
2020 Prognose	60,3
2021 Prognose	57,6

Personeel Primair Proces (OP)

2018 Realisatie	528,3
2019 Prognose	552,3
2020 Prognose	556,9
2021 Prognose	532,1

Onderwijsondersteunend Personeel (OOP)

2018 Realisatie	349,0
2019 Prognose	364,9
2020 Prognose	367,9
2021 Prognose	351,5

Totaal personele bezetting in FTE

2018 Realisatie	934,4
2019 Prognose	977,0
2020 Prognose	985,1
2021 Prognose	941,2

Personele bezetting in FTE (Koninklijke Auris Groep, excl. Payroll)

Management

2018 Realisatie	73,5
2019 Prognose	82,7
2020 Prognose	82,7
2021 Prognose	79,5

Ondersteuning

2018 Realisatie	126,6
2019 Prognose	142,2
2020 Prognose	142,5
2021 Prognose	137,0

Primair Proces

2018 Realisatie	974,9
2019 Prognose	1.053,1
2020 Prognose	1.096,7
2021 Prognose	1.054,3

Totaal personele bezetting in FTE

2018 Realisatie	1.175,0
2019 Prognose	1.278,0
2020 Prognose	1.321,9
2021 Prognose	1.270,7

10.2 A2. Meerjarenbegroting

Toelichting bij de meerjarenbegroting

Balans

Bij de vaste activa zijn geen ingrijpende wijzigingen gepland ten opzichte van de eindbalans 2018. De verkoop van de grond bij het Ammanplein in Rotterdam staat gepland voor 2019. Auris heeft geen plannen voor nieuwbouw of ingrijpende verbouwingen. De liquide middelen nemen richting 2021 af. Dit is in lijn met de geplande uitgaven voor de realisatie van de strategische speerpunten. Deze speerpunten komen voort uit de zeven strategische doelstellingen van Auris.

Het eigen vermogen laat hetzelfde beeld zien als de liquide middelen. Ook hier zijn de strategische punten leidend. In de voorzieningen is de herziene inschatting voor het groot onderhoud verwerkt. De onttrekking is vooral in 2020 aan de hoge kant.

Auris ziet geen noodzaak tot externe financiering.

Balans

(Bedragen x € 1.000,-)

	2017	2018	2019	2020	2021
Activa					
Materiële vaste activa	16.073	15.436	16.069	16.080	15.724
Financiële vaste activa	9.612	9.128	9.223	9.468	9.723
Vorderingen	11.019	10.268	10.005	10.390	10.370
Liquide middelen	15.965	19.462	16.991	12.336	11.618
Totaal activa	52.669	54.295	52.289	48.275	47.436
Passiva					
Eigen vermogen	41.376	41.537	39.232	36.347	35.731
<i>Kapitaal</i>	0	0	0	0	0
<i>Algemene reserve</i>	33.462	35.601	35.762	33.457	30.573
<i>Bestemmingsreserve (publiek)</i>	6.543	5.775	5.775	5.775	5.775
<i>Jaarresultaat</i>	1.371	161	-2.305	-2.885	-617
Voorzieningen	922	1.839	2.306	1.374	1.338
Kortlopende schulden	10.371	10.919	10.751	10.554	10.368
Totaal passiva	52.669	54.295	52.289	48.275	47.437

Staat van baten en lasten

In de afgelopen jaren ontving Auris na afloop van een schooljaar een nabetaling van de rijksbijdragen. Door deze late ontvangst was het lastig om structurele inzet voor het onderwijs te borgen. Met ingang van kalenderjaar 2019 heeft Auris bovenop de toegezegde rijksbijdrage een verhoging 2,5% opgenomen. Hiermee sorteert de instelling voor op een toekomstige nabetaling.

In 2020 vindt een evaluatie plaats op de wet passend onderwijs. Deze evaluatie heeft mogelijk gevolgen voor de financiering van het cluster 2 onderwijs. Een eventuele aanpassing in de bekostigingsstructuur is niet opgenomen in bovenstaande meerjarenbegroting.

De vereenvoudiging van de bekostigingsstructuur is in voorbereiding voor 2022. Hierdoor valt het buiten de scope van de meerjarenbegroting. De financiering voor de ZG behandelingen verandert per 1 januari 2020. Zoals het er nu naar uitziet, levert dit geen significante afwijkingen voor Auris op.

Auris werkt aan de financiële vertaling van de zeven strategische doelstellingen. Het is nog te prematuur om de financiële gevolgen hiervan duidelijk in kaart te hebben. De rijksbijdragen OCW en de personeelslasten zijn op hoofdlijnen aangepast op basis van doelstelling 1. Dit is niet in detail uitgewerkt. De uitwerking van de overige strategische doelstellingen is opgenomen in de projectbegroting. De uitgaven voor de projecten zijn verwerkt in bovenstaande meerjarenbegroting. Deze projectuitgaven resulteren in een negatief begroot exploitatieresultaat voor de jaren 2019- 2021. De structurele exploitatie is positief.

Staat van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000,-)

	2017	2018	2019	2020	2021
Baten					
Rijksbijdragen	78.903	86.665	89.671	91.217	90.439
Baten Zorg	14.909	16.210	16.677	17.136	17.476
Overige baten	2.007	2.077	1.871	1.265	1.282
Totaal baten	95.819	104.953	108.219	109.618	109.197
Lasten					
Personeelslasten	79.794	88.178	95.326	96.152	93.417
Afschrijvingen	2.266	2.177	2.094	2.489	2.556
Huisvestingslasten	4.615	4.914	4.867	4.872	4.944
Overige lasten	8.347	9.245	9.432	9.238	9.155
Totaal lasten	95.022	104.514	111.719	112.751	110.072
Resultaat financiële baten en lasten	573	-277	1.195	245	255
Totaal resultaat	1.370	162	-2.305	-2.888	-620

10.3 Financiële kengetallen

Nevenstaand overzicht geeft de financiële ratio's weer van Stichting Koninklijke Auris Groep (geconsolideerd) voor de jaren 2017-2021.

Financiële kengetallen

(Bedragen x € 1.000,-)

	2017	2018	2019	2020	2021
Solvabiliteit 2					
Eigen vermogen + voorzieningen	42.298	43.375	41.538	37.721	37.069
Totaal passiva	52.669	54.295	52.289	48.275	47.437
Solvabiliteit 2	0,80	0,80	0,79	0,78	0,78
Liquiditeit					
Vlottende activa	26.984	29.730	26.996	22.726	21.989
Vlottende passiva	10.371	10.919	10.751	10.554	10.368
Liquiditeit	2,60	2,72	2,51	2,15	2,12
Rentabiliteit					
Exploitatieresultaat	1.370	162	-2.305	-2.888	-620
Totale baten	95.819	104.953	108.219	109.618	109.197
Rentabiliteit	0,01	0,00	-0,02	-0,03	-0,01
Investeringsbehoefte als % van de jaaromzet					
Investeringsbehoefte	1.987	1.540	3.223	2.500	2.200
Totale jaaromzet	95.819	104.953	108.219	109.618	109.197
	2,1%	1,5%	3,0%	2,3%	2,0%

10.4 B. Overige rapportages

B1. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

In 2017 is Auris gestart met het invoeren van integraal risicomangement. Hierdoor worden risico's expliciet gemaakt en gaan de verschillende lagen van de organisatie actief en bewust om met risico's. Auris koppelt risico's aan de zeven strategische doelstellingen. Wordt een gebeurtenis herkend als een belemmering om een strategische doelstelling te realiseren, dan wordt dit vertaald naar een risico.

In 2019 moet risicomangement deel gaan uitmaken van de reguliere processen in de organisatie. Dat kan dagelijks in de uitvoering voor de klas of in de groep of periodiek in de planning & controlcyclus. Zoals Auris gewend is geraakt aan toepassing van kwaliteitsmanagement in de uitvoering van zorg en onderwijs geeft ook risicomangement een bruikbaar raamwerk binnen de reguliere uitvoering. Het identificeren en benoemen van risico's wordt onder de aandacht van het lijnmanagement gebracht in de vorm van de plannings- en verantwoordingsgesprekken.

Met ingang van 2019 is een projectadministratie ingericht om de projecten op financieel gebied goed te kunnen volgen. Beheersing op projecten is verder verbeterd door de planning en monitoring in te bedden in en onderdeel te maken van de reguliere cyclus.

B2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Leerlingaantallen

De budgetfinanciering is gebaseerd op de leerlingtelling per 1

oktober 2011. Slechts een klein deel van de bekostiging van de intensief begeleide leerlingen is op leerlingaantallen gebaseerd. Het risico van een veranderende samenstelling tussen de aantallen per arrangementsoort stellen de organisatie voor de opgave om de onderwijskundige bedrijfsvoering hierop in te richten. Hierop is vanaf 2017 geanticipeerd door de allocatie van middelen binnen onderwijs tussen intensieve en licht/medium arrangementen te 'ontschotten'. Op 1 oktober 2018 is een stijging van het aantal leerlingen zichtbaar ten opzichte van 1 oktober 2017. Deze stijging is zowel bij de intensieve als bij de licht/medium arrangementen.

Het gevolg is dat de tarieven per leerling onder druk komen te staan. De verwachting is dat het aantal leerlingen zowel bij het Speciaal Onderwijs als het Voortgezet Speciaal Onderwijs de komende jaren afneemt zoals in strategische doelstelling 1 is aangegeven. Hier tegenover staat de ontwikkeling bij de Ambulante Dienstverlening, waar een groei van het aantal leerlingen wordt verwacht. In 2019 wordt onderzocht hoe het portfolio van Auris zich als gevolg van deze ontwikkeling de komende jaren gaat ontwikkelen.

De monitoring van bovenstaande ontwikkeling gedurende het jaar en de versterking van de doorstroom van leerlingen wordt aangescherpt. Dit is mede vorm gegeven in relatie met strategische doelstelling 7. Hierbij is de doorontwikkeling van de managementinformatie een speerpunt.

Overheveling middelen licht/medium

In verband met de stijging van eigen inzet door de Ambulante Diensten van Auris zijn de inkomensoverdrachten (oud LGF schooldeel) teruggedrongen. Van de € 12,2 miljoen aan totaal

beschikbare LGF-middelen voor 2019 wordt € 9,2 miljoen ingezet bij de Ambulante Diensten van Auris. Het resterende bedrag is beschikbaar voor inzet door de reguliere scholen. De verruiming van LGF-middelen ten gunste van de regio's binnen Auris is afgewogen op basis van:

1. de koers op volledige inzet op de LGF-middelen door Auris;
2. een trendanalyse van de in het verleden overgemaakte bedragen aan de reguliere scholen;
3. inschattingen vanuit de regio's van de eigen inzet op schooldelen voor 2019.

Rekening houdend met deze gegevens is een marge ingecalculeerd om aan de betalingen van reguliere scholen te kunnen voldoen.

Investerings

De investeringen in huisvesting onderwijs kennen een hogere onzekerheidsgraad. Enerzijds doordat het strategische huisvestingsbeleid van Auris in ontwikkeling is en anderzijds doordat voortdurend wisselwerking plaatsvindt met gemeenten over financiering van functieverbeterende maatregelen op het gebied van huisvesting. Een vernieuwd strategisch huisvestingsplan wordt in 2019 opgeleverd. De strategische doelstellingen 1 en 3 hebben effect op de wijze waarop binnen Auris met huisvesting moet worden omgegaan. Die effecten worden verwerkt in het vernieuwde plan.

Het huisvestingsbeleid wordt in 2019 verder uitgewerkt, ook de (financiële) plannen worden hierop aangescherpt. Investerings op het gebied van huisvesting worden in 2019 getoetst aan de kaders van dit plan. Hierbij wordt gestreefd naar het flexibiliseren van de huisvesting (vastgoed en huur) vooruitlopend op de scenario's.

Grond Ammanplein

In 2018 is de grond naast het gebouw aan het Ammanplein niet verkocht, omdat de bestemmingsprocedures bij de gemeente nog niet volledig gereed waren. De verkoop van de grond is momenteel voorzien voor (medio) 2019. De verkoopdocumenten zijn al ondertekend en de prijs staat vast.

Financiering behandelingen zintuiglijke gehandicapten

Door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) is in samenwerking met SIAC en Zorgverzekeraars Nederland toegewerkt naar een nieuwe bekostiging van de ZG-zorg. Dit gaat in op 1 januari 2020. De financiering is dan niet meer gebaseerd op het aantal uren inzet per medewerker, maar op basis van het aantal uren ontvangen zorg per cliënt. Dit betekent dat Auris Zorg in 2019 haar bestaande aanbod (productportfolio) en systemen hierop moet aanpassen. Strategische doelstelling 7 sluit daar bij aan. Definitieve besluiten over onder andere beleids- en declaratieregels en maximumtarieven worden op 26 april 2019 genomen.

Gebrek aan flexibiliteit op personele inzet

Door de stijgende leerlingaantallen, door meer inzet van Auris-medewerkers bij licht/medium arrangementen en door de aanhoudende vraag op de behandelenzorg is behoefte aan meer en flexibele personele inzet. In relatie tot strategische doelstelling 1 lijkt het niet voor de hand te liggen om de volledige personele inzet met vaste formatie te bereiken. Gezien de druk die daarmee ontstaat voor de langere termijn is Auris op zoek naar de juiste balans tussen vast en flexibel inzetbaar personeel, zie strategische doelstellingen 1 en 3.

Auris heeft ook last van de krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat niet alle vacatures kunnen worden ingevuld. Deze krapte is

vooral merkbaar in het onderwijs. Dit heeft in 2018 geen gevolgen gehad voor onze leerlingen. Toch ziet Auris dit als een risico.

Toelichting op de vermogensportefeuille

Treasurybeleid

In 2018 heeft Auris gehandeld volgens het in december 2016 vastgestelde Financieel Statuut en het Treasury Reglement. Het Financieel Statuut en het Treasury Reglement zijn opgesteld op basis van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016.

Het Statuut en het Reglement bevatten de grondslagen van het treasurybeleid van de Koninklijke Auris Groep. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de risicobeheersing binnen de Stichting Koninklijke Auris Groep. In december 2018 zijn de vernieuwde Managementreglement en Procuratieregeling vastgesteld. Hierin zijn de bevoegdheden van de Raad van Toezicht, de Raad van Bestuur, de Regiodirectie, de Hoofden AOD en de teamleiders vastgelegd.

De Raad van Bestuur legt in de jaarrekening verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het gevoerde treasurybeleid. De bevoegdheid tot het aangaan van externe verplichtingen op het gebied van treasury is, conform de Procuratieregeling van Auris, voorbehouden aan de Raad van Bestuur. De uitvoering van het treasurybeleid valt onder de verantwoordelijkheid van de concern controller. In 2019 volgt een evaluatie van het Financieel Statuut en het Treasury Reglement.

Voor 2018 is er geen aanleiding te veronderstellen dat de risicobeheersings- en controlemaatregelen niet naar behoren hebben gefunctioneerd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is erop gericht om het vermogen van de Koninklijke Auris Groep veilig te laten renderen ten behoeve van de doelen van de organisatie. De beleggingen zijn volledig ondergebracht bij ABN AMRO MeesPierson. Een relatief kleine portefeuille, die na een fusie is overgenomen, is ondergebracht bij Robeco. Auris had over 2018 een matig defensieve portefeuille met veelal duurzame beleggingen. Door een deel van het vermogen te beleggen in obligaties voldoet Auris aan de eisen met betrekking tot het beleggen van publieke middelen.

Vanaf januari 2017 zijn het eigen vermogen en de beleggingen binnen de Koninklijke Auris Groep gesplitst. Vermogen met een herkenbare oorsprong uit onderwijsmiddelen is overgeheveld naar de Stichting Onderwijs. Het overige deel is in Stichting Auris opgenomen. De waarde van de portefeuille die is overgegaan bedraagt € 4,1 miljoen, dit is conform de waarde en grondslag van de portefeuille op 31 december 2016.

Aan (stock)dividenden en couponrentes is in 2018 € 199.488,- ontvangen. Het koersresultaat over alle effecten bedraagt in 2018 negatief € 524.131,-. Dit negatieve resultaat is een momentopname op peildatum 31 december 2018. Vooral in de laatste maanden van 2018 zijn de koersen van de aandelen gedaald. Overigens hoeft Auris dit niet bij te storten en heeft het zodoende geen gevolgen voor de liquiditeiten. In 2019 is een langzaam herstel te zien.

Dit resultaat is deels onttrokken aan de bestemmingsreserve koersverschillen, die ultimo 2018 uitkomt op € 2,4 miljoen. De bestemmingsreserve koersverschillen is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen (inclusief onroerend goed) plus

10% van de waarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar. Indien dit maximum niet was gehanteerd, dan zou de bestemmingsreserve koersverschillen per 31 december 2018 € 3,0 miljoen zijn.

Per saldo komt het totale beleggingsresultaat uit op negatief € 324.643,-.

Het totaal rendement ten opzichte van de beurswaarde op 1 januari 2018, exclusief liquiditeiten, bedraagt -/ 1,5%.

Het beleggingsresultaat 2018 was begroot op positief € 310.000,-.

De waarde en samenstelling van de portefeuille per eind 2018 is hiernaast vergeleken met de stand per eind 2017. Verder is de ontwikkeling van de portefeuille nader uitgewerkt (zie hiervoor pagina 51).

Kostenverdeling

De kostenverdeling van de algemene kosten van de Stichting Koninklijke Auris Groep naar de diverse geldstromen is van toepassing op de toedeling van de kosten van Stichting Auris naar de Stichtingen Onderwijs en Zorg. Via de kostenverdeling worden de gemeenschappelijke kosten zodanig toegerekend aan de te onderscheiden geldstromen. Zo ontstaat er bij de stichtingen Onderwijs en Zorg een getrouw beeld per stichting. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid op de uitgaven van de te onderscheiden geldstromen is de onderscheiding noodzakelijk. Vervolgens geeft dit ook inzicht in de 'kosten per product'.

De kosten van de Stichting Koninklijke Auris Groep betreffen de apparaatskosten en de gezamenlijke kosten. Met gezamenlijke kosten worden die kosten bedoeld die om reden van efficiency

Overzicht effecten Stichting Koninklijke Auris Groep (Jaar 2018)

(Bedragen x € 1,-)	Beleid	Stand 31 december	Stand 1 januari	Gemiddeld	In % 31 december	In % 1 januari	In % Gemiddeld
Obligaties Onderwijs	10-55%	2.296.513	2.312.969	2.304.741	11%	10%	10%
Obligaties Overig	10-55%	1.100.992	1.137.154	1.119.073	5%	5%	5%
Aandelen	20-70%	5.377.963	5.805.642	5.591.802	25%	26%	25%
Alternatieve beleggingen	0-30%	352.678	356.819	354.748	2%	2%	2%
Totaal effecten		9.128.145	9.612.583	9.370.364			
Vermogensliquiditeiten publiek	0-5%	5.879.628	5.855.329	5.867.479	27%	26%	27%
Vermogensliquiditeiten privaat	0-5%	6.828.264	6.710.181	6.769.223	31%	30%	31%
Totaal vermogenspositie		21.836.037	22.178.093	22.007.065			

rechtstreeks op collectief niveau worden geboekt. Het gaat onder andere om accountantskosten, kosten administratiekantoor, bezoldiging Raad van Bestuur en kosten ICT-werkplekken.

Voor deze kosten is de volgende verdeling gehanteerd:

- 85% ten laste van de Stichting Onderwijs;
- 15% ten laste van de Stichting Zorg.

Waar de kosten direct verband houden met de juiste geldstroom, zijn deze ook rechtstreeks aan deze geldstroom toegerekend en derhalve niet in de verdeling meegenomen.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan

De rapportage van het toezichthoudend orgaan is opgenomen in het bestuursverslag (zie hoofdstuk 9.3).

Overzicht ontwikkeling vermogensportefeuille

(Bedragen x € 1,-)	Gemiddelde waarde	Couponrente en dividend	Koersresultaat aan- en verkoop	Koersresultaat	Totaal opbrengst	Rendement
Obligaties Onderwijs	2.304.741	32.173	0	-56.057	-23.884	-1,0%
Obligaties Overig	1.119.073	11.250	0	-36.161	-24.911	-2,2%
Aandelen	5.591.802	137.630	0	-427.772	-290.141	-5,2%
Alternatieve beleggingen	354.748	18.435	0	-4.141	14.294	4,0%
Totaal gemiddelde waarde effecten	9.370.364					
Vermogensliquiditeiten publiek	5.867.479	-	-	-	-	-
Vermogensliquiditeiten privaat	6.769.223	-	-	-	-	-
Totaal vermogenspositie	22.007.065	199.488	0	-524.131	-324.643	-1,5%

11. Geconsolideerde jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

11.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018
(na voorgestelde resultaatbestemming)

Activa	2018	2017
(in euro's)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)	15.436.229	16.072.612
Financiële vaste activa (2)	9.128.052	9.612.383
	24.564.281	25.684.995
Vlottende activa		
Vorderingen (3)	10.268.114	11.019.220
Liquide middelen (4)	19.462.807	15.965.060
	29.892.921	26.984.280
Totaal activa	54.295.202	52.669.275

11.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018

Passiva	2018	2017
(in euro's)		
Eigen vermogen		
Eigen vermogen	41.537.363	41.375.560
Groepsvermogen (5)	41.537.363	41.375.560
Voorzieningen (6)	1.838.514	922.337
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden (7)	10.919.325	10.371.378
Totaal passiva	54.295.202	52.669.275

11.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2018

Baten				
(in euro's)		2018	Begroting 2018	2017
Rijksbijdragen (8)	86.665.319	78.342.527	78.902.734	78.902.734
Opbrengsten behandelen Zw (9)	12.489.079	11.873.907	11.274.961	11.274.961
Opbrengsten adviezen en onderzoeken (10)	3.721.393	3.888.830	3.634.408	3.634.408
Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)	570.771	427.273	510.756	510.756
Overige baten (12)	1.506.183	3.856.336	1.496.625	1.496.625
Totaal baten	104.952.745	98.388.873	95.819.484	95.819.484
Personeelslasten (13)	88.178.324	84.211.410	79.794.268	79.794.268
Afschrijvingen (14)	2.176.549	2.064.938	2.265.603	2.265.603
Huisvestingslasten (15)	4.913.733	6.012.551	4.615.352	4.615.352
Overige lasten (16)	9.245.401	9.979.770	8.346.709	8.346.709
Totaal lasten	104.514.007	102.268.669	95.021.932	95.021.932
Saldo baten en lasten	438.738	(3.879.796)	797.552	797.552
Financiële baten en lasten (17)	(276.937)	1.410.000	572.977	572.977
Resultaat	161.801	(2.469.796)	1.370.529	1.370.529

11.3 Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2018

(in euro's)	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	438.738	797.552
Aanpassingen voor:		
• afschrijvingen en waardeverminderingen	2.176.549	2.265.603
• correctie materiële vaste activa	-	(2.638)
• mutaties van voorzieningen	916.177	(133.656)
	3.092.726	2.129.309
Veranderingen in werkkapitaal:		
• afname debiteuren	459.375	(1.492.463)
• afname overlopende activa	291.731	(625.387)
• toename crediteuren	(1.844)	(960.177)
• toename overlopende passiva	549.793	(174.251)
	1.299.055	(3.252.278)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	4.830.519	(325.417)
Ontvangen interest	(276.937)	572.977
	(276.937)	572.977
Kasstroom uit operationele activiteiten	4.553.582	247.560

11.3 Kasstroomoverzicht geconsolideerd 2018

(in euro's)	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten	4.553.582	247.560
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	(1.540.166)	(1.997.565)
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	95.663
Desinvesteringen in overige financiële activa	484.331	2.970.742
Inbreng Rotsoord	-	(179.873)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(1.055.835)	888.967
Mutatie geldmiddelen	3.497.747	1.136.527
Stand geldmiddelen per 1 januari	15.965.060	14.828.533
Stand geldmiddelen per 31 december	19.462.807	15.965.060
Mutatie geldmiddelen	3.497.747	1.136.527

11.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

De stichting heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Op grond daarvan zijn de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's. De jaarrekening heeft betrekking op boekjaar 2018 dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Statutaire vestigingsplaats

De statutaire (en feitelijke) vestigingsplaats van de Stichting Koninklijke Auris Groep is Ammanplein 2 te Rotterdam. De stichting is geregistreerd onder KvK-nummer 41126554.

Doelstelling

De Koninklijke Auris Groep heeft tot doel het bieden van vraaggestuurd onderwijs, begeleiding en zorg aan auditief en/of communicatief beperkten en het verrichten van alle handelingen die hiermee in de ruimste zin des woords verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van Stichting Koninklijke Auris Groep en haar groepsmaatschappijen per 31 december van het boekjaar. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin direct of indirect beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend.

De groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de groepsmaatschappij is verkregen.

De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van beslissende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

De in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn:

- Stichting Koninklijke Auris Groep, Rotterdam, 100%
- Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep, Rotterdam, 100%
- Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep, Rotterdam, 100%

11.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor waardering balansposten

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur. De restwaarde van de materiële vaste activa wordt gesteld op nihil. Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord. De afschrijving start na ingebruikname.

De materiële vaste activa worden als volgt afgeschreven:

- Op grond wordt niet afgeschreven.
- De gebouwen en verbouwingen op in eigendom zijnde panden worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van veertig jaar (indien woonbestemming in dertig jaar). Overige verbouwingen worden afgeschreven in tien jaar.
- De overige materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur van drie tot tien jaar.

Financiële activa

Obligaties, aandelen en participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde (beurswaarde) per 31 december. Voor het bepalen van de reële waarde van de financiële activa is uitgegaan van vermogensrapportages van de beleggingsinstelling. Baten en lasten voortvloeiend uit veranderingen in de reële waarde van die financiële activa die na eerste verwerking tegen reële waarde worden gewaardeerd worden in het nettoresultaat over de periode opgenomen. Eventuele aankopen en verkopen van financiële activa zijn verantwoord op de transactiedatum. De stichting staat in beperkte mate bloot aan rente-, kasstroom, liquiditeits- en kredietrisico. Alle effecten staan vrij ter beschikking in de groep.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde van de tegenprestatie. Vervolgverwerking vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met een eventueel hierop in mindering te brengen voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courant-schulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

OCWIEZ

Onder deze post is het verschil opgenomen tussen het deel van de toegekende rijksbijdragen over het schooljaar 2018-2019 dat betrekking heeft op 2018 en de in 2018 ontvangen bedragen.

11.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Vorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders toegelicht.

Onderhoudsvoorziening

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud die voor rekening van de school komen, wordt een onderhoudsvoorziening gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

In 2018 heeft Stichting Koninklijke Auris Groep bij de bepaling van de hoogte van de onderhoudsvoorziening twee nieuwe aspecten opgenomen ten opzichte van 2017. Deze twee aspecten leiden tot een schattingswijziging. Voor een verdere uitleg over de schattingswijziging verwijzen wij u naar de toelichting op de balans.

Voorziening spaarverlof

Voor de uren die door personeel zijn gespaard in het kader van de regeling spaarverlof is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de personeelskosten inclusief werkgeverslasten die samenhangen met het opgebouwde verlof van de betreffende werknemers. De kosten van opname van spaarverlof worden aan de voorziening onttrokken. Vanwege gewijzigde regelgeving is deze voorziening komen te vervallen.

Jubileumvoorziening

In de jaarrekening is een voorziening gevormd voor jubileumgratificaties. Deze voorziening is bestemd om toekomstige uitkeringen in verband met jubilea van 25 en 40 dienstjaren te kunnen bekostigen. De voorziening is gebaseerd op ervaringscijfers en schattingen.

Pensioenen

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft voor haar werknemers toegezegd-pensioenregelingen. De werknemers die hiervoor in aanmerking komen, hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De pensioenregelingen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen ABP en PFZW. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP of PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Derhalve zijn de pensioenregelingen verwerkt als toegezegde-bijdrageregelingen en zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De beleidsdekkingsgraad van ABP bedraagt per 31 december 2018 103,8% (2017: 101,5%). Voor PFZW bedroeg deze beleidsdekkingsgraad 101,3% (2017: 98,6%). Deze beleidsdekkingsgraad van de pensioenregelingen is mogelijk aanleiding voor hogere pensioenpremie's in de komende jaren.

Schulden

Schulden worden bij eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde, vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs.

11.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Lasten en verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar en die vóór het opmaken van de jaarrekening bekend worden, worden opgenomen in de jaarrekening.

Personele lasten

De personele lasten zijn onderverdeeld in de categorieën: lonen en salarissen, sociale lasten, pensioenen en overige personele lasten. Onder de categorie lonen en salarissen zijn ook de onkostenvergoedingen (zoals verhuiskosten, reiskosten, telefoonkosten etc.) opgenomen. De kosten van opname van ouderschapsverlof en BAPO komen ten laste van de staat van baten en lasten.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft Stichting Koninklijke Auris Groep zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Transacties met gelieerde partijen

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar.

Financiële kengetallen

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Solvabiliteit 1: eigen vermogen/balanstotaal

De liquiditeit geeft de mate aan waarin de instelling in staat is op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeitspositie geeft de toestand op 31 december weer. Er is dus sprake van een momentopname.

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden. Ook hier is sprake van een momentopname.

De rentabiliteit is berekend door het exploitatieresultaat te delen op de totale baten.

Kengetallen

(in euro's)

	2018	2017
Solvabiliteit 1	0,77	0,78
Liquiditeit (current ratio)	2,72	2,60
Rentabiliteit	0,15%	1,43%

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Materiële vaste activa (1)

(in euro's)

	2018	2017
Gebouwen en verbouwingen	9.148.368	9.297.308
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5.943.098	6.472.284
Materiële vaste activa in uitvoering	41.743	-
Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	303.020	303.020
	<u>15.436.229</u>	<u>16.072.612</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	Gebouwen en verbouwingen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	9.297.308	6.472.284	-	303.020	16.072.612
Investerings	493.533	1.004.890	41.743	-	1.540.166
Desinvesteringen/buitengebruikstellingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	(642.473)	(1.534.076)	-	-	(2.176.549)
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>9.148.368</u>	<u>5.943.098</u>	<u>41.743</u>	<u>303.020</u>	<u>15.436.229</u>

Vervolg op de volgende pagina

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

(in euro's)	Gebouwen en verbouwingen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2018	13.291.632	15.825.270	-	303.020	29.419.922
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 2018	(3.994.324)	(9.352.986)	-	-	(13.347.310)
Boekwaarde per 1 januari 2018	9.297.308	6.472.284	-	303.020	16.072.612
Aanschafwaarde per 31 december 2018	13.785.164	16.830.160	41.743	303.020	30.960.087
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 2018	(4.636.796)	(10.887.062)	-	-	(15.523.858)
Boekwaarde per 31 december 2018	9.148.368	5.943.098	41.743	303.020	15.436.229

Een deel van de grond aan het Ammanplein in Rotterdam is beschikbaar voor verkoop (opgenomen onder *Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar*). Met een projectontwikkelaar is een koopovereenkomst met ontbindende voorwaarde getekend. Levering vindt plaats in 2019.

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Financiële vaste activa (2)

De samenstelling van de *Effecten* per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2018	2017
Aandelen	5.730.547	6.162.261
Obligaties	3.397.505	3.450.122
	<u>9.128.052</u>	<u>9.612.383</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	9.612.383	12.583.125
Investerings/aankopen/verstrekkingen obligaties	-	861.232
Desinvesteringen/verkopen/aflossingen aandelen	-	(1.031.744)
Desinvesteringen/verkopen/aflossingen obligaties	-	(3.116.989)
Koersresultaten aandelen	(431.714)	340.362
Koersresultaten obligaties	(52.617)	(23.603)
Boekwaarde per 31 december	<u>9.128.052</u>	<u>9.612.383</u>

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Vorderingen (3)

(in euro's)

	2018	2017
Debiteuren	2.715.466	3.174.841
OCW/EZ	5.491.473	5.161.221
Overige vorderingen	1.973.372	2.193.290
Overlopende activa	87.803	489.868
	<u>10.268.114</u>	<u>11.019.220</u>

Op de post *Debiteuren* is een voorziening wegens oninbaarheid van € 99.881 in mindering gebracht (2017: € 99.881).

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2018	2017
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake audiologie (adviezen en onderzoek)	822.730	1.882.762
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandelzorg zintuiglijk gehandicapten	-	62.631
Te vorderen UWV transitievergoeding langdurig zieken	335.094	-
Te vorderen dividendbelasting	33.464	28.707
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	24.996	46.108
Te verrekenen salarissen	15.548	6.670
Te ontvangen inzake inbreng Rotsoord	25.569	25.569
Overige vorderingen	715.971	140.843
	<u>1.973.372</u>	<u>2.193.290</u>

De post *Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake audiologie (adviezen en onderzoek)* is bepaald op basis van met zorgverzekeraars afgesproken tarieven en de prestaties toe te rekenen aan het boekjaar. Facturatie voor 2017 heeft deels in 2018 plaatsgevonden, facturering 2018 zal deels in 2019 plaatsvinden.

De post *Te vorderen UWV transitievergoeding langdurig zieken* betreft de vordering op het UWV. Als gevolg van de wet "houdende maatregelen met

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

betrekking tot de transitievergoeding bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid” mag Koninklijke Auris Groep voor de cumulatie van financiële verplichtingen compensatie aanvragen. De afwikkeling van deze vordering zal naar verwachting in 2020 plaatsvinden.

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

	2018	2017
Nog te ontvangen rente	10.733	44.169
Vooruitbetaalde overige kosten	77.070	445.699
	<u>87.803</u>	<u>489.868</u>

Onder de *Overlopende activa* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (4)

(in euro's)

	2018	2017
Kas	6.682	7.550
Bank	19.456.125	15.957.510
	<u>19.462.807</u>	<u>15.965.060</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep.

Groepsvermogen (5)

Voor de specificatie van het *Eigen vermogen* wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Voorzieningen (6)
(in euro's)

Personeelsvoorzieningen
Onderhoudsvoorziening

2018	2017
499.400	455.056
1.339.114	467.281
1.838.514	922.337

De opbouw en het verloop van de post *Personeelsvoorzieningen* is als volgt:

(in euro's)

Boekwaarde per 1 januari 2018
Dotaties
Onttrekkingen
Vrijval

Boekwaarde per 31 december 2018

Jubileum- voorziening	Voorziening spaarverlof	Totaal
446.080	8.976	455.056
161.742	-	161.742
(98.838)	(8.976)	(107.814)
(9.584)	-	(9.584)
499.400	-	499.400

Waarvan:

looptijd < 1 jaar
looptijd > 1 jaar

77.936	-	77.936
421.464	-	421.464

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Kortlopende schulden (7)

(in euro's)

	2018	2017
Crediteuren	1.949.758	1.951.602
OCW – subsidies te betalen aan reguliere scholen	156.318	152.838
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.233.857	2.908.784
Schulden ter zake van pensioenen	829.705	751.598
Overige schulden	31.122	628.590
Overlopende passiva	4.718.565	3.977.966
	<u>10.919.325</u>	<u>10.371.378</u>

De post *Overige* schulden is als volgt te specificeren:

(in euro's)

	2018	2017
Gemeenten/huisvestingssubsidies scholen	25.002	621.832
Nog te betalen inzake Vervangingsfonds	6.120	6.758
	<u>31.122</u>	<u>628.590</u>

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

	2018	2017
Reservering vakantiegeld	2.581.843	2.362.099
Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandلزorg zintuiglijk gehandicapten	575.204	-
Reservering vakantiedagen	446.012	513.508
Nog te betalen reis- en verblijfkosten	28.204	40.204
Nog te betalen salarissen	112.818	138.870
Vooruitontvangen bedragen	209.832	216.645
Nog te betalen overige kosten	764.652	706.640
	<u>4.718.565</u>	<u>3.977.966</u>

De post *Te verrekenen met zorgverzekeraars inzake behandلزorg zintuiglijk gehandicapten* is bepaald op basis van met zorgverzekeraars afgesproken tarieven en de prestaties toe te rekenen aan het boekjaar. Facturatie voor 2017 heeft deels in 2018 plaatsgevonden, facturering 2018 zal deels in 2019 plaatsvinden.

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW/EZ (Model G)

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art 12, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking)

Omschrijving	Toewijzing				De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
			€	€		
Subsidie voor studieverlof	2016/2017	772109-1	20.000	20.000	x	
Subsidie voor studieverlof	2016/2017	775004-1	163.228	163.228	x	
Subsidie voor studieverlof	2016/2017	778023-1	12.342	12.342	x	
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	811794-1	1.813	1.813	x	
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	841581-2	(7.675)	(7.675)	x	
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	852012-1	208.151	208.151	x	
Subsidie voor studieverlof	2017/2018	855142-1	12.666	12.666	x	
Subsidie voor studieverlof	2018/2019	2018/2/944874	178.585	178.585		x

In de vordering OCW van € 5.470.643 is een vooruitontvangen bedrag van € 104.175 opgenomen inzake het deel van de subsidie voor studieverlof dat betrekking heeft op 2019.

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Het verloop van de post *Onderhoudsvoorziening* is als volgt:

(in euro's)	Onderhouds- voorziening												
Boekwaarde per 1 januari 2018	467.281												
Dotaties	1.245.216												
Onttrekkingen	(373.383)												
	<hr/>												
Boekwaarde per 31 december 2018	1.339.114												
	<hr/>												
Waarvan:													
looptijd < 1 jaar	783.646												
looptijd > 1 jaar	555.468												
<p>De <i>Onderhoudsvoorziening</i> is gevormd voor het binnen- en buitenonderhoud. In 2018 heeft Stichting Koninklijke Auris Groep bij de bepaling van de hoogte van de <i>Onderhoudsvoorziening</i> twee nieuwe aspecten opgenomen ten opzichte van 2017. Deze twee aspecten leiden tot een schattingswijziging en kunnen als volgt worden toegelicht:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Indexatie van toekomstige kosten, effect € 98.554. De indexatie is gebaseerd op opgave van het Centraal Planbureau; 2. Gebruikmaken van de meest recente onderhoudsplanning (over de periode 2019 – 2028), effect € 79.304. In de begroting was uitgegaan van de onderhoudsplanning 2018 – 2027. <p>Deze effecten zijn verwerkt in de lasten van 2018. Ook in volgende jaren zullen deze aspecten steeds worden meegenomen bij het bepalen van de omvang van de dotatie.</p>													
<p>De dotatie is als volgt opgebouwd (in euro's):</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 80%;">Dotatie conform begroting Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep</td> <td style="text-align: right;">1.067.358</td> </tr> <tr> <td>Aanvullende dotatie in verband met indexatie toekomstige kosten</td> <td style="text-align: right;">98.554</td> </tr> <tr> <td>Aanvullende dotatie in verband met onderhoudsplanning 2019-2028</td> <td style="text-align: right;">79.304</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;"><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">1.245.216</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;"><hr/></td> </tr> </table>		Dotatie conform begroting Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	1.067.358	Aanvullende dotatie in verband met indexatie toekomstige kosten	98.554	Aanvullende dotatie in verband met onderhoudsplanning 2019-2028	79.304		<hr/>		1.245.216		<hr/>
Dotatie conform begroting Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	1.067.358												
Aanvullende dotatie in verband met indexatie toekomstige kosten	98.554												
Aanvullende dotatie in verband met onderhoudsplanning 2019-2028	79.304												
	<hr/>												
	1.245.216												
	<hr/>												

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid BTW

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

- Stichting Koninklijke Auris Groep
- Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep
- Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Ouderschapsverlof

Voor de rechten van ouderschapsverlof is geen voorziening gevormd. De kosten bij eventuele opnamen zullen direct in de staat van baten en lasten worden verantwoord.

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao PO.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Huur

De Stichtingen behorende tot de Koninklijke Auris Groep hebben diverse huurcontracten afgesloten met diverse marktpartijen. De bijbehorende verplichtingen zijn als volgt:

(in euro's)	2018	2017
periode < 1 jaar	403.219	339.086
1 jaar < periode <= 5 jaar	580.691	595.344
periode > 5 jaar	-	74.405
Totaal	983.910	1.008.834

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease-overeenkomst voor kopieerapparatuur. Deze lease-overeenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten.

De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 292.000. In verband met de Europese aanbesteding die in 2019 wordt uitgezet zal de raamovereenkomst worden beëindigd in 2019.

Vervolg op de volgende pagina

11.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease-overeenkomst voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen.

De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar. En kan vervolgens zes keer met een jaar worden verlengd. De overeenkomst loopt tot 1 februari 2019. In het kader van de Europese aanbesteding zal de overeenkomst in 2019 worden beëindigd.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2018	2017
periode < 1 jaar	18.987	27.293
1 jaar < periode <= 5 jaar	27.305	37.709
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	46.292	65.002

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 2,2 jaar (2017: 1,5 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderingsgrondslagen.

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Rijksbijdragen (8)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Rijksbijdragen OCW	89.340.535		83.804.992
OCW subsidies doorbetaald aan reguliere scholen	(2.872.136)		(5.048.892)
Geoordeelde OCW subsidies	196.920		146.634
Totaal rijksbijdragen	86.665.319	78.342.527	78.902.734

De *Rijksbijdragen* 2018 zijn ten opzichte van de realisatie 2017 voornamelijk gestegen door de aanpassing in de personele bekostiging als gevolg van de afgesloten cao-PO, de aanpassingen van de personele bekostiging en door het inzetten van eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen. Ten opzichte van de begroting kan het verschil van € 8,3 miljoen worden verklaard door meer inzet eigen personeel op dienstverlening aan reguliere scholen en door de stijging van de rijksbijdragen (als gevolg van loonsverhogingen cao-PO) die bekend werd na vaststelling begroting 2018.

Opbrengsten behandelen zorg Zvw (9)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Productieafpraak	12.532.394		11.274.961
Gerealiseerde overproductie	305.467		958.820
Niet gehonoreerde overproductie	(305.467)		(958.820)
Correctie voorgaande jaren	(48.648)		-
Onderaannemerschap zorg	5.333		-
Totaal opbrengsten behandelen zorg Zvw	12.489.079	11.873.907	11.274.961

Op basis van een nadere analyse in 2018 is de omzet 2017 in 2018 gecorrigeerd (zie *Correctie voorgaande jaren*).

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Opbrengsten adviezen en onderzoek (10)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Productie in verslagjaar Adviezen en onderzoek	3.571.607		3.566.092
Toename waarde gestarte AP's voorgaand verslagjaar	149.786		68.316
Totaal opbrengsten Adviezen en onderzoek (Audiologie)	3.721.393	3.888.830	3.634.408

Audiologische producten (DOT's, voorheen AP's) worden gefactureerd op basis van afgesproken tarieven met de verschillende zorgverzekeraars.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies (11)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Subsidie gemeenten gymlokalen	321.224		323.495
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	249.547		187.261
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	570.771	427.273	510.756

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Overige baten (12)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Cursusgelden	502.624		500.244
Verhuur	155.254		197.384
Ouderbijdragen	141.952		131.219
Begeleidingsarrangementen	18.193		96.508
Erasmus Medisch Centrum / CI Team	40.000		79.405
Detacheringen	243.912		182.078
Giften en nalatenschappen	19.471		10.114
Overige	384.777		299.673
Totaal overige baten	1.506.183	3.856.336	1.496.625

Personeelslasten (13)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Lonen en salarissen	60.271.853		54.676.923
Sociale lasten	10.879.073		8.992.362
Pensioenlasten	7.801.714		7.036.295
Overige personeelskosten	9.225.684		9.088.688
Totaal personeelslasten	88.178.324	84.211.410	79.794.268

Als gevolg van toegenomen aantal fte en loonsverhogingen vanuit de cao-PO zijn de salariskosten gestegen ten opzichte van 2017. Ten opzichte van de begroting is het aantal fte 51 lager dan begroot.

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Personeelsbestand

Bij de Stichting Koninklijke Auris Groep waren in 2018 gemiddeld 1.176 fte in dienst (2017: 1.096). Voor 2018 was een gemiddelde van 1.227 fte begroot.

Overige personeelskosten

(in euro's)

	2018	2017
Mutatie vakantiegeld en -dagen	(71.739)	259.485
Mutatie voorziening spaarverlof	(8.976)	(42.623)
Mutatie jubileumvoorziening	53.320	21.758
Reis- en verblijfkosten	1.572.148	1.333.965
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	7.029.978	5.587.580
Nascholing en opleiding	1.453.225	1.545.609
Bedrijfsgezondheidszorg	370.761	283.425
Werving en selectie	142.202	128.114
Overige	(706.188)	500.704
Af: ziekgeld uitkeringen	(609.047)	(529.329)
Totaal overige personeelslasten	9.225.684	9.088.688

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

WNT-verantwoording 2018

In de jaarrekening is een toelichting opgenomen met betrekking tot de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector" (hierna: WNT). De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht is hieronder uiteen gezet.

De leidinggevende topfunctionarissen zijn in dienst bij Stichting Koninklijke Auris Groep. Stichting Koninklijke Auris Groep is geen WNT-plichtige organisatie. De WNT verantwoording wordt volledig opgenomen in de jaarrekening van Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep. Deze instellingen zijn beiden wel WNT-plichtig.

Om een beeld te geven van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht als Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep in één rechtspersoon waren opgenomen, is in deze jaarrekening een proforma WNT-verantwoording opgenomen. Hierbij is een gecombineerde norm gehanteerd.

Deze norm is opgebouwd uit het WNT-maximum

- voor het onderwijs, complexiteitspunten 13 (als volgt verdeeld: totale baten 8 punten, aantal leerlingen 3 punten en aantal onderwijssoorten en -sectoren 2 punten) en klasse E met een maximum van € 158.000;
- voor de zorg, complexiteitspunten 9 en bezoldigings-klasse III met een maximum van € 151.000.

Het gecombineerde bezoldigingsmaximum in 2018 voor Koninklijke Auris Groep is € 156.950. De gecombineerde norm van € 156.950 wordt berekend door 85% van € 158.000 en 15% van € 151.000 te nemen.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Vervolg op de volgende pagina

Overzicht

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen (proforma berekening, toelichting zie pagina 78)

Bedragen x € 1	W.J.M. Hendriks	T. van der Wielen
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 130.809	€ 138.185
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.057	€ 17.935
Subtotaal	€ 148.866	€ 156.120
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 156.950	€ 156.950
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 148.866	€ 156.120
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Vervolg op de volgende pagina

Overzicht

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Leidinggevende topfunctionarissen (Vervolg)

Gegevens 2017		
Bedragen x € 1	W.J.M. Hendriks	T. van der Wielen
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/12 – 31/12	01/09 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 9.674	€ 40.516
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 1.410	€ 5.692
Subtotaal	€ 11.084	€ 46.208
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 12.905	€ 50.789
Totale bezoldiging	€ 11.084	€ 46.208

Vervolg op de volgende pagina

Overzicht

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Toezichthoudende topfunctionarissen (proforma berekening individueel WNT-maximum, toelichting zie hierboven)

Bedragen x € 1	Drs. P.C. van den Brink	D. van der Bijl	P.A. van Wingaarden	I.C.A.N. Sluiter	J.J. Joppe
Functie(s)	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/5-31/12
Individueel WNT-maximum	€ 23.543	€ 15.695	€ 15.695	€ 15.695	€ 10.463
Bezoldiging					
Bezoldiging	€ 15.695	€ 10.359	€ 10.359	€ 10.359	€ 6.926
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging	€ 15.695	€ 10.359	€ 10.359	€ 10.359	€ 6.926
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2017					
Duur dienstverband in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/5-31/12	-
Bezoldiging 2017					
Bezoldiging	€ 12.396	€ 6.198	€ 6.198	€ 4.132	-
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging 2017	€ 12.396	€ 6.198	€ 6.198	€ 4.132	-
Individueel WNT-maximum 2017	€ 22.793	€ 15.195	€ 15.195	€ 10.199	-

Rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Afschrijvingen (14)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Materiële vaste activa	2.176.549	2.064.938	2.265.603

Huisvestingslasten (15)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Huur	544.668		490.641
Onderhoud	387.288		542.618
Dotatie onderhoudsvoorziening	1.245.216		726.701
Energie en water	704.239		722.560
Schoonmaakkosten	1.277.171		1.230.914
Heffingen	107.606		30.037
Beveiliging/bewaking	104.890		117.943
Advies huisvestingsprojecten	229.685		220.527
Overige huisvestingslasten	312.970		533.411
Totaal huisvestingslasten	4.913.733	6.012.551	4.615.352

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Overige lasten (16)

(in euro's)

	2018	begroting 2018	2017
Administratie en beheer	536.519		454.971
Advieskosten	715.670		839.221
Accountantskosten (controle jaarrekening)	353.153		215.574
Telefoon, portokosten en kopieerlasten	797.962		846.080
ICT	4.014.921		3.366.622
Huishoudelijke kosten	115.277		93.971
Kantoorartikelen	81.711		88.799
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	100.679		59.778
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	48.146		65.151
Communicatie en PR	139.836		177.775
Medezeggenschap	83.409		5.668
Onderwijs specifieke lasten	1.204.987		1.128.091
Zorgspecifieke lasten	313.670		291.022
Contributies en abonnementen	259.677		303.174
Verzekeringen	78.817		91.751
Overige	400.967		319.061
Totaal overige lasten	9.245.401	9.979.770	8.346.709

11.6 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Financiële baten en lasten (17)

(in euro's)

	2018	begroting 2018	2017
Opbrengsten van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	167.316		206.534
Overige rentebaten en soortgelijke baten	8.104		32.687
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	(452.357)		333.759
Overige rentelasten en soortgelijke lasten	-		(3)
	<u>(276.937)</u>	<u>1.410.000</u>	<u>572.977</u>

De *Financiële baten en lasten* waren begroot op € 1,41 mln. positief. Hierbij was uitgegaan van de verkoop van de onder de Materiële vaste activa opgenomen grond aan het Ammanplein. Deze verkoop zal naar verwachting in 2019 worden gerealiseerd. Verder is het koersresultaat negatief. Het betreft hier de waardering op reële waarde (beurswaarde), bijstorting is niet aan de orde. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die melding hiervan noodzakelijk maken.

12. Enkelvoudige jaarrekening Stichting Koninklijke Auris Groep

12.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2018
(na voorgestelde resultaatbestemming)

Activa	2018	2017
(in euro's)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa (18)	9.325.090	9.838.383
Financiële vaste activa (19)	6.831.540	7.299.415
	16.156.630	17.137.798
Vlottende activa		
Vorderingen (20)	2.554.802	2.169.795
Liquide middelen (21)	7.660.938	7.504.390
	10.215.740	9.674.185
Totaal activa	26.372.370	26.811.983

12.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2018

Passiva	2018	2017
(in euro's)		
Eigen vermogen (22)		
Kapitaal	45	45
Algemene reserve (publiek)	22.647.844	22.481.052
Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)	1.802.433	2.270.507
	24.450.322	24.751.604
Voorzieningen (23)	75.799	24.269
Kortlopende schulden (24)	1.846.249	2.036.110
Totaal passiva	26.372.370	26.811.983

12.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018

Baten	2018	Begroting 2018	2017
(in euro's)			
Doorbelastingen (25)	13.031.658	8.533.886	11.970.066
Overige baten (26)	505.398	467.314	517.781
Totaal baten	13.537.056	9.001.200	12.487.847
Personeelslasten (27)	8.365.557	7.511.519	6.651.446
Afschrijvingen (28)	576.479	630.500	601.968
Huisvestingslasten (29)	353.044	251.917	425.213
Overige lasten (30)	4.245.823	4.107.264	4.870.525
Totaal lasten	13.540.903	12.501.200	12.549.152
Saldo baten en lasten	(3.847)	(3.500.000)	(61.305)
Financiële baten en lasten (31)	(297.435)	1.330.000	525.845
Resultaat	(301.282)	(2.170.000)	464.540

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Materiële vaste activa (18)

(in euro's)

	2018	2017
Gebouwen en verbouwingen	7.556.814	7.883.337
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.465.256	1.652.026
Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	303.020	303.020
	<u>9.325.090</u>	<u>9.838.383</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	Gebouwen en verbouwingen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	7.883.337	1.652.026	303.020	9.838.383
Investerings	25.261	37.924	-	63.185
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen	(351.784)	(224.694)	-	(576.478)
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>7.556.814</u>	<u>1.465.256</u>	<u>303.020</u>	<u>9.325.090</u>

Vervolg op de volgende pagina

Overzicht

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

(in euro's)	Gebouwen en verbouwingen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Materiële vaste activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2018	9.463.198	2.569.477	303.020	12.335.695
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 1 januari 2018	(1.579.861)	(917.451)	-	(2.497.312)
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>7.883.337</u>	<u>1.652.026</u>	<u>303.020</u>	<u>9.838.383</u>
Aanschafwaarde per 31 december 2018	9.488.459	2.607.402	303.020	12.398.881
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen per 31 december 2018	(1.931.645)	(1.142.146)	-	(3.073.791)
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>7.556.814</u>	<u>1.465.256</u>	<u>303.020</u>	<u>9.325.090</u>

Een deel van de grond aan het Ammanplein in Rotterdam is beschikbaar voor verkoop. Met een projectontwikkelaar is een koopovereenkomst met ontbindende voorwaarde getekend. Levering vindt plaats in 2019.

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Financiële vaste activa (19)

De samenstelling van de *Effecten* per 31 december is als volgt:

(in euro's)	2018	2017
Aandelen	5.730.547	6.162.261
Obligaties	1.100.993	1.137.154
	<u>6.831.540</u>	<u>7.299.415</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

(in euro's)	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	7.299.415	12.085.178
Overdracht obligaties aan Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	-	(4.087.778)
Investerings/aankopen/verstrekkingen	-	-
Desinvesteringen/verkopen/aflossingen aandelen	-	(1.031.744)
Koersresultaten aandelen	(431.714)	340.361
Koersresultaten obligaties	(36.161)	(6.602)
Boekwaarde per 31 december	<u>6.831.540</u>	<u>7.299.415</u>

Per 1 januari 2017 was sprake van splitsing van het eigen vermogen en de beleggingen binnen de Koninklijke Auris Groep. Vermogen met een herkenbare oorsprong uit onderwijsmiddelen is toen overgeheveld naar de Stichting Onderwijs, het overige deel is in Stichting Auris opgenomen. De waarde van de portefeuille die is overgegaan bedroeg € 4.087.778, dit was conform de waarde en grondslag die de portefeuille had op 31 december 2016.

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Vorderingen (20)

(in euro's)

	2018	2017
Debiteuren	5.701	25.313
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2.422.424	1.942.808
Overige vorderingen	38.874	28.707
Overlopende activa	87.803	172.967
	<u>2.554.802</u>	<u>2.169.795</u>

De post *Vorderingen op groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

	2018	2017
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	1.352.236	1.942.808
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	1.070.188	-
	<u>2.422.424</u>	<u>1.942.808</u>

De post *Overige vorderingen* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

	2018	2017
Voorschotten salaris	5.410	-
Te vorderen dividendbelasting	33.464	28.707
	<u>38.874</u>	<u>28.707</u>

Onder de *Overige vorderingen* zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

De post *Overlopende activa* is als volgt te specificeren:
(in euro's)

Nog te ontvangen rente
Vooruitbetaalde kosten

2018	2017
10.733	44.169
77.070	128.798
<u>87.803</u>	<u>172.967</u>

Er zijn geen posten opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (21)

(in euro's)

Bank

2018	2017
<u>7.660.938</u>	<u>7.504.390</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep.

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Eigen vermogen (22)

Het eigen vermogen en resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen en resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening kan als volgt worden toegelicht:

Aansluiting geconsolideerd eigen vermogen

(in euro's)	2018	2017
Enkelvoudige jaarrekening	24.450.322	24.751.604
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	13.878.902	13.454.779
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	3.208.139	3.169.177
Geconsolideerde jaarrekening	<u>41.537.363</u>	<u>41.375.560</u>

Aansluiting geconsolideerd resultaat

(in euro's)	2018	2017
Enkelvoudige jaarrekening	(301.282)	464.540
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	424.123	477.189
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	38.960	428.800
Geconsolideerde jaarrekening	<u>161.801</u>	<u>1.370.529</u>

Het verloop van de afzonderlijke posten van het *Eigen vermogen* is als volgt.

Kapitaal

(in euro's)	2018	2017
Stand per 31 december	<u>45</u>	<u>45</u>

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

<i>Algemene reserve (publiek)</i> (in euro's)	2018	2017
Stand per 1 januari	22.481.052	21.320.190
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	166.792	1.160.862
Stand per 31 december	22.647.844	22.481.052
 <i>Bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)</i> (in euro's)	 2018	 2017
Stand per 1 januari	2.270.507	2.966.829
Resultaat boekjaar conform voorgestelde resultaatverdeling	(468.074)	(696.322)
Stand per 31 december	1.802.433	2.270.507
 De <i>Bestemmingsreserve koersverschillen</i> is gemaximeerd op 35% van de waarde van de aandelen inclusief onroerend goed plus 10% van de beurswaarde van de obligaties per 31 december van het boekjaar:		
(in euro's)	2018	2017
35% van de beurswaarde van de aandelen en onroerend goed fondsen	2.005.691	2.156.792
10% van de beurswaarde van de obligaties	110.099	113.715
Bestemmingsreserve per 31 december	2.115.791	2.270.507
	1.802.433	2.270.507
Ruimte	313.358	-

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Voorstel resultaatbestemming 2018

Voorgesteld wordt het resultaat over 2018 ad € 301.282 negatief als volgt te bestemmen.

(in euro's)

Toevoeging algemene reserve (publiek)
 Onttrekking bestemmingsreserve koersverschillen (publiek)

2018

166.792
 (468.074)

Resultaat

(301.282)

Het voorstel voor de resultaatbestemming is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Overzicht

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Voorzieningen (23)
(in euro's)

Jubileumvoorziening
Onderhoudsvoorziening

2018 **2017**

9.720 11.690

66.079 12.579

75.799 24.269

Het verloop van de post *Jubileumvoorziening* is als volgt:
(in euro's)

2018

Boekwaarde per 1 januari

11.690

Onttrekking

(4.870)

Dotatie

2.900

Boekwaarde per 31 december

9.720

Waarvan:

looptijd < 1 jaar

4.197

looptijd > 1 jaar

5.523

Overzicht

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Het verloop van de post <i>Onderhoudsvoorziening</i> is als volgt: (in euro's)		2018
		<hr/>
Boekwaarde per 1 januari		12.579
Dotaties		69.215
Onttrekkingen		(15.715)
		<hr/>
Boekwaarde per 31 december		66.079
		<hr/> <hr/>
Waarvan:		
looptijd < 1 jaar		44.450
looptijd > 1 jaar		21.629
De <i>Onderhoudsvoorziening</i> is gevormd voor zowel het binnenonderhoud als het buitenonderhoud. In 2018 heeft Stichting Koninklijke Auris Groep bij de bepaling van de hoogte van de <i>Onderhoudsvoorziening</i> twee nieuwe aspecten opgenomen ten opzichte van 2017. Deze twee aspecten leiden tot een schattingswijziging en kunnen als volgt worden toegelicht:		
1. Indexatie van toekomstige kosten, effect € 21.730. De indexatie is gebaseerd op opgave van het Centraal Planbureau;		
2. Gebruikmaken van de meest recente onderhoudsplanning (over de periode 2019 – 2028), effect € 17.485. In de begroting was uitgegaan van de onderhoudsplanning 2018-2027.		
Deze effecten zijn verwerkt in de lasten van 2018. Ook in volgende jaren zullen deze aspecten steeds worden meegenomen bij het bepalen van de omvang van de dotatie.		
De dotatie is als volgt opgebouwd (in euro's):		
Dotatie conform begroting Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep		30.000
Aanvullende dotatie in verband met indexatie toekomstige kosten		21.730
Aanvullende dotatie in verband met onderhoudsplanning 2019-2028		17.485
		<hr/>
		69.215
		<hr/> <hr/>

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Kortlopende schulden (24)

(in euro's)	2018	2017
Crediteuren	860.455	554.978
Schulden aan groepsmaatschappijen	-	610.674
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	223.861	223.434
Schulden ter zake van pensioenen	58.196	60.667
Overlopende passiva	703.737	586.357
	<u>1.846.249</u>	<u>2.036.110</u>

De post *Schulden aan groepsmaatschappijen* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2018	2017
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	-	610.674

De post *Overlopende passiva* is als volgt te specificeren:

(in euro's)	2018	2017
Reservering vakantiegeld	145.165	115.829
Reservering vakantiedagen en overuren	110.069	125.413
Reservering accountantskosten	128.260	17.983
Vooruitontvangen bedragen	102.635	152.751
Te betalen salarissen	7.752	15.077
Nog te betalen overige kosten	209.856	159.304
	<u>703.737</u>	<u>586.357</u>

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid BTW

De Stichting Koninklijke Auris Groep maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de BTW. De fiscale eenheid bestaat uit:

- Stichting Koninklijke Auris Groep
- Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep
- Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep

De Stichting is hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de BTW schulden van de fiscale eenheid.

Duurzame inzetbaarheid

Voor de rechten van duurzame inzetbaarheid is geen voorziening gevormd. Met de medewerkers zijn geen geformaliseerde afspraken gemaakt inzake niet opgenomen duurzame inzetbaarheidsuren, zoals bedoeld in artikel 8 van de cao.

ANBI

De Stichting Koninklijke Auris Groep is met ingang van 1 januari 2008 erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Huur

De Stichtingen behorende tot de Koninklijke Auris Groep hebben diverse huurcontracten afgesloten met diverse marktpartijen. De bijbehorende verplichtingen zijn als volgt:

(in euro's)	2018	2017
periode < 1 jaar	165.554	165.896
1 jaar < periode <= 5 jaar	517.617	498.444
periode > 5 jaar	-	74.405
Totaal	683.171	738.745

Kopieerapparatuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease-overeenkomst met Ricoh voor kopieerapparatuur. Deze lease-overeenkomst bestaat uit een raamovereenkomst waarbinnen individuele contracten voor het gebruik van kopieerapparatuur op de verschillende locaties van Auris worden afgesloten.

De start- en einddata van de individuele overeenkomsten zijn variabel, maar deze worden steeds afgesloten voor periodes van 60 maanden. De jaarlast bedraagt circa € 9.000. In verband met de Europese aanbesteding die in 2019 wordt uitgezet zal de raamovereenkomst met Ricoh worden beëindigd in 2019.

Vervolg op de volgende pagina

12.3 Toelichting op de enkelvoudige balans

ICT-infrastructuur

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft een collectieve lease-overeenkomst met Unilogic voor de infrastructuur en overige hardware, waaronder werkplekvoorzieningen.

De overeenkomst is aangevangen op 1 februari 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar. En kan vervolgens zes keer met een jaar worden verlengd. De overeenkomst loopt tot 1 februari 2019. In het kader van de Europese aanbesteding zal de overeenkomst in 2019 worden beëindigd.

Leaseauto's

De Stichting Koninklijke Auris Groep heeft als lessee operationele leasecontracten voor auto's afgesloten. De toekomstige minimale leasebetalingen daarvan zijn als volgt te specificeren:

(in euro's)	2018	2017
periode < 1 jaar	18.987	27.293
1 jaar < periode <= 5 jaar	27.305	37.709
periode > 5 jaar	-	-
Totaal	46.292	65.002

Deze overeenkomsten hebben een gemiddelde looptijd van 2,2 jaar (2017: 1,5 jaar) waarbij de leasebetaling een vast bedrag per jaar is. Na afloop van de contracten heeft de vennootschap de optie de leaseactiva te kopen tegen de op dat moment geldende marktwaarde. Er is geen sprake van sub-lease. Tevens zijn er geen restricties voortvloeiende uit deze leaseovereenkomsten.

Pand Amersfoort

Sinds september 2010 heeft de Stichting Koninklijke Auris Groep de beschikking over het pand aan de Hooglandseweg 140 te Amersfoort. Dit pand is vanuit de gemeente Amersfoort overgedragen. In het pand is sinds 1 augustus 2011 de Prof. Groenschool gehuisvest en een aantal andere onderdelen van Auris, waaronder in elk geval een zorggroep. Stichting Koninklijke Auris Groep krijgt het pand om niet in gebruik voor een periode van 15 jaar en is gerechtigd het pand in die periode te gebruiken voor onderwijskundige doeleinden en eventuele andere activiteiten. Eventuele opbrengsten uit in- of externe verhuur komen ten gunste van Stichting Koninklijke Auris Groep.

Verbonden partijen

Een overzicht van de groepsverhoudingen is opgenomen in de waarderingsgrondslagen.

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Doorbelastingen (25)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	11.074.750		9.882.479
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	1.956.908		2.087.587
Totaal overige baten	13.031.658	8.533.886	11.970.066

De lasten voor de hele groep worden door middel van een kostenverdeling toegerekend (85% voor Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en 15% voor Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep). Uitzondering hierop zijn kosten die direct toerekenbaar zijn aan één van beide stichtingen.

Overige baten (26)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Verhuur	427.314		430.854
Schenkingen en giften	5.420		4.300
Overige	72.664		82.627
Totaal overige baten	505.398	467.314	517.781

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Personeelslasten (27)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Lonen en salarissen	3.874.477		3.851.453
Sociale lasten	554.414		454.653
Pensioenlasten	540.339		436.345
Overige personeelskosten	3.396.327		1.908.995
Totaal personeelslasten	8.365.557	7.511.519	6.651.446

Overige personeelskosten

(in euro's)	2018	2017
Mutatie jubileumvoorziening	(1.970)	7.979
Mutatie vakantiegeld en -dagen	22.086	(5.754)
Reis- en verblijfkosten	148.790	177.124
Externe inhuur personeel en uitzendkrachten	2.441.684	890.912
Nascholing en opleiding	317.587	286.931
Bedrijfsgezondheidszorg	233.517	182.849
Werving en selectie	85.720	105.469
Overige	149.130	269.943
Af: ziekgeld uitkeringen	(217)	(6.458)
Totaal overige personeelslasten	3.396.327	1.908.995

Personeelsbestand

Bij de stichting waren in 2018 gemiddeld 51 fte in dienst (2017: 52). In begroting 2018 was uitgegaan 55 fte.

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

WNT-verantwoording 2018

Voor de bezoldiging van de bestuurders en Raad van Toezicht wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Afschrijvingen (28)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Materiële vaste activa	576.479	630.500	601.968

In september 2016 is de nieuwbouw van het audiologisch centrum, het bestuur en de ondersteunende diensten aan het Ammanplein in Rotterdam in gebruik genomen. De werkelijke afschrijvingskosten verschillen van de wijze waarop dit in de begroting is verwerkt.

Huisvestingslasten (29)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Onderhoud panden en ondersteuning	22.958		14.496
Onderhoud inventaris	2.349		513
Energie en water	34.144		39.732
Schoonmaakkosten	65.798		84.877
Heffingen	46.560		543
Dotatie onderhoudsvoorziening	69.215		30.000
Beveiliging/bewaking	17.824		18.274
Advies huisvestingsprojecten	51.369		149.063
Overige huisvestingslasten	42.827		87.715
Totaal huisvestingslasten	353.044	251.917	425.213

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Overige lasten (30)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Administratie en beheer	536.519		454.971
Advieskosten	655.313		622.270
Accountantskosten (zie toelichting hieronder)	353.153		215.574
Telefoon-, porto-, kopieer- en printkosten	155.494		245.581
ICT	1.951.537		2.481.014
Huishoudelijke kosten	5.908		5.960
Kantoorartikelen	2.424		19.107
Bestuurslasten (kosten Raad van Toezicht)	100.679		59.778
Aan- en verkoopkosten en bewaarloon effecten	38.521		44.181
Bankkosten	1.210		991
Communicatie en PR incl. drukwerk	139.836		177.775
Contributies en abonnementen	54.128		237.229
Verzekeringen	78.817		91.751
Overige	172.284		214.343
Totaal overige lasten	4.245.823	4.107.264	4.870.525

De lasten voor de hele groep worden door middel van een kostenverdeling toegerekend aan de Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep en Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep.

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Accountantskosten

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze accountantsorganisatie behoort, zijn als volgt voor de groep:

(in euro's)	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening	327.248	197.434
Andere controleopdrachten	15.452	11.798
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Andere niet-controlediensten	10.453	6.292
Totaal	353.153	215.524

Het betreft hier accountantsorganisatie Ernst & Young Accountants LLP.

Financiële baten en lasten (31)

(in euro's)	2018	begroting 2018	2017
Opbrengsten van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	167.316		178.437
Overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten	3.323		13.649
Waardeveranderingen van overige vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten	(468.074)		333.759
Rentelasten en soortgelijke kosten uit hoofde van groepsmaatschappijen	-		-
	(297.435)	1.330.000	525.845

De *Financiële baten en lasten* waren begroot op € 1,33 mln. positief. Hierbij was uitgegaan van de verkoop van de onder de Materiële vaste activa opgenomen grond aan het Ammanplein. Dit zal naar verwachting in 2019 worden gerealiseerd. Verder is het koersresultaat negatief. Er zijn geen rentelasten geactiveerd.

12.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Verbonden partijen (model E RJO)

Naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2018 EUR	Resultaat jaar 2018 EUR	Art 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	€ 13.878.902	€ 424.123	nee	100%	ja
Stichting Zorg Koninklijke Auris Groep	stichting	Rotterdam	Overige	€ 3.208.139	€ 38.960	nee	100%	ja

Overige gegevens

Vaststelling jaarrekening Controleverklaring accountant

Overzicht

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Koninklijke Auris Groep heeft de jaarrekening 2018 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 20 mei 2019.

De Raad van Toezicht van Stichting Koninklijke Auris Groep heeft de jaarrekening 2018 goedgekeurd in de vergadering van 20 mei 2019.

Ondertekening van de jaarrekening

Rotterdam, 20 mei 2019

Voorzitter Raad van Bestuur:

was getekend drs. W.J.M. Hendriks MPA

Voorzitter Raad van Toezicht:

was getekend drs. P.C. van den Brink

Lid Raad van Bestuur:

was getekend ing. T. van der Wielen MHA

Leden Raad van Toezicht:

was getekend P.A. van Wingaarden RA RC
was getekend drs. D. van der Bijl
was getekend drs. I.C.A.N. Sluiter – van Hoof
was getekend J. Joppe MSc

Pagina 4

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 27 mei 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M. Verschoor RA

Overzicht

Colofon

Uitgave

Koninklijke Auris Groep

Ammanplein 2

3031 RT Rotterdam

Postbus 3192

3003 AD Rotterdam

T (010) 888 96 00

E info@auris.nl

www.auris.nl

Samenstelling

Koninklijke Auris Groep

Vormgeving en productie

Sagittarius Ontwerpen, Gouda

juni 2019

Overzicht